

KOMISIA EURÓPSKÝCH SPOLOČENSTIEV

Brusel, 6.11.2007
KOM(2007) 663 v konečnom znení

**OZNÁMENIE KOMISIE
EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE**

Stratégia rozširovania a hlavné výzvy na roky 2007 - 2008

{SEK(2007) 1429}
{SEK(2007) 1430}
{SEK(2007) 1431}
{SEK(2007) 1432}
{SEK(2007) 1433}
{SEK(2007) 1434}
{SEK(2007) 1435}
{SEK(2007) 1436}

**OZNÁMENIE KOMISIE
EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE**

Stratégia rozširovania a hlavné výzvy na roky 2007 - 2008

1. Úvod

Rozširovanie predstavuje jeden z najsilnejších politických nástrojov EÚ. Posilňuje strategické záujmy EÚ v oblasti stability, bezpečnosti a pri predchádzaní konfliktom. Napomáha pri zvyšovaní prosperity a hospodárskeho rastu, ako aj pri zabezpečovaní významných dopravných a energetických ciest. Súčasný plán rozširovania zahŕňa krajiny západného Balkánu a Turecko, ktorým bola prisľúbená možnosť stať sa členmi EÚ potom, ako splnia stanovené podmienky.

Nasledujúci rok bude rozhodujúci v súvislosti s posilnením procesu prechodného obdobia v krajinách západného Balkánu. Na základe paktu stability prevezmú na seba zodpovednosť za podporu regionálnej spolupráce samotné krajiny, pričom táto zohráva vedúcu úlohu v procese zmierenia a pri udržiavaní dobrých susedských vzťahov. Prístupové rokovania s Chorvátskom napredujú a vstupujú do rozhodujúcej fázy. To pre tento región ako celok znamená, že perspektíva členstva v EÚ je reálna. V nasledujúcom roku sa vzhľadom na prístupový proces a v súvislosti s dohodami o stabilizácii a pridružení, vďaka ktorým je možná užšia spolupráca partnerov v regióne s EÚ, očakáva ich ukončenie.

Samotný región zároveň čelí veľkým problémom vrátane potreby vyriešiť štatút Kosova. Európske smerovanie Srbska, miestna zodpovednosť za budovanie štátu v Bosne a Hercegovine a lepšia správa v bývalej juhoslovanskej republike Macedónsko, v Albánsku a Čiernej Hore budú v rámci plánu prioritou. Mnohé z týchto krajín čelia veľkým problémom v súvislosti so správou a plnením stanovených podmienok súvisiacich s procesom stabilizácie a pridruženía. EÚ sa bude musieť pripraviť na poskytovanie pomoci počas nasledujúceho roku a bude musieť reagovať na vývoj prostredníctvom maximálneho využitia svojich politických nástrojov.

Po parlamentných a prezidentských voľbách je dôležité, aby Turecko pokračovalo v procese dôležitých reforiem potrebných na posilňovanie základných práv a slobôd. Je potrebné, aby pokračovali prístupové rokovania s Tureckom, a to tempom, ktoré odráža rýchlosť procesu reforiem v krajine samotnej, ako aj plnenie príslušných podmienok zo strany Turecka.

V tejto súvislosti je dôsledná implementácia obnoveného konsenzu dosiahnutého na zasadnutí Európskej rady v decembri 2006 dôležitejšia ako kedykoľvek predtým. Tento konsenzus vychádza zo zásad posilňovania záväzkov, zásad spravodlivej a prísnej podmienenosti a lepšej komunikácie s verejnosťou, a to spoločne so schopnosťou EÚ integrovať nové členské štáty. Tempo, ktorým sa kandidát alebo potenciálny kandidát približuje k členstvu v EÚ, odráža tempo jeho politických a sociálnych reforiem, ako aj jeho schopnosť plne na seba prevziať práva a povinnosti vyplývajúce z členstva. Komisia zvyšuje kvalitu procesu rozširovania tým, že sa už v počiatočnom štádiu zaoberá reformou verejnej správy a súdnictva a bojom proti korupcii, tým, že v plnej miere využíva normy a tým, že do tohto procesu vnáša viac transparentnosti. Komisia pripravuje prvé štúdie vplyvu, v ktorých sa rozoberá účinok prístupenia kandidáta na konkrétne oblasti politiky.

Právny základ rozširovania predstavuje článok 49 Zmluvy o Európskej únii¹, v ktorom sa uvádza: „o členstvo v únii môže požiadať každý európsky štát, ktorý rešpektuje zásady uvedené v článku 6 ods. 1. (...)“².

Európska rada na svojom zasadnutí v decembri 2006 dospela k záveru, že „rozširovanie je úspechom Európskej únie a Európy ako celku. Pomohlo prekonať rozdelenie Európy a prispelo k mieru a stabilite na celom kontinente. Podnietilo reformy a upevnilo spoločné zásady slobody, demokracie, rešpektovania ľudských práv a základných slobôd a právneho štátu, ako aj trhovej ekonomiky. Širší vnútorný trh a hospodárska spolupráca zvýšili prosperitu a konkurencieschopnosť, čím umožnili Únii lepšie reagovať na výzvy globalizácie. Rozširovanie rovnako pridalo EÚ na význame vo svete a urobilo z nej silnejšieho medzinárodného partnera.“

V dvanástich členských štátoch, ktoré vstúpili do EÚ v piatom kole rozširovania, sa dosiahla dostatočná miera súladu s právom EÚ. Poukazuje sa tak na význam výrazných reformných snáh spoločne so vzájomným ovplyvňovaním a kontrolou štátov EÚ. Vďaka dôsledným prípravám funguje EÚ po rozšírení plynulo aj naďalej.

Členské štáty v rámci celej EÚ využívajú prínosy spojené s vyššou úrovňou hospodárskeho rastu. Slovinsko prijalo euro v januári 2007; Cyprus a Malta tak učinia v roku 2008. Dôsledné prípravy dotknutých krajín a Komisie pomohli novým členským štátom spoločne so zvýšenou mierou obchodu a s vyšším tokom investícií postupne dosahovať priemernú životnú úroveň EÚ. V období rokov 1998 až 2006 vzrástol HDP v dvanástich členských štátoch, ktoré pristúpili k EÚ v piatom kole rozširovania, v ročnom priemere o 4,3% v porovnaní s 2,2% v 15 starých členských štátoch³. Obchod medzi starými a novými členskými štátmi sa v poslednom desaťročí výrazne zvýšil. Miera vývozu a dovozu medzi desiatimi členskými štátmi, ktoré pristúpili k EÚ v roku 2004, a 15 starými členskými štátmi, sa štvornásobne zvýšila v období rokov 1995 až 2006, zatiaľ čo ich celkový vzájomný obchod v tomto období narástol dvojnásobne. Konkurencieschopnosť Európskej únie a jej význam v rámci svetového hospodárstva sa zvyšuje vďaka začleneniu dvanástich dynamických hospodárstiev so 100 miliónmi spotrebiteľov s rastúcou kúpnu silou do vnútorného trhu. Desať mesiacov po pristúpení zvyšujú Bulharsko a Rumunsko svoj hospodársky rast a investície. Predpovedaná miera hospodárskeho rastu v Rumunsku a Bulharsku na rok 2007 je omnoho vyššia, ako očakávaná priemerná miera hospodárskeho rastu v EÚ. Komisia prijala na konci roku 2006 bezpečnostné opatrenia s cieľom riešiť určité nedostatky v oboch krajinách. V júni Komisia vypracovala svoje prvé správy týkajúce sa mechanizmov spolupráce a overovania v oblasti súdnicstva a vnútorných vecí, ako aj správy o bezpečnostných opatreniach⁴. Komisia preskúma pokrok v tejto oblasti a predloží správu začiatkom roku 2008.

---

¹ Nová zmluva bola schválená na zasadnutí Európskej rady v októbri 2007.

² V článku 6 ods. 1 sa uvádza: „Únia je založená na zásadách slobody, demokracie, dodržiavania ľudských práv a základných slobôd a právneho štátu, ktoré sú spoločné členským štátom“.

³ Hodnoty vychádzajú z údajov Eurostatu.

⁴ Správy o pokroku Bulharska a Rumunska, pokiaľ ide o sprievodné opatrenia po pristúpení KOM(2007) 377 a KOM(2007) 378, 27. júna 2007.

Pokiaľ ide o cyperskú otázku, vodcovia komunit cyperských Grékov a cyperských Turkov musia zintenzívniť svoje úsilie s cieľom obnoviť rokovania o konečnom riešení pod záštitou OSN. Komisia implementuje nástroj finančnej pomoci s cieľom podporiť hospodársky rozvoj komunity cyperských Turkov, a uľahčiť tak budúce znovuzjednotenie ostrova. Posilnenie uplatňovania nariadenia o demarkačnej línii, prostredníctvom ktorého sa v rámci celého Cypru umožňuje pohyb osôb a tovarov, bude prínosom pre obidve komunity. Rada má prijať nariadenie o priamom obchode so severnou časťou Cypru, ktoré navrhuje Komisia, s cieľom znížiť izoláciu komunity cyperských Turkov.

V krajinách, ktoré sú zahrnuté do súčasného plánu rozširovania a sú nimi krajiny západného Balkánu a Turecko, sa vďaka vplyvu EÚ podporuje stabilita a významné politické a hospodárske reformy. Tieto krajiny však stále čelia mnohým závažným problémom. Je nevyhnutné zachovať viditeľnosť a reálnosť ich vyhliadok na prístupenie, ako aj prevládajúcu podporu rozširovania v členských štátoch.

Komisia bude aj naďalej zlepšovať kvalitu procesu rozširovania. V politike rozširovania sa bude klásť väčší dôraz na základné otázky, akými sú budovanie štátu, dobrá správa, správna reforma a reforma súdництва, právny štát, proces zmierenia, spolupráca s Medzinárodným trestným tribunálom pre bývalú Juhosláviu (ICTY) a rozvoj občianskej spoločnosti. Je potrebné podporovať vzťahy medzi občanmi; predovšetkým je najvyšší čas otvoriť dialóg o liberalizácii režimu udeľovania víz pre občanov z krajín západného Balkánu. Malo by sa pokračovať v rozvoji regionálnej spolupráce s krajinami západného Balkánu, najmä v súvislosti s miestnou zodpovednosťou za realizáciu iniciatív v tejto oblasti.

Vo všetkých krajinách, ktoré sú zahrnuté do procesu rozširovania, bude EÚ aj naďalej využívať v plnej miere svoje predvstupové nástroje s cieľom riešiť kľúčové výzvy. Výsledky implementácie záväzkov vyplývajúcich najmä z dohôd o pridružení majú osobitný význam v súvislosti s postupom z jednej fázy do ďalšej v rámci plánu zameraného na integráciu s EÚ, pričom dochádza k ich dôslednému monitorovaniu. Komisia v tomto dokumente uvádza mnohé opatrenia, aby zvýšila informovanosť o právnych predpisoch a politikách EÚ a pripravila ďalšie kroky v procese rozširovania.

Komisia prispôbuje predvstupové politické nástroje súčasným výzvam politiky rozširovania. Od januára 2007 využíva nový finančný nástroj – nástroj pre predvstupovú pomoc (IPA). Pri plánovaní pomoci v rámci IPA bude presnejšie zameranie na priority v oblasti reforiem odrážať to, v akej fáze procesu transformácie sa nachádzajú jednotliví partneri. Komisia v súčasnosti navrhuje revíziu prístupového a európskeho partnerstva, ktoré budú slúžiť ako hlavný referenčný zdroj pri stanovení priorít. Takisto navrhuje zrevidovať viacročný orientačný finančný rámec pre IPA, ktorý bude zahŕňať obdobie rokov 2009-2011. Komisia zavedie nástroj na prehlbenie rozvoja občianskej spoločnosti, predovšetkým prostredníctvom budovania kapacít a výmenných projektov. Väčší dôraz bude klásť na programy zamerané na podporu budovania štátu, dobrú správu, inštitucionálnu reformu a administratívnu kapacitu.

Maximálna kontrola pomoci poskytovanej formou grantov na rozvoj súkromného sektora a na podporu investícií do budovania infraštruktúry sa bude realizovať prostredníctvom zvýšenej spolupráce s Európskou investičnou bankou, Európskou bankou pre obnovu a rozvoj a s inými medzinárodnými finančnými inštitúciami. Komisia zabezpečí užšiu spoluprácu s ostatnými darcami v rámci škály ich aktivít a bude ich podnecovať, aby aktívne pôsobili v prioritných oblastiach stanovených v tomto oznámení. Následne po presune zodpovednosti z Európskej agentúry pre obnovu na zastúpenia a úrady Komisie sa zefektívni aj proces implementácie.

Členské štáty sa nachádzajú v najlepšej pozícii, aby presvedčili verejnosť, že proces rozširovania je v záujme EÚ. Komisia bude aj naďalej zohrávať svoju úlohu v tom, že bude podporovať lepšie poskytovanie faktických informácií týkajúcich sa otázky rozširovania. Súčasné oznámenie vychádza z existujúcej stratégie EÚ a rozoberajú sa v ňom kľúčové výzvy na ceste k integrácii EÚ. Je v ňom zhrnutý prístup, cieľom ktorého je prispôsobiť nástroje politiky rozširovania a zabezpečiť presnejšie zameranie na oblasti, ktoré je nutné rozvíjať, pričom sa zohľadnia aj skúsenosti nadobudnuté počas procesu rozširovania v minulosti.

2. SÚČASNÉ VÝZVY V KRAJINÁCH, KTORÉ SÚ ZAHRNUTÉ DO PROCESU ROZŠIROVANIA

Krajinám západného Balkánu a Turecku bola prisľúbená možnosť stať sa členmi EÚ potom, ako splnia stanovené podmienky. Vzhľadom na súčasné štádium príprav v týchto krajinách je pravdepodobné, že k ich pristúpeniu dôjde v strednodobom až dlhodobom horizonte. Pozornosť sa v súčasnosti zameriava na dôsledné prípravy s cieľom zaistiť, aby krajiny zahrnuté do procesu rozširovania riešili základné otázky správy a hospodárske otázky, ako aj otázky súvisiace s právnymi predpismi a politikami EÚ.

2.1. Krajiny západného Balkánu

Závazok EÚ v krajinách západného Balkánu v rámci procesu stabilizácie a pridruženía, výsledkom ktorého môže byť členstvo v EÚ, viedla k významnému zvýšeniu pokroku, ktorý krajiny tohto regiónu dosiahli v uplynulých rokoch.

Zachovala sa úroveň stability a proces povojnovej obnovy od 90. rokov 20. storočia je takmer ukončený. V rámci regiónu fungujú demokraticky zvolené vlády. Posilnil sa hospodársky rast, zlepšila sa makroekonomická stabilita a zvýšila sa životná úroveň. V súčasnosti sa realizujú dôležité reformy s cieľom posilniť právny štát a modernizovať hospodárske a sociálne štruktúry. Zvýšila sa regionálna spolupráca, a to aj v oblastiach ako obchod, energetika, doprava a životné prostredie. V súvislosti s regionálnymi iniciatívami krajiny západného Balkánu na seba preberajú čoraz väčšiu zodpovednosť.

Všetky krajiny západného Balkánu smerujú k EÚ, aj keď rôznym tempom. Chorvátsko je zahrnuté do prístupových rokovaní s EÚ a bývalá juhoslovanská republika Macedónsko získala status kandidátskej krajiny. EÚ smeruje k zavŕšeniu dohôd o stabilizácii a pridružení s krajinami regiónu a hospodárska integrácia s EÚ značne pokročila. Krajiny západného Balkánu podpísali s EÚ dohody o readmisii a o zjednodušení režimu udeľovania víz.

Tento pokrok je v súčasnosti nutné upevniť a ustáliť. Je potrebné riešiť ďalšie dôležité výzvy. V mnohých krajinách došlo k celkovému spomaleniu procesu reforiem. Budovanie štátu a lepšia správa ostávajú aj naďalej oblasťami, ktoré sú vo viacerých krajinách západného Balkánu dôvodom na vážne obavy. Situácia v Kosove⁵ si aj naďalej vyžaduje výraznú prítomnosť medzinárodných síl. Súčasný status Kosova nie je udržateľný; jeho bezodkladné riešenie je potrebné preto, aby sa Kosovo mohlo rozvíjať v politickej a hospodárskej oblasti a aby sa zabezpečila stabilita regiónu. V Bosne a Hercegovine nacionalistická rétorika hlavných politických vodcov oslabila opatrenia stanovené v Daytonskej/Parížskej mierovej dohode a spomalila proces reforiem. V súvislosti s nevyhnutnými reformami polície a ústavného rámca sa nedosiahol pokrok. Bosna a Hercegovina musí na seba ešte prevziať plnú zodpovednosť za svoju správu, ktorá si v súčasnosti vyžaduje výraznú prítomnosť medzinárodných síl. V niektorých iných krajinách je potrebné zaviesť reformu ústavného rámca, resp. ho úplne implementovať.

Vo všetkých krajinách západného Balkánu je potrebné posilniť dialóg a zmysel pre toleranciu, a to nielen v súvislosti s etnicky zameranými otázkami. V Kosove sú vzťahy medzi Albáncami a Srbmi aj naďalej napäté. Okrem toho sa kosovski Srbi vo všeobecnosti nezúčastňujú na fungovaní inštitúcií a správy. Fungovanie štátnych inštitúcií v Bosne a Hercegovine aj naďalej ohrozujú etnické spory. V Srbsku aj napriek víťazstvu demokratických síl v parlamentných voľbách a napriek zostaveniu reformne orientovanej vlády ostávajú radikálne strany a nacionalistická rétorika výrazné aj naďalej a negatívne ovplyvňujú celkovú politickú situáciu. Demokratické sily sú nestále. V bývalej juhoslovanskej republike Macedónsko časté napätie a nedostatočná spolupráca medzi politickými partnermi ovplyvnili bežné fungovanie inštitúcií a spomalili proces reforiem. Spor medzi vládou a opozičnou stranou v súvislosti s ústavnou otázkou viedol k tomu, že táto strana bojkotovala parlament. Vysoko kontroverzná politická situácia v Albánsku a zdĺhavý proces prijímania ústavy v Čiernej Hore predstavujú ďalšie výzvy v procese budovania moderných demokracií. Chorvátsko musí zvýšiť svoje úsilie s cieľom podporovať zmysel pre toleranciu voči príslušníkom menšín.

Výrazný pokrok sa dosiahol v oblasti spolupráce s Medzinárodným trestným tribunálom pre bývalú Juhosláviu (ICTY), pričom táto spolupráca predstavuje dôležitú podmienku v procese stabilizácie a pridruženía. Chorvátsko a bývalá juhoslovanská republika Macedónsko spolupracujú s tribunálom v plnej miere aj naďalej. Spolupráca Čiernej Hory s tribunálom je uspokojivá. Vďaka pokroku, ktorý v tejto oblasti dosiahlo Srbsko, sa umožnilo znovuobnovenie a praktické zavŕšenie rokovaní o dohode o stabilizácii a pridružení (SAA). Bosna a Hercegovina takisto dosiahla pokrok v oblasti spolupráce s ICTY. Srbsko a Bosna a Hercegovina však musia plne spolupracovať s tribunálom pri zatýkaní ďalších obvinených. Kosovo v oblasti spolupráce s ICTY dosiahlo určitý pokrok, ale problém zastrašovania svedkov vyvoláva obavy aj naďalej.

---

⁵ Podľa rezolúcie Bezpečnostnej rady OSN č. 1244.

Obmedzený pokrok sa dosiahol v súvislosti s návratom utečencov. Mnoho utečencov a osôb vysídlených v rámci krajiny žije vo veľmi ťažkých podmienkach. Určitý pokrok sa zaznamenal aj v súvislosti so zvýšenou mierou zastúpenia príslušníkov menšín vo verejných službách. Rómska menšina však aj naďalej ostáva najzraniteľnejšou menšinou v regióne. Všetky krajiny musia podporovať zmysel pre toleranciu voči príslušníkom menšín a prijať primerané opatrenia zamerané na ochranu osôb, ktoré môžu byť vystavené prejavom diskriminácie, neznašanlivosti alebo násilia. Je to nevyhnutným predpokladom pri dosahovaní zmierenia a dlhotrvajúcej stability.

Presadzovanie právneho štátu, a to hlavne prostredníctvom reformy súdnictva, a boj proti korupcii a organizovanému zločinu predstavujú najväčšie priority. Väčšina krajín uskutočnila kroky zamerané na zlepšenie organizácie a fungovania svojich súdnych systémov. Úsilie sa vynakladá aj s cieľom posilniť boj proti organizovanému zločinu a je možné pozorovať prvé výsledky. Rozvíjajú sa právne predpisy a inštitúcie zamerané na boj proti korupcii; vo viacerých krajinách prebiehajú vyšetrovania a v mnohých prípadoch sa začalo trestné stíhanie. V rámci regiónu je však stále potrebné značné posilnenie súdnych systémov. Rozsiahle reformy je potrebné realizovať nepretržite, a to s cieľom zabezpečiť nezávislosť, efektívnosť a spoľahlivosť súdneho systému. Korupcia ostáva aj naďalej rozšírená a hlboko zakorenená v spoločnosti. Vo všetkých krajinách západného Balkánu prijaté opatrenia nezodpovedajú závažnosti problému. Silná politická vôľa je potrebná na to, aby bolo možné vykoreniť korupciu a trestne stíhať páchatel'ov, a to aj vo verejne známych prípadoch. Organizovaný zločin stále predstavuje závažný problém. Zločinecké siete presahujú do rôznych sociálno-hospodárskych sektorov a do oblasti politiky. Častokrát využívajú nedostatočnú mieru transparentnosti v procese verejného obstarávania, plánovania investícií a privatizácie. Tento región predstavuje miesto pôvodu obchodovania s ľuďmi a pašovania drog a ich prepravy. V tejto oblasti je potrebné neustále vyvíjať značné úsilie.

Administratívna kapacita je kľúčovým aspektom pri plnení kodanského kritéria na členstvo, ktoré sa týka schopnosti prevziať na seba povinnosti spojené s členstvom, tak ako to uviedla Európska rada na svojom zasadnutí v Madride v roku 1995. V rámci celého regiónu je v súvislosti s realizáciou reformy verejnej správy možné pozorovať určité pozitívne výsledky, ako napríklad prijatie rámcových stratégií a právnych predpisov. Chorvátsko preukázalo, že má dostatočnú administratívnu kapacitu na implementáciu Dohody o stabilizácii a pridružení (SAA). Srbsko takisto disponuje značnou administratívnou kapacitou na implementáciu SAA. V súčasnosti musia obidve krajiny stavať na tejto kapacite a zmodernizovať ju, aby bola v súlade s právnymi predpismi a politikami EÚ. V ostatných krajinách je administratívna kapacita stále nedostatočná, čo ovplyvňuje proces implementácie reforiem a zosúladovania s EÚ; v tejto súvislosti je potrebné ďalšie úsilie. Každá krajina musí zvýšiť svoje odhodlanie pri vytváraní takej štátnej služby, ktorá je efektívna, stabilná a spoľahlivá, a to na ústrednej aj miestnej úrovni. V niekoľkých krajinách nábor, povýšenie a prepúšťanie zamestnancov štátnej služby nevychádza z objektívnych a transparentných kritérií. V štátnej službe je nutné posilniť etické normy. V Bosne a Hercegovine a v ostatných krajinách je potrebné uskutočniť reformy polície a bezpečnostných zložiek.

Občianska spoločnosť predstavuje nevyhnutnú súčasť európskeho verejného života. Krajiny západného Balkánu zvýšili svoje úsilie s cieľom prijať právne predpisy a stratégie, ktoré sú priaznivejšie pre vývoj občianskej spoločnosti. Uskutočnili sa prvé kroky smerom k posilneniu participatívnej demokracie. Občianska spoločnosť však v rámci tohto regiónu ostáva aj naďalej slabá. Vojny a etnické spory z veľkej časti poškodili sociálnu štruktúru regiónu. Je potrebné zaškoliť zamestnancov miestnych mimovládnych organizácií, aby sa prispôbili súčasným podmienkam. Zvýšené úsilie je potrebné aj s cieľom posilniť slobodu združovania a zaviesť regulačné rámce a verejné stimuly na rozvoj organizácií občianskej spoločnosti.

Vo všeobecnosti sa v regióne udržala pomerne vysoká úroveň hospodárskeho rastu a zvýšili sa priemerné mzdy. Miera inflácie je nízka a stabilná. Vo väčšine krajín regiónu sa implementovali racionálne rozpočtové a menové politiky. Došlo k ďalšiemu rozvoju finančných systémov. Zdokonalili sa systémy správy verejných financií. Uskutočnili sa kroky zamerané na zlepšenie podnikateľského prostredia. Všetky krajiny západného Balkánu prechádzajú ďalšou reštrukturalizáciou a otvárajú svoje hospodárstva. Hospodárska integrácia s EÚ sa už nachádza na vysokom stupni a stále narastá. Dohoda o stabilizácii a pridružení vytvára spoločne so Stredoeurópskou dohodou o voľnom obchode (CEFTA) rámec napomáhajúci obchodu a prílevu investícií na Balkáne, tak ako tomu bolo v prípade strednej a východnej Európy v 90. rokoch 20. storočia. Niekoľko krajín má ambiciózne plány zamerané na zlepšenie infraštruktúry a na modernizáciu systémov sociálneho zabezpečenia.

Zvyšovanie konkurencieschopnosti, znižovanie vysokej miery nezamestnanosti a podpora ľudského rozvoja a infraštruktúry sú hlavnými výzvami v rámci celého regiónu. Pretrvávajú značné fiškálne riziká a v mnohých krajinách existuje rozsiahla vonkajšia nerovnováha. V oblasti tvorby pracovných miest sa dosahuje nevyvážený pokrok, zatiaľ čo v niektorých krajinách regiónu je miera nezamestnanosti vyššia ako 35% a rozdiel medzi objemom dostupných a potrebných pracovných síl narastá. V rámci pracovných trhov aj naďalej chýba primeraná kombinácia pružnosti a istoty pre zamestnancov a zamestnávateľov a dane z príjmu zaregistrovaných spoločností sú pomerne vysoké. Je potrebné ďalej posilniť diverzifikáciu vidieckych hospodárstiev. Takisto je potrebné ďalšie posilnenie fiškálnej konsolidácie a reštrukturalizácie podnikov. Krajiny musia implementovať svoje plány privatizácie. Existuje potreba ďalej stimulovať investície a rast MSP, a to aj prostredníctvom lepšieho prístupu k financiám. Vlády musia ďalej zlepšovať obchodné prostredie a stimulovať zamestnanosť. Musia obmedziť byrokraciu, posilniť právny štát, zabezpečiť spoľahlivú registráciu pozemkov a transparentnosť postupov využívaných v procese privatizácie. V niektorých krajinách je potrebné dokončiť a presadzovať právny rámec zameraný na riadne fungovanie trhov. Je potrebné zjednodušiť daňové režimy. To povedie k stimulácii hospodárskej činnosti a obmedzí sa tak rozsiahla tieňová ekonomika. Okrem toho sa musia prijať opatrenia s cieľom uľahčiť prístup k financiám a používanie elektronických technológií.

Turecko

Odkedy Európska rada udelila v decembri 1999 Turecku status kandidátskej krajiny, došlo tam k významným zmenám. Európska perspektíva sa preukázala ako jeden z hlavných stimulov reforiem politického a právneho systému, ako aj tureckého hospodárstva. Bol zrušený trest smrti, zmenili sa funkcie a zloženie národnej bezpečnostnej rady s cieľom zvýšiť civilnú kontrolu nad vojenskými zložkami a prostredníctvom niekoľkých ústavných zmien a doplnení sa posilnili demokratické slobody. Pokrok sa dosiahol v oblastiach, akými sú napríklad práva žien a detí a boj proti mučeniu, pričom celkový počet ohlásených prípadov mučenia a zlého zaobchádzania naďalej klesal.

V hospodárskom zmysle sa po závažnej finančnej kríze v roku 2001 podarilo prostredníctvom racionálnych makroekonomických politík a štrukturálnych reforiem navrhovaných s cieľom zabezpečiť dlhodobú udržateľnosť hospodárstva dosiahnuť rýchle oživenie hospodárstva a zlepšilo sa investičné prostredie. To malo za následok vysoký rast HDP, ktorý v roku 2006 dosiahol 6,1%. Miera inflácie sa od roku 2001 znížila a turecká líra ostala silná. Vývoj Turecka je však stále do značnej miery ovplyvňovaný medzinárodnými finančnými trendmi. Od založenia colnej únie v roku 1995 sa hodnota obchodu s Európskou úniou v súčasných cenách strojnásobila. To odráža vysoký dopyt po európskych výrobkoch a službách spoločne s dobrým fungovaním tureckého vývozného priemyslu. Okrem toho miera priamych zahraničných investícií dosiahla v roku 2006 nový rekord 16 miliárd EUR, t. j. 4,9% tureckého HDP, pričom investície pochádzali hlavne z Európskej únie.

Tieto reformy a strategický význam vzťahu EÚ s Tureckom viedli v októbri 2005 k otvoreniu prístupových rokovaní. Základnou zásadou tohto procesu je, že postup rokovaní závisí od tempa reforiem uskutočňovaných v Turecku.

V procese implementácie reforiem sa dosahuje nevyvážený pokrok a od roku 2005 došlo k jeho spomaleniu. Minulý rok zažilo Turecko ústavnú krízu súvisiacu s voľbou prezidenta republiky, čo viedlo k vyhláseniu predčasných parlamentných volieb. Armáda urobila verejné vyhlásenia mimo svojej právomoci. V období pred konaním volieb sa však uskutočnili otvorené diskusie o mnohých tradične citlivých otázkach a dynamická občianska spoločnosť sa priklonila k presadzovaniu demokracie a sekulárnemu štátu. Voľby do Veľkého národného zhromaždenia sa konali v plnom súlade s demokratickými normami a zásadou právneho štátu. Nový parlament zastupuje politickú rozmanitosť krajiny. Prezident republiky bol zvolený v súlade s ústavnými pravidlami a v rámci občiansko-vojenských vzťahov prevládla demokracia. Vláda začala s vypracovaním novej ústavy.

Turecko v súčasnosti potrebuje obnoviť dynamiku procesu politických reforiem. Značné úsilie je potrebné vynaložiť predovšetkým v súvislosti so slobodou prejavu a právami náboženských spoločenstiev, ktorých príslušníci nevyznávajú islam. Ďalší pokrok sa musí dosiahnuť najmä v oblasti boja proti korupcii, reformy súdnictva, práv odborových organizácií a práv žien a detí a je potrebné posilniť spoľahlivosť verejnej správy. Na juhovýchode krajiny musí Turecko takisto vytvoriť také podmienky pre prevažne kurdske obyvateľstvo, aby mohlo v plnej miere využívať svoje práva a slobody. Komisia bude aj naďalej pozorne monitorovať proces politických reforiem vrátane civilného dohľadu nad bezpečnostnými zložkami.

V reakcii na sled ozbrojených útokov zo strany PKK (Kurdská strana pracujúcich), ktoré mali za následok mnohé úmrtia, parlament v októbri 2007 prijal návrh zákona, prostredníctvom ktorého môže vláda vojensky zasiahnuť v severnej časti Iraku. Predsedníctvo EÚ 22. októbra potvrdilo stanovisko Európskej únie, v ktorom absolútne odsúdila teroristické násilie PKK v Turecku. Ďalej vyhlásilo, že „medzinárodné spoločenstvo, a najmä všetky hlavné zainteresované strany v regióne, musia podporovať Turecko v jeho snahách chrániť svoje obyvateľstvo a bojovať proti terorizmu pri rešpektovaní právneho štátu a udržiavaní medzinárodného a regionálneho mieru a stability, pričom sa zdrží akejkoľvek neprimeranej vojenskej akcie“.

Je potrebné uskutočniť ďalšie štrukturálne hospodárske reformy a fiškálnu konsolidáciu s cieľom riešiť ďalšie riziká v oblasti makroekonomickej stability. Hlavné výzvy zahŕňajú štrukturálne nedostatky a nepružnosť pracovného trhu, kvalitu pracovnej sily, nízku mieru zamestnanosti, a to hlavne žien, rozsiahly tieňový sektor a reformy systému sociálneho zabezpečenia a energetického sektora. V oblasti diverzifikácie vidieckeho hospodárstva sa dosiahol len obmedzený pokrok. Je potrebné zaoberať sa diskrimináciou rómskeho obyvateľstva. Turecko musí zaujať jednotný postoj v súvislosti s hospodárskym a sociálnym vývojom na juhovýchode krajiny.

Dobré susedské vzťahy sú stále oblasťou s kľúčovým významom. Očakáva sa, že Turecko zabezpečí aj úplnú a nediskriminačnú implementáciu dodatkového protokolu k Dohode o pridružení.

3. STRATÉGIA ROZŠIROVANIA: RIEŠENIE SÚČASNÉHO PLÁNU

3.1. Obnovený konsenzus týkajúci sa rozširovania

Procesom rozširovania EÚ sa podporuje mier a stabilita, reformy a presadzovanie európskych hodnôt. Účinnosť podmienenosti hlavných reforiem závisí od udržiavania reálnych vyhliadok prípadnej integrácie do Európskej únie. V dotknutých krajinách sa táto skutočnosť musí ešte viac zviditeľniť. Vyhliadky na členstvo sú v súčasnosti dôležitejšie ako kedykoľvek predtým, pretože pomáhajú krajinám prekonať krízy, nedostatky štátu a demokratické výzvy.

Dôsledná podmienenosť vo všetkých fázach procesu rozširovania pomáha upevňovať reformy vo všetkých kandidátskych a potenciálnych kandidátskych krajinách a pomáha aj v príprave budúcich členských štátov na plnenie ich povinností pri pristúpení. Postup každej krajiny smerom k členstvu v Európskej únii závisí od jej individuálnej snahy dosiahnuť súlad s kodanskými kritériami a v prípade krajín západného Balkánu s podmienenosťou procesu stabilizácie a pridruzenia.

Plná pozornosť sa venuje schopnosti EÚ integrovať v kľúčových fázach prístupového procesu. Zlepšením kvality procesu rozširovania, o ktorom sa rozhodlo na zasadnutí Európskej rady v decembri 2006, sa zabezpečuje, aby sa pokrok kandidátov a potenciálnych kandidátov smerom k členstvu v EÚ určoval na základe úspešnosti ich plnenia kľúčových požiadaviek. Normy využívané pri otváraní a uzatváraní rokovacích kapitol, štúdie vplyvu v kľúčových fázach procesu rozširovania na významné oblasti politiky EÚ a prepojenie s politickou reformou zohrávajú v uvedenom procese čoraz dôležitejšiu úlohu.

3.2. Zameranie pozornosti na základné otázky

Uvedené výzvy si vyžadujú zamerať väčšiu pozornosť na kľúčové priority v oblasti reforiem, ktoré sa týkajú budovania štátu, správy a sociálno-hospodárskych reforiem. Komisia v súčasnosti navrhuje uskutočniť revíziu prístupových a európskych partnerstiev, v ktorých sa tieto priority odzrkadľujú. Krajiny vo svojom úsilí o členstvo v EÚ získavajú usmernenia prostredníctvom týchto partnerstiev a v ich rámci sa stanovujú priority predvstupovej finančnej pomoci. Vyššiu prioritu budú mať už v počiatočnom štádiu základné otázky správy vrátane budovania inštitúcií, reformy súdnictva a správnej reformy a predchádzania organizovanému zločinu a korupcii. Na takéto zložité otázky sa bude klásať väčší dôraz, a to najmä v kontexte politického a hospodárskeho dialógu. Je potrebné zvýšiť spoluprácu medzi krajinami západného Balkánu, inštitúciami a agentúrami EÚ a členskými štátmi s cieľom bojovať proti medzinárodnému zločinu. Otázky týkajúce sa implementácie právnych predpisov a politik EÚ sa musia zoradiť podľa kapacít jednotlivých krajín a podľa pokroku dosiahnutého pri realizácii základných reforiem.

Prostredníctvom predvstupového mechanizmu fiškálneho dozoru, ktorý sa od roku 2006 uplatňuje aj v potenciálnych kandidátskych krajinách, sa bude aj naďalej podporovať hospodárska reforma vo všetkých kandidátskych a potenciálnych kandidátskych krajinách.

Regionálna spolupráca a dobré susedské vzťahy sú v súvislosti s európskou integráciou stále oblasťou s kľúčovým významom. Pokrok v týchto oblastiach posilňuje dôveru a predstavuje konkrétny prínos v podobe regionálnej stability, lepšieho prepojenia cezhraničných prechodov a zdokonalenej infraštruktúry. To prináša aj hospodárske výhody v zmysle rýchlejšieho rastu a zvýšeného prílevu priamych zahraničných investícií.

Zdieľané vedomosti a vzájomné porozumenie podmieňujú rozvoj občianskej spoločnosti a dialógu medzi občanmi členských štátov a krajín zahrnutých do procesu rozširovania. Od roku 2005 Komisia poskytuje finančnú pomoc na projekty zamerané na posilnenie dialógu s a medzi krajinami západného Balkánu, ako aj na projekty zamerané na posilnenie dialógu s Tureckom. Pri rozvíjaní vzájomného porozumenia a pri posilňovaní demokratickej štruktúry spoločnosti zohráva dôležitú úlohu podpora občianskej spoločnosti. Komisia prijme dodatočné opatrenia zamerané na podporu rozvoja občianskej spoločnosti a dialógu pri využití nástroja pre predvstupovú pomoc.

3.3. Napredovanie prístupových rokovaní

Prístupové rokovania s Chorvátskom a Tureckom sa začali na základe jednohlasného rozhodnutia členských štátov v októbri 2005, pričom sa najprv uskutočnil rad dôležitých politických a právnych reforiem. Vďaka procesu rokovaní sa obidve krajiny približujú EÚ a posilňujú sa jej strategické záujmy. Vedenie rokovaní sa uskutočňuje na základe prísne stanovených rámcov schválených Radou. Rokovania napredujú spoločne s pokrokom dosiahnutým v oblasti politickej a hospodárskej reformy, ako aj v oblasti transpozície a implementácie právnych predpisov EÚ.

Európska rada prijala na svojom zasadnutí v decembri 2006 rozhodnutia týkajúce sa riadenia a kvality prístupového procesu. Uskutočnili sa významné kroky zamerané na implementáciu záverov Európskej rady. Komisia v plnej miere využíva možnosť navrhovať normy s cieľom vymedziť podmienky otvárania a uzatvárania rokovacích kapitol vzhľadom na dosiahnutý pokrok. Zverejňuje svoje prvé štúdie vplyvu, ktoré sa týkajú dôležitých kapitol otváraných v počiatočných fázach procesu rokovaní. Na jeseň Komisia vypracuje štúdiu vplyvu týkajúcu

sa budúceho vstupu Chorvátska do sektora cestnej *kabotáže* EÚ. V nasledujúcom roku budú na základe pokroku dosiahnutého v procese rokovaní predložené ďalšie štúdie vplyvu, v ktorých sa bude rozoberať voľný pohyb pracovníkov v súvislosti s Chorvátskom a dodávka energií v súvislosti s Tureckom. Európska únia sa zúčastňuje intenzívneho politického a hospodárskeho dialógu, výsledky ktorého sa premietajú do procesu rokovaní. V tejto súvislosti sa osobitná pozornosť venuje riešeniu otvorených bilaterálnych otázok medzi kandidátskymi a členskými krajinami, ako aj rozvíjaniu dobrých susedských vzťahov. Otázky spojené so súdnictvom a základnými právami sa podrobne rozoberajú v osobitnej rokovacej kapitole. Malo by sa znovu pripomenúť, že proces rokovaní sa môže pozastaviť v prípade závažného a neustáleho porušovania zásad slobody, demokracie, rešpektovania ľudských práv a základných slobôd a právneho štátu, na ktorých je Európska únia založená.

Pokrok **Chorvátska** smerom k členstvu vysiela silný signál ostatným krajinám západného Balkánu, pokiaľ ide o ich vyhliadky na členstvo potom, ako splnia potrebné podmienky. Prístupový proces Chorvátska prispieva k riešeniu bilaterálnych a regionálnych otázok a posilňuje zmierenie. Posilňuje aj strategické záujmy EÚ v oblasti bezpečnosti a predchádzania konfliktov v regióne susediacom s členskými štátmi.

Súčasná fáza prístupových rokovaní si v určitých konkrétnych kapitolách týkajúcich sa politik EÚ vyžaduje riešenie praktických problémov súvisiacich s procesom zosúladovania. Komisia predložila Rade všetky správy o preverovaní týkajúce sa Chorvátska. V súčasnosti sa pozornosť presúva na plnenie noriem zo strany Chorvátska, a to pokiaľ ide o otvorenie relevantných kapitol. Ak Chorvátsko normy splní, je pravdepodobné, že v priebehu nasledujúceho roku dosiahne značný pokrok v procese prístupových rokovaní. Chorvátsko musí ešte dosiahnuť ďalší pokrok v súvislosti s reformou súdnictva a správnu reformou, právami menšín, návratom utečencov, ako aj v súvislosti s reštrukturalizáciou ťažkého priemyslu.

Neustále odhodlanie **Turecka** uskutočňovať reformy má strategický význam pre udržiavanie bezpečnosti a stability EÚ. Turecko je osobitou hranicou medzi západným a moslimským svetom. Táto skutočnosť sa zdôraznila v rámci iniciatívy Aliancie civilizácií, zameranej na posilnenie dialógu pod záštitou OSN. Prístupový proces Turecka, založený na dôkladnej demokratickej transformácii, vzbudzuje záujem na Strednom východe a v širšom moslimskom svete. Turecko takisto podporuje mierový proces na Strednom východe, ako aj dialóg s Iránom o jadrovej otázke. Disponuje významnými bezpečnostnými prostriedkami a poskytuje ich na množstvo misií EÚ a NATO v krajinách od západného Balkánu až po Konžskú demokratickú republiku a od Sudánu až po Afganistan. Turecko má potenciál, aby sa stalo hlavnou energetickou trasou medzi EÚ a najväčšími zásobami ropy a zemného plynu na svete, a tak aj kľúčovým partnerom v oblasti bezpečnosti dodávky energií v Európe. Zosúladovanie jeho politik s politikami EÚ prinesie konkrétne výhody v oblastiach, akými sú napríklad kontrola migrácie a životné prostredie. Turecko neprestajne zaznamenáva vysokú a stabilnú úroveň hospodárskeho rastu a patrí k hlavným partnerom EÚ v oblasti obchodu a investícií.

Takéto strategické úvahy existujú už od naviazania vzťahu EÚ s Tureckom v roku 1959. Vyhladky Turecka na členstvo v EÚ siahajú do roku 1963, keď s Európskym hospodárskym spoločenstvom podpísalo dohodu o pridružení. V preambule tejto dohody aj v článku 28 sa jasne hovorí o pristúpení. Táto skutočnosť odráža významnú strategickú úlohu Turecka už od počiatkov Európskej únie. Turecko je v súčasnosti jedinou krajinou, s ktorou EÚ vytvorila colnú úniu, pričom k jej schváleniu došlo v roku 1995. V roku 1999 získalo status kandidátskej krajiny. Spoločným cieľom rokovaní je pristúpenie, tak ako sa na tom zhodli všetky členské štáty v októbri 2005. Rokovania s Tureckom sú procesom s otvoreným koncom, keďže nie je možné dopredu zaručiť ich výsledok. Napredovanie rokovaní závisí od pokroku dosiahnutého pri implementácii reforiem a pri zosúlaďovaní politik a právnych predpisov s EÚ.

Je nevyhnutné, aby Európska únia dodržiavala svoje záväzky a udržiavala správny smer procesu rokovaní a aby sa jednotlivé kapitoly otvárali hneď, ako budú splnené technické podmienky, a to v súlade s rokovacím rámcom schváleným v októbri 2005 a s rozhodnutím Rady z 11. decembra 2006. Proces preverovania s Tureckom sa dostal do záverečnej fázy a Komisia do konca tohto roku predloží Rade väčšinu správ. Turecko musí vynaložiť potrebné úsilie s cieľom splniť normy, ktoré sa týkajú otvárania kapitol a ktoré pre väčšinu z nich stanovila Rada. Obnovená dynamika Turecka v procese politických reforiem bude mať priamy účinok na tempo prístupových rokovaní. Pokiaľ Turecko splní normy, je pravdepodobné, že v priebehu nasledujúceho roku dosiahne pokrok v procese prístupových rokovaní.

Dobré susedské vzťahy sú stále oblasťou s kľúčovým významom. V súlade s vyhlásením EÚ z 21. septembra 2005 a so závermi Rady z 11. decembra 2006 musí Turecko splniť svoj záväzok úplne a nediskriminačne implementovať dodatkový protokol k Ankarskej dohode a odstrániť všetky prekážky voľného pohybu tovarov vrátane obmedzení týkajúcich sa dopravných prostriedkov v súvislosti s Cyperskou republikou. Očakáva sa, že Turecko dosiahne pokrok aj smerom k normalizácii bilaterálnych vzťahov s Cyperskou republikou.

3.4. Posilnenie európskej perspektívy v krajinách západného Balkánu a podpora regionálnej spolupráce

Všetky krajiny západného Balkánu zdieľajú vyhladky na prípadné členstvo v EÚ. Budúcnosť západného Balkánu patrí do Európskej únie. Proces stabilizácie a pridruženía a Solúnska agenda z roku 2003 aj naďalej vytvárajú rámec politiky EÚ vo vzťahu k tomuto regiónu. Regionálna spolupráca prináša pre občanov na západnom Balkáne reálne výhody a podporuje proces reforiem a zmierenia.

EÚ bude aj naďalej uplatňovať zásadu prísnej podmienenosti procesu v krajinách západného Balkánu na ich ceste k EÚ. Uspokojivé výsledky, a to najmä v oblasti implementácie záväzkov vyplývajúcich z dohôd o stabilizácii a pridružení (SAA) vrátane ustanovení týkajúcich sa obchodu, predstavujú základnú potrebu na ceste smerom k prípadnému členstvu. Stabilné inštitúcie zohrávajú dôležitú úlohu v procese implementácie ustanovení podľa SAA a pri plynulom fungovaní rôznych spoločných inštitúcií.

Ako krajiny západného Balkánu napredujú v rámci plánu predloženého v roku 2005, Komisia ich v ich snahách stať sa členmi EÚ podporuje aj naďalej. Otázka stability Kosova a európska perspektíva budú predstavovať oblasti s vysokou prioritou.

Na samite Procesu spolupráce v juhovýchodnej Európe (SEECp), ktorý sa konal v Záhrebe v máji 2007, bolo oznámené prevzatie regionálnej zodpovednosti za proces regionálnej spolupráce. Pakt stability si z veľkej časti splnil svoju úlohu a nahradí ho nová Rada pre regionálnu spoluprácu (RRS) prepojená s SEECp. Bol menovaný generálny tajomník Rady pre regionálnu spoluprácu a jej sekretariát bude sídliť v Sarajeve. Počas bulharského predsedníctva v úrade bola s Bosnou a Hercegovinou podpísaná dohoda s hostiteľskou krajinou a v súčasnosti sa zriaďuje sekretariát. Očakáva sa, že posledné regionálne rokovanie v rámci paktu stability a prvé zasadnutie RRS sa bude konať v Sofii začiatkom roku 2008, keď osobitný koordinátor paktu stability odovzdá RRS generálnemu tajomníkovi. Nové štruktúry, a to predovšetkým sekretariát a jeho úrad pre spoluprácu so sídlom v Bruseli, sa musia rýchlo uviesť do prevádzky. SEECp a RRS budú predstavovať všeobecný rámec regionálnej spolupráce. Komisia sa zapojí do činnosti RRS, pričom podporí všetky zainteresované strany, aby zohrávali aktívnu úlohu. Vychádzajúc zo skúseností týkajúcich sa paktu stability Komisia plánuje spolupracovať s SEECp a RRS v oblasti implementácie iniciatívy Európskeho spoločenstva zameranej na znižovanie rizika výskytu katastrof, ako aj iniciatívy zameranej na predchádzanie katastrofám a pripravenosti v prípade ich výskytu, ktorá bola spustená v rámci paktu stability. Komisia takisto plánuje ďalej zapájať krajiny západného Balkánu do činnosti mechanizmu Spoločenstva v oblasti civilnej ochrany zameraného na riešenie núdzových situácií, akými sú napríklad povodne, lesné požiare alebo zemetrasenia.

V júli nadobudla platnosť Stredoeurópska dohoda o voľnom obchode (CEFTA). Proces ratifikácie všetkých signatárov bol ukončený len nedávno a v súčasnosti v rámci tohto regiónu existuje zóna voľného obchodu. Európska komisia plánuje podporovať CEFTA prostredníctvom poskytovania technickej pomoci, ako aj prostredníctvom počiatočného financovania sekretariátu CEFTA počas trojročného obdobia. Všetky krajiny navzájom spolupracujú v rámci Európskej charty pre malé podniky. Pokrok sa dosiahol v oblasti implementácie Zmluvy o založení Energetického spoločenstva. Prebieha ratifikácia Dohody o spoločnom európskom leteckom priestore. Zvyšní signatári musia teraz pristúpiť k ratifikácii týchto nástrojov. Prostredníctvom týchto dohôd sa môžu krajiny včas začleniť do vnútorného trhu EÚ s energiou a leteckými službami. Boli vypracované podrobné plány a akčné plány týkajúce sa elektriny a zemného plynu.

S cieľom zvyšovať informovanosť o právnych predpisoch a politikách EÚ zorganizuje TAIEX⁶ školenia o technickej pomoci v potenciálnych kandidátskych krajinách pre zainteresované strany vo vláde, podnikateľskej oblasti a spoločnosti. Regionálna škola verejnej správy posilní administratívnu kapacitu na západnom Balkáne. Došlo k mobilizácii finančných prostriedkov EÚ s cieľom pretransformovať existujúcu sieť na školu so sídlom na západnom Balkáne.

Je potrebné, aby občania krajín západného Balkánu boli schopní pozorovať reálne zlepšenie, ktoré je výsledkom integrácie ich krajín do EÚ. Má to pre nich význam z dôvodu preberania zodpovednosti za proces zmierenia a za uskutočnenie potrebných reforiem. Medzi členskými štátmi a krajinami regiónu, ako aj medzi krajinami regiónu navzájom, by sa mali v čo najväčšej miere prehlbovať vzťahy medzi občanmi.

---

⁶ Úrad pre výmenu informácií o technickej pomoci.

Zjednodušenie cestovania do Európskej únie predstavuje otázku najvyššieho významu pre ľudí a vlády západného Balkánu. Na samite v Solúne EÚ potvrdila túto skutočnosť a vyjadrila odhodlanie realizovať kroky smerom k dosiahnutiu tohto cieľa. V úsilí o liberalizáciu cestovania sa musia zohľadniť záujmy EÚ spojené s migráciou a jej vnútorná bezpečnosť. Bezvízový režim s Chorvátskom sa uplatňuje už veľa rokov. Komisia s ostatnými krajinami regiónu nedávno dojednala dohody o zjednodušení režimu udeľovania víz spoločne s dohodami o readmisii. K ich podpisu došlo v septembri a ich schválenie Radou sa očakáva v krátkom čase z toho dôvodu, aby mohli nadobudnúť platnosť 1. januára 2008. Dohodami sa značne zlepšia podmienky v procese udeľovania cestovných víz do EÚ. Je nevyhnutné, aby členské štáty zabezpečili ich riadnu implementáciu.

Dohody o zjednodušení režimu udeľovania víz predstavujú dôležitý krok na ceste k jeho úplnej liberalizácii. Komisia je toho názoru, že už nastal čas, aby sa prostredníctvom určitých konkrétnych krokov dosiahla postupná liberalizácia vízového režimu s krajinami západného Balkánu. Komisia na tento účel navrhuje otvoriť dialóg s každou dotknutou krajinou s cieľom vypracovať plán podmienok, ktoré majú byť splnené. Tieto by zahŕňali účinnú implementáciu dohôd o readmisii, ako aj pokrok v kľúčových oblastiach, akými sú správa hraníc, bezpečnosť dokumentov alebo boj proti organizovanému zločinu. Prostredníctvom týchto plánov sa dotknutým krajinám umožní lepšie sa sústreďovať na svoje reformné úsilie, a zároveň sa zviditeľní aj odhodlanie EÚ voči obyvateľom tohto regiónu.

Opatrenia zamerané na zlepšovanie vzťahov medzi občanmi zahŕňajú aj prehĺbenie spolupráce v oblasti vzdelávania, ako aj možnosti mobility pre absolventov a vysokoškolských študentov v rámci programov Tempus a Erasmus Mundus. Ďalších 100 študentov z regiónu sa v školskom roku 2007/2008 môže zúčastniť postgraduálneho štúdia v EÚ. Od roku 2008 sa výmenných programov medzi členskými štátmi EÚ a krajinami regiónu bude môcť zúčastniť každoročne až 500 vysokoškolských študentov. Komisia spoločne s členskými štátmi a ostatnými bilaterálnymi darcami preskúma ďalšie možnosti poskytovania štipendií. Predvstupová finančná pomoc sa bude poskytovať aj na účasť mladých ľudí, mládežníckych organizácií, kultúrnych činiteľov, organizácií občianskej spoločnosti a výskumných pracovníkov z krajín západného Balkánu na programoch EÚ. Komisia bude podporovať iniciatívy a projekty súvisiace s Európskym rokom medzikultúrneho dialógu v roku 2008. V rámci nového nástroja Komisie pre občiansku spoločnosť sa príjmu opatrenia zamerané na podporu spolupráce a výmeny medzi skupinami občianskej spoločnosti a ich partnermi v regióne a na európskej úrovni.

Aktívna účasť parlamentu má rozhodujúci význam v úsilí krajín stať sa členmi EÚ. K prehĺbeniu parlamentnej spolupráce došlo v krajinách západného Balkánu, ako aj v rámci ich vzťahu s EÚ. V spolupráci s Európskym parlamentom bude Komisia podporovať aktivity zamerané na európsku integráciu.

3.5. Posilnenie podpory reforiem

Prvého januára bol zavedený nástroj pre predvstupovú pomoc (IPA). Jeho cieľom je poskytnúť komplexný rámec pomoci pre kandidátske a potenciálne kandidátske krajiny. Spoločenstvo bude aj naďalej podporovať tieto krajiny v ich úsilí posilňovať fungovanie demokratických inštitúcií a právny štát, uskutočniť reformu verejnej správy a zabezpečiť fungovanie trhového hospodárstva. Podpora bude poskytovaná formou budovania inštitúcií a projektov cezhraničnej spolupráce, ako aj prostredníctvom opatrení v oblasti rozvoja regiónov, ľudských zdrojov a rozvoja vidieka, a to podľa dosiahnutej úrovne prípravy v jednotlivých krajinách.

Pokrok sa dosiahol v procese prípravy na plynulý presun zodpovednosti v oblasti implementácie pomoci z Európskej agentúry pre obnovu na zastúpenia a úrady Komisie v Belehrade, Podgorici, Prištine a v Skopje. Tento proces sa zavŕši do konca roku 2008. Agentúra poskytla pomoc na obnovu v krajinách po konflikte. Spoločne so zavedením nástroja IPA získali orgány poverené prijímaním pomoci väčšiu zodpovednosť za plánovanie predvstupovej pomoci. Teraz sa musia pripraviť na prevzatie zodpovednosti za správu finančných prostriedkov z EÚ.

Kosovo si zasluhuje osobitnú pozornosť. Financovanie jeho významných potrieb z vonkajších zdrojov budú musieť na seba z veľkej časti prevziať darcovia. EÚ a členské štáty budú musieť prevziať iniciatívu v medzinárodnom spoločenstve v súlade s významnou úlohou, ktorú bude EÚ zohrávať v Kosove po vyriešení jeho statusu.

Vďaka nástroju IPA posilnia príjemcovia svoje kapacity prostredníctvom budovania inštitúcií, dobrej správy a rozvoja MSP. Osobitná pozornosť sa bude venovať správnej reforme a reforme súdnictva a právneho štátu. Zvýšené úsilie sa vynaloží s cieľom posilniť správu verejných financií partnerov, ako aj ich kapacitu využívať predvstupovú pomoc v plnej miere. TAIEX poskytuje verejným inštitúciám v krajinách zahrnutých do procesu rozširovania pomoc vo forme rýchlej reakcie zo strany zamestnancov verejného sektora. Okrem tradičných twinningových projektov zameraných na právne predpisy alebo politiky EÚ sa na základe výsledkov činnosti SIGMA⁷ a TAIEX podporí prostredníctvom twinningu medzi verejnými správami v strednodobom horizonte oblasť správy.

Komisia v rámci IPA zavedie nový nástroj financovania zameraný na podporu rozvoja občianskej spoločnosti a dialógu. Plánovanie národných projektov a projektov, ktoré sú určené pre viacerých príjemcov, sa uskutoční koordinovaným spôsobom za účelom stimulovať rozvoj občianskej spoločnosti v každej krajine. Cieľom bude posilňovať orgány občianskej spoločnosti a ich úlohu v politickom procese, zvyšovať kapacitu organizácií občianskej spoločnosti, aby bolo možné rozvíjať cezhraničné projekty a siete, a oboznámiť zástupcov občianskej spoločnosti a ľudí, ktorí ovplyvňujú verejnú mienku, s európskymi záležitosťami. Prostredníctvom nástroja sa zvýši kapacita miestnych organizácií občianskej spoločnosti, pokiaľ ide o mobilizáciu komunity, poradenstvo, realizáciu a riadenie projektov zameraných na podporu spolupráce, a posilní sa ním aj dialóg medzi týmito organizáciami a príslušnými orgánmi v EÚ. Dotknuté oblasti budú zahŕňať ľudské práva, rodovú rovnosť, sociálne začlenenie, zdravie, životné prostredie, obchodné poradenstvo a zastúpenie a ochranu spotrebiteľov. Prostredníctvom nástroja sa podporí spolupráca a výmena odborných znalostí

---

⁷ SIGMA - Podpora zlepšovania v oblasti správy a riadenia – plán OECD, ktorý v kontexte rozširovania podporuje Európska komisia.

medzi obchodnou sférou, odborovými organizáciami a profesnými organizáciami v partnerských krajinách a v príslušných organizáciách na úrovni EÚ. Program návštevníkov sa vypracuje s cieľom oboznámiť významných tvorcov verejnej mienky, ktorí pôsobia v domácej politike, náboženskej oblasti, oblasti žurnalistiky, odborových organizáciách a v obchodných združeniach, s európskymi záležitosťami, a zabezpečiť spoluprácu s ich partnermi z EÚ.

Užšia koordinácia darcov predstavuje dôležitú súčasť nového nariadenia o IPA, a to hlavne vzhľadom na rozpočtové obmedzenia. Komisia bude úzko koordinovať pomoc IPA s pomocou medzinárodných finančných inštitúcií a iných darcov s cieľom riešiť základné potreby v zmysle hospodárskeho a sociálneho rozvoja. Komisia pripravuje nástroj v oblasti infraštruktúry, ktorý sa od roku 2008 bude financovať v rámci IPA a ktorý sa bude využívať v procese prípravy projektov v tejto oblasti. Dotknuté oblasti budú zahŕňať dopravnú a energetickú infraštruktúru a infraštruktúru v oblasti životného prostredia, ale aj investície do sociálneho sektora, ako napríklad do zdravotníctva, vzdelávania, bývania a do oblastí týkajúcej sa utečencov. Ostatné iniciatívy zahŕňajú Európsky fond pre juhovýchodnú Európu (EFSE) zameraný na rozvoj súkromného sektora a nástroj energetickej účinnosti. Týmto spôsobom sa prostredníctvom pomoci IPA dosiahne najúspornejšia kombinácia grantov a úverov. Toto spoločné úsilie bude zahŕňať predovšetkým Európsku investičnú banku, ako aj Európsku banku pre obnovu a rozvoj a ostatné medzinárodné finančné inštitúcie, akými sú napríklad Svetová banka a Banka Rady Európy.

3.6. Zabezpečovanie verejnej podpory procesu rozširovania

Komunikácia je základným kameňom stratégie EÚ v oblasti rozširovania. Existuje potreba lepšie oboznámiť verejnosť s prínosmi a výzvami, ktoré súvisia s procesom rozširovania. Verejná mienka EÚ o budúcom rozširovaní je ovplyvnená skúsenosťami s procesom rozširovania v minulosti. Je nevyhnutné počúvať občanov, zohľadňovať ich obavy a poskytovať ďalšie informácie. EÚ musí zverejňovať ďalšie informácie založené na faktoch súvisiace s procesom rozširovania, aby mohla verejnosť jasne vidieť prínosy aj výzvy.

Pri oboznamovaní verejnosti s procesom rozširovania čelí EÚ výzvam tak v členských štátoch, ako aj v kandidátskych a potenciálnych kandidátskych krajinách.

Poskytovať faktické informácie o piatom kole rozširovania a najmä o jeho dôsledkoch v zmysle hospodárskeho rastu a posilneného postavenia EÚ vo svete a vyzdvihnúť prínosy a výzvy súčasného procesu rozširovania, to sú hlavné problematické oblasti *v členských štátoch*. Inštitúcie EÚ a členské štáty musia verejnosti v EÚ poskytovať informácie o kandidátskych a potenciálnych kandidátskych krajinách a vysvetliť, ako funguje proces rozširovania, ktorý je procesom postupným a dôsledne riadeným. Existuje potreba podporiť diskusiu vo všetkých častiach spoločnosti, a to o otázkach súvisiacich s rozširovaním.

Zdôrazniť odhodlanie Európskej únie v súvislosti s európskou perspektívou a vysvetliť podmienky pokroku každej krajiny na ceste k EÚ, to sú hlavné problematické oblasti v *kandidátskych a potenciálnych kandidátskych krajinách*, pričom každá z nich sa hodnotí na základe svojho vlastného pokroku. Ľudia si musia uvedomiť, že pokrok smerom k EÚ závisí od tempa reforiem v každej krajine. Čím bude proces reforiem v jednotlivých krajinách rýchlejší a účinnejší, tým bude pokrok týchto krajín na ceste k členstvu a k jeho prínosom intenzívnejší. Je potrebné, aby EÚ podporovala vlády týchto krajín v ich snahe vysvetliť fungovanie EÚ a preukázať, aké výhody prinášajú občanom užšie vzťahy s EÚ počas príprav na členstvo. Občania potrebujú poznať výhody, akými sú napríklad predvstupová finančná pomoc a technická pomoc, zjednodušenie režimu udeľovania víz a štipendiá.

Aby Komisia mohla oboznámiť verejnosť s procesom rozširovania účinnejšie, vyzýva vlády členských štátov a kandidátskych a potenciálnych kandidátskych krajín, aby vypracovali plány komunikácie. Tieto plány by sa mali sústrediť na tvorcov verejnej mienky pôsobiacich v politickej oblasti, médiách, akademickom prostredí, obchodnom spoločenstve, medzi sociálnymi partnermi a mládežou. V tomto úsilí bude napomáhať aj nový nástroj Komisie zameraný na podporu rozvoja občianskej spoločnosti a dialógu.

Členské štáty musia prevziať iniciatívu pri vysvetľovaní a presadzovaní schválených politík, pri podporovaní dialógu a pri vysvetľovaní prínosov procesu rozširovania. Poslanci Európskeho parlamentu a národných parlamentov, ako aj zástupcovia regionálnych a miestnych orgánov a občianskej spoločnosti takisto zohrávajú významnú úlohu. Títo aktéri, ktorí sú k verejnosti najbližšie, sa podieľajú na rozprúdení diskusie o rozširovaní, založenej na faktických informáciách.

Komisia bude dopĺňať tieto snahy prostredníctvom politiky EÚ v oblasti rozširovania vrátane predvstupovej pomoci. Poskytovaním informácií bude vyvracať mýty. V plnej miere bude využívať svoje zastupiteľstvá v členských štátoch a delegácie v krajinách zahrnutých do procesu rozširovania. Komisia sa bude usilovať zapojiť do dialógu o rozširovaní s kľúčovými tvorcami verejnej mienky a bude vychádzať zo skúseností nadobudnutých v roku 2007 pri realizácii mnohých úspešných projektov v oblasti komunikácie, a to najmä tých, ktoré sa zrealizovali v spolupráci s obchodnými komorami a študentskými organizáciami.

4. ZÁVERY A ODPORÚČANIA

Na základe uvedenej analýzy Komisia dospela k týmto záverom:

- 1) Proces rozširovania prispieva k udržiavaniu mieru, demokracie a stability na celom kontinente a prináša so sebou konkrétne výhody, pokiaľ ide o zvýšenú mieru obchodovania, investícií a hospodárskeho rastu. Európska únia dosiahla v súčasnosti vyššiu mieru konkurencieschopnosti a je lepšie pripravená reagovať na výzvy globalizácie. Vďaka procesu rozširovania narástol význam EÚ v rámci svetového hospodárstva.
- 2) Proces rozširovania EÚ je dôsledne riadený v súlade s obnoveným konsenzom dosiahnutým na zasadnutí Európskej rady v decembri 2006. Tento konsenzus vychádza zo zásad posilňovania záväzkov a zásad spravodlivej a prísnej podmienenosti a lepšej komunikácie s verejnosťou spoločne so schopnosťou EÚ integrovať nové členské štáty. Súčasný plán rozširovania zahŕňa krajiny západného

Balkánu a Turecko, ktorým bola prisľúbená možnosť stať sa členmi EÚ potom, ako splnia podmienky.

- 3) Komisia uskutočnila kroky s cieľom zlepšovať kvalitu procesu rozširovania. Zložité otázky spojené s reformami sa riešia už v počiatočnom štádiu. Zabezpečila sa spätná väzba medzi politickým a hospodárskym dialógom na jednej strane a procesom rozširovania na strane druhej. V prístupových rokovaníach sa v súčasnosti v plnej miere využívajú normy, ktoré slúžia ako podmienky pri otváraní a uzatváraní rokovacích kapitol. Komisia presadzuje väčšiu mieru transparentnosti, napríklad zverejňovaním správ o preverovaní, a pripravuje vypracovanie prvých štúdií vplyvu. Potom, ako každá krajina splní stanovené podmienky, postupuje na ceste k EÚ z jednej fázy do ďalšej, a to v súlade s plánom pre krajiny západného Balkánu z roku 2005.
- 4) Krajiny zahrnuté do procesu rozširovania stále čelia veľkým výzvam. Je nevyhnutné zachovať viditeľnosť a reálnosť ich vyhládok na pristúpenie. Každá krajina sa bude hodnotiť na základe svojho vlastného pokroku. Je potrebné zvýšiť úsilie s cieľom riešiť základné otázky, akými sú napríklad budovanie štátu, právny štát, proces zmierenia, správna reforma a reforma súdnictva, ako aj bojovať proti korupcii a organizovanému zločinu. Dobré susedské vzťahy sú stále oblasťou s kľúčovým významom.
- 5) Prístupové rokovania s Chorvátskom napredujú a vstupujú do rozhodujúcej fázy. To pre región ako celok znamená, že perspektíva členstva v EÚ je reálna. Chorvátsko musí ešte dosiahnuť ďalší pokrok predovšetkým v súvislosti s reformou súdnictva a správnu reformou, právami menšín, návratom utečencov, ako aj v súvislosti s reštrukturalizáciou oceliarskeho a lodiarskeho priemyslu.
- 6) Odkedy sa Turecko stalo v roku 1999 kandidátskou krajinou, zaviedlo významné reformy. Minulý rok zažilo ústavnú krízu, čo viedlo k vyhláseniu predčasných parlamentných volieb. Tie boli slobodné a spravodlivé a nový parlament zastupuje politickú rozmanitosť krajiny. Prezident republiky bol zvolený v súlade s ústavnými pravidlami a v občiansko-vojenských vzťahoch prevládla demokracia. Turecko v súčasnosti potrebuje obnoviť dynamiku procesu svojich politických reforiem. Značné úsilie je potrebné bezodkladne vynaložiť predovšetkým v súvislosti so slobodou prejavu (článok 301 trestného zákonníka a iné relevantné právne predpisy) a s právami náboženských spoločenstiev, ktorých príslušníci nevyznávajú islam. Ďalšie zlepšenie je potrebné najmä v súvislosti s reformou súdnictva, v boji proti korupcii, v súvislosti s posilňovaním práv žien, detí a odborových organizácií, kultúrnych práv, ako aj v oblasti civilného dohľadu nad bezpečnostnými zločkami.

Turecko si nesplnilo svoj záväzok úplne a nediskriminačne implementovať dodatkový protokol k Ankarskej dohode a nedosiahlo ani pokrok smerom k normalizácii bilaterálnych vzťahov s Cyperskou republikou. Komisia bude aj naďalej pokračovať v predkladaní svojich výročných správ v súlade so závermi Rady z 11. decembra 2006, ktoré schválila Európska rada.

- 7) V súvislosti s riešením štatútu Kosova je potrebné čo najrýchlejšie dosiahnuť jasnú dohodu. Jednotný názor EÚ je v tejto otázke nevyhnutný. Komisia plne podporuje činnosť trojky.. Je potrebné nájsť udržateľné riešenie, na základe ktorého sa zabezpečí demokratická a multietnická budúcnosť Kosova a ktorým sa podporí stabilita v regióne.
- 8) Bývalá juhoslovanská republika Macedónsko dosiahla pokrok, ale musí ešte zrýchliť tempo reforiem v kľúčových oblastiach. Albánsko a Čierna Hora dosiahli pokrok v mnohých oblastiach, ale stále čelia veľkým výzvam. Bosna a Hercegovina musí na seba ešte prevziať plnú zodpovednosť za svoju správu a pokročiť v procese reforiem, predovšetkým reformy polície. Srbsko preukázalo, že má administratívnu kapacitu na to, aby dosiahlo značný pokrok smerom k naplneniu svojej európskej perspektívy. Dôkazom toho bolo jeho efektívne vedenie rokovaní o technických otázkach v súvislosti s Dohodou o stabilizácii a pridružení. Aby však došlo k podpísaniu SAA, Srbsko musí plne spolupracovať s ICTY. Región ako celok musí pokročiť v procese budovania moderných demokracií a rozvíjania politickej kultúry založenej na dialógu a tolerancii.

Na základe toho:

- (a) Komisia očakáva značný pokrok v prístupových rokovaniach s Chorvátskom počas nasledujúceho roku, čo bude viesť k otvoreniu veľkého množstva kapitol a predbežnému uzavretiu niekoľkých kapitol za predpokladu, že sa v krajine zachová potrebná dynamika procesu reforiem a že sa splnia normy.
- (b) Komisia očakáva pokrok v prístupových rokovaniach s Tureckom počas nasledujúceho roku. Kapitoly, v súvislosti s ktorými došlo k zvršeniu technických príprav, by sa mali otvoriť v súlade so stanovenými postupmi.

Tempo rokovaní závisí od výsledkov reforiem v Turecku. Pokrok Turecka by sa mohol zdynamizovať za predpokladu, že Turecko úspešne splní normy, ktoré sa týkajú otvárania kapitol.

Komisia predložila Rade návrh, aby revízia ustanovení trestného zákonníka (článok 301 a iné relevantné právne predpisy) týkajúcich sa slobody prejavu bola normou, splnenie ktorej bude podmieňovať otvorenie kľúčovej kapitoly o súdnictve a základných právach.

Turecko by malo splniť svoje záväzky v súvislosti so zabezpečením úplnej a nediskriminačnej implementácie dodatkového protokolu k dohode o pridružení v súlade so závermi Rady z 11. decembra 2006, a pokiaľ tak neučiní, neotvorí sa osem kapitol.

- (c) EÚ je pripravená poskytnúť ďalšiu pomoc na zabezpečenie stability v Kosove a v regióne a reagovať na vývoj pri plnom využití svojich politických nástrojov.
- (d) Ak podmienky budú splnené, dohody o stabilizácii a pridružení sa môžu zavŕšiť so všetkými krajinami západného Balkánu v roku 2008, pričom sa dohody budú podpísať, alebo nadobudnú platnosť.

- (e) Krajiny západného Balkánu prevezmú zodpovednosť za regionálnu spoluprácu pri premene paktu stability na novú Radu pre regionálnu spoluprácu v rámci Procesu spolupráce v juhovýchodnej Európe. EÚ bude aj naďalej podporovať miestnu zodpovednosť za realizáciu iniciatív v rámci regionálnej spolupráce.
- (f) Prioritne sa pozornosť bude venovať posilňovaniu vzťahov medzi občanmi krajín západného Balkánu a EÚ. Po uzavretí dohôd o readmisii a o zjednodušení režimu udeľovania víz bude ďalším krokom Komisie otvorenie dialógu o liberalizácii vízového režimu pre občanov krajín západného Balkánu.
- (g) Začiatkom roku 2008 Komisia prijme oznámenie, v ktorom zhrnie uplynulý vývoj a poukáže na smerovanie po prijatí Solúnskej agendy a salzburského oznámenia o podpore smerovania krajín západného Balkánu k EÚ.
- (h) Komisia v súčasnosti navrhuje uskutočniť revíziu prístupových a európskych partnerstiev, v rámci ktorých sú stanovené aktualizované priority v oblasti reforiem. Základné otázky, ktoré sa týkajú budovania štátu, správy, správnej reformy a reformy súdnictva, sa musia riešiť už v počiatočnom štádiu.
- (i) Tieto priority sa budú zohľadňovať v procese plánovania finančnej pomoci v rámci nového nástroja pre predvstupovú pomoc (IPA). Komisia v rámci IPA zavedie aj finančný nástroj na podporu rozvíjania dialógu a občianskej spoločnosti, najmä prostredníctvom budovania kapacít a výmenných projektov. Zabezpečí užšiu koordináciu s ostatnými darcami a posilní spoluprácu s Európskou investičnou bankou, ako aj s Európskou bankou pre obnovu a rozvoj a s inými medzinárodnými finančnými inštitúciami.
- (j) Aj naďalej je nevyhnutné zabezpečiť verejnú podporu procesu rozširovania. Je dôležité počúvať občanov a reagovať na ich obavy poskytovaním jasných informácií založených na faktoch. Za oboznamovanie verejnosti s procesom rozširovania sa nesie spoločná zodpovednosť. Je potrebné zabezpečiť aktívnu účasť členských štátov. Komisia bude aj naďalej plniť svoju úlohu spoločne s Európskym parlamentom a vnútroštátnymi, regionálnymi a miestnymi orgánmi a občianskou spoločnosťou.

PRÍLOHA

Závery týkajúce sa Albánska, Bosny a Hercegoviny, Chorvátska, bývalej juhoslovanskej republiky Macedónsko, Čiernej Hory, Srbska, Kosova⁸ a Turecka

Albánsko

Pokiaľ ide o **politické kritériá**, Albánsko dosiahlo určitý pokrok v súvislosti s demokraciou a právnym štátom. Aj naďalej zohrávalo pozitívnu úlohu pri udržiavaní stability regiónu. Je však potrebné rozvíjať demokratickú kultúru a predovšetkým konštruktívny dialóg medzi stranami, aby politický systém mohol fungovať účinným a transparentným spôsobom. Parlament musí vynaložiť veľké úsilie pri presadzovaní reforiem. Hlavnú výzvu predstavuje boj proti korupcii a organizovanému zločinu.

Určitý pokrok sa dosiahol v súvislosti s **demokraciou a právnym štátom**. Albánsky parlament si splnil svoju ústavnú úlohu pri voľbe nového prezidenta. Nedostatok politickej vôle bol však aj naďalej dôvodom brzdenia reforiem, predovšetkým v oblasti súdnictva a volebného systému. Albánsko dosiahlo určitý pokrok pri posilnení *vládných* štruktúr zameraných na realizáciu jeho záväzkov voči EÚ a riešenie potrieb spojených s rozvojom. Koordinácia a kapacita sú aj naďalej slabé a je potrebné zlepšiť strategické plánovanie. V oblasti *verejnej správy* sa v Albánsku dosiahol menší pokrok. Je však potrebné vynaložiť veľké úsilie s cieľom zabezpečiť efektívnosť a nestrannosť, okrem iného aj implementáciou zákona o štátnej službe. Je potrebné posilniť autoritu Úradu pre verejnú správu. V oblasti verejnej správy pretrvávajú v súvislosti s riadením ľudských zdrojov rozsiahle nedostatky.

V oblasti reformy *justičného systému* sa dosiahol malý pokrok. Zlepšili sa postupy hodnotenia sudcov, zracionalizoval sa súdny systém a do istej miery sa zrýchlilo vykonávanie rozsudkov. Fungovanie súdnictva bolo však aj naďalej na nízkej úrovni z dôvodu korupcie a nedostatočnej miery nezávislosti, transparentnosti a účinnosti. Prijatie plánovaných právnych predpisov s cieľom riešiť tieto otázky sa odložilo.

Vláda zaujala v súvislosti s *bojom proti korupcii*, ktorý predstavuje kľúčovú prioritu európskeho partnerstva, systematickejší prístup. Došlo k zlepšeniu právnych predpisov v oblasti verejného obstarávania. Vyšetovania v oblasti boja proti korupcii viedli k zatknutiu niekoľkých vysokopostavených činiteľov. Korupcia je však stále rozšírená a predstavuje závažný problém. Je potrebné vynaložiť značné úsilie v súvislosti so všetkými aspektmi tohto problému vrátane súdnej zodpovednosti a transparentnosti financovania politických strán.

Určitý pokrok sa dosiahol v súvislosti s **Ľudskými právami a ochranou menšín**. Albánsko zrušilo trest smrti za všetkých okolností. Nové právne predpisy sú zamerané na osoby, ktoré podnecujú vykonávanie krvnej pomsty. V oficiálnych pokynoch pre prokurátorov a predstaviteľov súdnej polície sa zdôrazňuje potreba rešpektovať ľudské práva v trestnom konaní. Normy súvisiace so zadržaním ostávajú aj naďalej nedostatočné. Podmienky vo vyšetrovacej väzbe sa zlepšili do určitej miery a väčšina zadržaných osôb bola presunutá do nových vyčlenených častí väzenia. Väzenia však stále ostávajú preplnené. Aj naďalej sa požaduje značné posilnenie presadzovania pravidiel súvisiacich s ľudskými právami a systematické trestné stíhanie tých, ktorí ich porušujú. Právne predpisy o poskytovaní bezplatnej právnej pomoci sú stále nedostatočné.

---

⁸ Podľa rezolúcie Bezpečnostnej rady OSN č. 1244.

Albánsko dosiahlo určitý pokrok v súvislosti so *slobodou prejavu*, pričom táto predstavuje kľúčovú prioritu európskeho partnerstva. Bol schválený akčný plán na vytvorenie nových právnych predpisov v oblasti televízneho a rozhlasového vysielania. Riadiaci výbor pre verejno-právne rozhlasové a televízne vysielanie v súčasnosti zahŕňa zástupcov občianskej spoločnosti. V tomto sektore sa posilnil rámec hospodárskej súťaže. Vládne rozhodnutia o udeľovaní povolení médiám a o vymáhaní daní však viedli k obvineniam z predpojatosti. Je potrebné uskutočniť koordinovanejšiu reformu vychádzajúcu z rozsiahlejšieho konsenzu, a to najmä reformu v oblasti vysielania a reformu zameranú na zvýšenie transparentnosti mediálnej zodpovednosti. Existuje potreba zlepšiť implementáciu súčasných právnych predpisov.

Právny rámec pre organizácie občianskej spoločnosti je priaznivý. Skupiny občianskej spoločnosti však ostávajú aj naďalej slabé. Nie sú dostatočne zapojené do procesu vytvárania politických rozhodnutí a chýbajú im zdroje, organizačné a poradenské schopnosti a regionálne kontakty.

Určitý pokrok sa dosiahol pri posilňovaní *práv žien*. Prostredníctvom nových právnych predpisov sa rieši otázka domáceho násillia a na ministerstve sa zriadilo osobitné oddelenie zodpovedné za riešenie otázok spojených s rodovou rovnosťou. Ochrana žien proti všetkým formám násillia je však aj naďalej nedostatočná. Právne predpisy sa musia posilniť a implementovať v plnej miere. Určitý pokrok sa dosiahol pri posilňovaní *práv detí*. Posilnil sa súdny systém pre mladistvých, monitorovanie práv detí a základné vzdelanie. Časové odklady prijímania kľúčových právnych predpisov súvisiacich s evidenciou narodených detí a nedostatok zdrojov spôsobujú spomalenie ďalšieho pokroku. Vďaka zvýšeniu zdrojov pre ľudí sa do určitej miery zlepšili sociálne služby. Opatrenia zamerané na podporu *sociálne slabých skupín obyvateľstva a ľudí so zdravotným postihnutím* však ostávajú obmedzené. Lepšie výsledky by sa mohli dosiahnuť posilnenou koordináciou vládnych agentúr.

Pokrok sa dosiahol v súvislosti s *právami vlastníctva*, ktoré predstavujú kľúčovú prioritu európskeho partnerstva. Vláda prijala stratégiu, ktorou spája procesy prvej registrácie nehnuteľnosti, reštitúcie, odškodnenia a úradného overenia neoficiálnej výstavby. Lepším riadením reštitúcií a odškodnení sa do určitej miery zrýchlil proces spracúvania žiadostí, ale ostáva aj naďalej pomalý. Existuje potreba primeranej koordinácie registrácie, reštitúcie, odškodnenia a úradného overenia, ako aj potreba ďalšieho zrýchlenia spracúvania súvisiacich žiadostí.

Albánsko prijalo určité opatrenia s cieľom splniť svoje záväzky v súvislosti s ochranou menšín a zameralo sa hlavne na podporu používania jazykov menšín a tradičných miestnych názvov. Ďalšiemu zlepšeniu bráni nedostatok spoľahlivých údajov o veľkosti a postavení menšín. Uskutočnili sa určité kroky s cieľom zlepšiť postavenie *rómskeho* obyvateľstva, ale tieto opatrenia mali len obmedzený účinok. Rómska menšina stále čelí veľmi ťažkým životným podmienkam a diskriminácii, a to predovšetkým v oblasti vzdelávania, sociálnej ochrany, zdravotnej starostlivosti, bývania a zamestnanosti.

Pokiaľ ide o **regionálne otázky a medzinárodné záväzky**, Albánsko aj naďalej posilňovalo dobré vzťahy s ostatnými krajinami západného Balkánu a so susednými krajinami, ktoré sú členmi EÚ, v rámci multilaterálnych aj bilaterálnych vzťahov. Krajina sa aj naďalej aktívne zúčastňuje na regionálnej spolupráci vrátane Procesu spolupráce v juhovýchodnej Európe (SEECP) a Rady pre regionálnu spoluprácu (RRS), ako aj vrátane zmenenej a doplnenej Stredoeurópskej dohody o voľnom obchode. Albánsko má aj naďalej konštruktívny postoj v súvislosti s riešením statusu Kosova. Tým sa prispelo k zabezpečeniu stability v regióne. Pokiaľ ide o Medzinárodný trestný súd, dvojstranná dohoda o imunitě s USA nie je v súlade s príslušným spoločným stanoviskom EÚ a s usmerňovacími zásadami.

Albánsko aj naďalej dosahovalo vysoký **hospodársky rast**. Makroekonomická stabilita sa vo všeobecnosti udržala, ale došlo k zvýšeniu vonkajšieho deficitu, a to hlavne z dôvodu krízy v energetickom sektore. Nedostatočná implementácia právneho štátu aj naďalej narúša plynulé fungovanie trhového hospodárstva a ovplyvňuje podnikateľské prostredie. Slabá infraštruktúra a nespoľahlivosť dodávok energie aj naďalej spomaľovali hospodársky vývoj.

Pokiaľ ide o **hospodárske kritériá**, Albánsko dosiahlo pokrok na ceste k vytvoreniu funkčného trhového hospodárstva. Je ešte potrebné uskutočniť významné reformy, aby bolo hospodárstvo schopné z dlhodobého hľadiska odolávať konkurenčnému a trhovému tlaku v rámci Európskej únie.

Politický konsenzus v základných otázkach hospodárskej politiky bol vo všeobecnosti zachovaný. Makroekonomická stabilita sa z veľkej časti udržala. Hospodársky rast bol aj napriek nedostatku energetických zdrojov stále intenzívny. V súvislosti s menovou politikou sa zachovala dôveryhodnosť a podarilo sa udržať nízku mieru inflácie. Aj keď bol počet zaevidovaných nezamestnaných stále vysoký, postupne klesal. Realizácia rozpočtových príjmov vo všeobecnosti prebehla v súlade so stanovenými cieľmi a zlepšila sa implementácia rozpočtu. Dosiahol sa ďalší pokrok v oblasti reformy verejných financií, ale fiškálne riziká ostávajú aj naďalej vysoké. Vo všeobecnosti bola kombinácia makroekonomických politík primeraná. V porovnaní s rokom 2006 sa po značných časových odkladoch proces privatizácie v roku 2007 zdynamizoval. Sektor bankovníctva, ktorý sa nachádza v súkromnom vlastníctve, sa rozrástá, čo je vo všeobecnosti pozitívne. Úverová expanzia bola aj naďalej výrazná. Regulačný rámec bankového dozoru je dobre rozvinutý. Miera obchodnej integrácie s EÚ ostala pomerne vysoká.

Došlo však k zvýšeniu vonkajšieho deficitu, a to hlavne z dôvodu krízy v energetickom sektore. Určitý pokrok sa dosiahol v súvislosti s vykonávaním súdnych rozhodnutí a s vymedzením práv vlastníctva, ale nedostatky súdneho systému a implementácie právnych predpisov ovplyvnili podnikateľské prostredie. Zatiaľ čo došlo k určitému zdokonaleniu postupov využívaných pri registrácii podnikov, administratívna záťaž je prekážkou pri vstupe na trh a pri opustení trhu. Určitý pokrok sa dosiahol v súvislosti s dozorom nad účastníkmi finančných operácií (okrem bánk), ale stále existuje priestor na ďalšie zlepšenie, a to predovšetkým v dôchodkovej oblasti. Štrukturálna nezamestnanosť prevláda aj naďalej. Nedostatok kvalifikovaných pracovných síl a nedostatočná infraštruktúra spomaľujú rozvoj súkromného sektora, ktorý môže nepretržite prispievať k rozvoju krajiny. Rozsiahly tieňový sektor, ktorý narastá vďaka nedostatkom v presadzovaní právnych predpisov a v regulačnom rámci, znižuje daňové príjmy, obmedzuje schopnosť vlády implementovať hospodársku politiku a negatívne ovplyvňuje podnikateľské prostredie.

Albánsko dosiahlo pokrok v oblasti zosúlad'ovania svojich právnych predpisov, politik a kapacity s **európskymi normami** a implementuje svoje obchodné záväzky vyplývajúce z dočasnej dohody. V niektorých oblastiach, akými sú napríklad colná oblasť, hospodárska súťaž a boj proti organizovanému zločinu, sa udržal pokrok dosiahnutý počas uplynulých rokov. V ostatných oblastiach, akými sú napríklad energetika, doprava a práva duševného vlastníctva, bol pokrok obmedzený. Presadzovanie reforiem v oblastiach, ako napríklad veterinárna a fytosanitárna kontrola, je nevyhnutné pre uplatňovanie Dohody o stabilizácii a pridružení (SAA) v plnej miere. Administratívne kapacity v súvislosti s ustanoveniami SAA, ktoré nesúvisia s obchodom, a účinná implementácia právnych predpisov predstavujú výzvu v zmysle nepretržitého dosahovania výsledkov implementácie SAA.

Pokrok sa dosiahol v niektorých oblastiach **vnútorného trhu**, ale aby Albánsko splnilo záväzky vyplývajúce z SAA, je potrebné vynaložiť viac úsilia. Pri prijímaní noriem a v oblasti akreditácie sa dosiahol dostatočný pokrok. Posilňujú sa kapacity pre metrologiu a trhovú dohľad, je ale potrebné zdokonaľiť právne predpisy. V procese vybavovania sťažností a urovnávania sporov je potrebné zvýšiť *ochranu spotrebiteľov*. Neistota súvisiaca s právami vlastníctva odrádza ľudí *usadiť sa*. Naďalej sa uplatňujú určité *obmedzenia pohybu kapitálu*.

Pokrok sa dosiahol v súvislosti s informatizáciou *colného systému*. To pomohlo Albánsku účinnejšie implementovať ustanovenia SAA súvisiace s obchodom. Colné príjmy sa naďalej zvyšovali. Albánsko implementovalo zníženie ciel, ktoré bolo uvedené v dočasnej dohode. Požaduje sa však zdokonalenie infraštruktúry a zosúladenie s postupmi EÚ. Zracionalizovala sa *daňová správa* a pokrok sa dosiahol v oblasti automatizácie a vybavovania žiadostí daňových poplatníkov. Daňové odvody však ostávajú nízke. Je potrebné vypracovať komplexnú stratégiu na daňové odvody a daňovú kontrolu a ďalej zosúlad'ovať právne predpisy a postupy s EÚ.

Pokrok sa dosiahol v oblasti *hospodárskej súťaže*. Došlo k posilneniu orgánu hospodárskej súťaže (OHS). Tento posúdil niekoľko oznámení o fúziách a uložil pokuty za porušenie pravidiel hospodárskej súťaže. Úsilie je však potrebné zvýšiť pri zaškoľovaní zamestnancov OHS. Albánsko dosiahlo pokrok pri plnení svojich záväzkov stanovených v SAA, ktoré sa týkajú štátnej pomoci. Úrad pre štátnu pomoc získal od ministerstva hospodárstva nezávislosť, pokiaľ ide o predkladanie správ. Úrad pre štátnu pomoc aj naďalej posudzoval a aktualizoval zoznam schém štátnej pomoci.

V oblasti *verejného obstarávania* boli schválené nové právne predpisy, ktoré sú vo väčšom súlade s normami EÚ. Posilňujú sa právomoci agentúry pre verejné obstarávanie, je ale potrebné ďalej zlepšiť jej administratívnu kapacitu s cieľom zabezpečiť, aby mohla primerane implementovať nové právne predpisy. Je potrebné zaistiť nestrannosť kontrolných postupov. Pokiaľ ide o oblasť *práv duševného vlastníctva* (PDV), začal fungovať úrad pre autorské práva a Albánsko ratifikovalo medzinárodné nástroje týkajúce sa registrácie obchodných značiek. Presadzovanie PDV je však aj naďalej nedostatočné. Generálne riaditeľstvo pre patenty a ochranné známky ani Úrad pre autorské práva nedisponujú primeranými zdrojmi a odbornými znalosťami. V oblasti priemyselného vlastníctva je potrebné prijať nové právne predpisy v súlade s európskymi normami. Je potrebné značne zvýšiť úsilie, aby sa naplnili záväzky stanovené v dočasnej dohode a súvisiace s PDV.

Určitý pokrok sa dosiahol v oblasti európskych noriem súvisiacich s *politikou zamestnanosti a sociálnou politikou*. Začali sa uplatňovať programy zamerané na podporu zamestnanosti sociálne slabých skupín a prijatím zákona o inšpekcii práce sa zdokonalil inštitucionálny a regulačný rámec. Kapacita inšpektorátu práce ostáva však aj naďalej obmedzená a ochrana zdravia a bezpečnosť zamestnancov ostáva na nízkej úrovni. Nedostatky informačných a správnych systémov sťažujú vypracovanie analýzy sociálneho rozvoja a situácie v oblasti zamestnanosti a bránia rozvoju príslušných stratégií v oblasti zamestnanosti a sociálneho začlenenia. Určitý pokrok sa dosiahol v súvislosti s európskymi normami týkajúcimi sa *vzdelávania*. Došlo k značnému zvýšeniu rozpočtových výdavkov na vzdelávanie. Začal sa proces implementácie národných stratégií predvysokoškolského vzdelávania a odbornej prípravy a bol schválený nový zákon o vyššom vzdelávaní.

Pokrok je možné pozorovať v niektorých *sektorových politikách*. Pokiaľ ide o *priemysel a MSP*, bol založený národný úrad pre registráciu s cieľom uľahčiť zaregistrovanie podnikateľskej činnosti. Bola schválená stratégia na podporu konkurencieschopnosti MSP. Uplatňuje sa aktualizovaný akčný plán zameraný na tieňové hospodárstvo a na odstraňovanie administratívnych prekážok pri investovaní. Zriadili sa záručné fondy na podporu vývozu. Uplatňuje sa aktualizovaný akčný plán zameraný na odstraňovanie administratívnych prekážok. Viac úsilia je však potrebné vynaložiť v súvislosti s tieňovým hospodárstvom a zdokonaľovaním podnikateľského prostredia. V oblasti *poľnohospodárstva* sa dosiahol obmedzený pokrok. Boli zavedené určité stimuly zamerané na zvýšenie produktivity, ale konkurencieschopnosť poľnohospodárskeho sektora ostáva naďalej na nízkej úrovni. Aj naďalej existuje nedostatočná miera súladu s *veterinárnymi a fytosanitárnymi* normami EÚ, pričom tento súlad je potrebný na to, aby bolo možné pozorovať prínosy spojené s obchodnými úľavami uvedenými v SAA a v dočasnej dohode. Určitý pokrok sa dosiahol v oblasti kontroly a inšpekčnej kontroly *rybného hospodárstva*, aj keď stále dochádza k nadmernému a nezákonnému výlovu rýb.

V oblasti *životného prostredia* sa dosiahol určitý pokrok v súvislosti s horizontálnymi právnymi predpismi, ale ich implementácia je aj naďalej nedostatočná. Zvýšené úsilie je potrebné v oblasti odpadového hospodárstva a kvality vodných zdrojov. Je potrebné posilniť administratívnu kapacitu s cieľom implementovať už transponované právne predpisy. Obmedzený pokrok sa dosiahol v oblasti *dopravy*. Albánsko ratifikovalo Dohodu o spoločnom európskom leteckom priestore a vynakladá úsilie zamerané na implementáciu svojej prvej prechodnej fázy. Albánsko sa aktívne zúčastňuje na rozvoji základnej regionálnej dopravnej siete a pôsobí aj v rámci Pozorovacieho výboru pre dopravu v juhovýchodnej Európe, a to najmä tým, že schvaľuje druhý prebiehajúci viacročný plán s päťročným trvaním na roky 2007-2011. Značné zlepšenie sa vyžaduje v súvislosti s bezpečnosťou námornej dopravy.

V oblasti *energetiky* Albánsko nebolo schopné zaistiť bezpečnosť dodávky elektriny. Je potrebné vynaložiť veľké úsilie, aby bolo možné splniť požiadavky stanovené v Zmluve o založení Energetického spoločenstva. Keďže je Albánskou stranou tejto zmluvy, je povinné s účinnosťou od júla 2007 implementovať príslušné právne predpisy EÚ, a to najmä predpisy týkajúce sa energetiky. Sektor energetiky je stále v kritickom stave aj napriek určitému pokroku, ktorý sa dosiahol v súvislosti s novými právnymi predpismi o koncesiách pre vodné elektrárne a s určitým zvýšením úhrady faktúr. Brzdí sa tak sociálny a hospodársky vývoj krajiny.

Albánsko zaostáva aj v oblasti plnenia záväzkov stanovených v SAA súvisiacich s *informačnou spoločnosťou a médiami*. Liberalizácia trhu v oblasti elektronických komunikácií a informačných technológií sa stále nachádza v počiatočnom štádiu. Regulačný rámec ešte nie je v súlade s *acquis* a je potrebné rozvinúť kapacitu regulátora telekomunikačných činností. V oblasti *finančnej kontroly* sa prijal nový zákon o internom audite. Je potrebné zriadiť príslušný kontrolný orgán. Dostatočný pokrok sa dosiahol v oblasti *štatistiky*. Uplatňuje sa väčšina hlavných štatistických klasifikácií, ktoré sú v súlade s normami EÚ.

Pokrok sa dosiahol v niektorých oblastiach v rámci *spravodlivosti, slobody a bezpečnosti*. Vo všeobecnosti je potrebné jeho ďalšie zlepšenie. Zdokonalila sa technológia využívaná pri vydávaní *víz* a pri zaisťovaní bezpečnosti diplomatických a služobných pasov. EÚ a Albánsko podpísali dohodu o zjednodušení režimu udeľovania víz. Albánsko musí vydávať pasy s biometrickými znakmi v súlade s normami EÚ. Zákon o cudzincoch sa musí ďalej zmeniť a doplniť, aby bol v súlade s normami EÚ.

Kontrola hraníc sa zlepšila vďaka novej infraštruktúre, rozšíreniu siete IT a posilnenej spolupráci medzi agentúrami a cezhraničnou políciou. Vláda schválila integrovanú stratégiu správy hraníc. Infraštruktúra cezhraničných priechodov ale stále nespĺňa normy EÚ. Právne predpisy o *azyle* sú v súlade s medzinárodnými normami, v oblasti azylu sa ale neuplatňuje žiadna dôsledná stratégia a implementácia je stále nedostatočná. Zriadila sa jednotka zodpovedná za dohľad nad implementáciou vnútroštátnej stratégie v oblasti *migrácie*. Kontroly migrantov na hraniciach sú v súčasnosti o niečo účinnejšie, ale stále existuje veľký priestor na zlepšenie. V rámci dohody o readmisii medzi ES a Albánskom z roku 2006 podpísalo Albánsko s Rakúskom protokol o readmisii. Je však potrebné zabezpečiť účinnejšiu správu údajov a lepšiu spoluprácu so susednými krajinami. Výber zamestnancov hraničnej polície musí byť stabilnejší, najmä preto, aby bolo možné náležite implementovať dohodu o readmisii medzi ES a Albánskom.

Bankový systém má lepšie predpoklady na boj proti *praniu špinavých peňazí*; mzdy väčšiny zamestnancov verejnej správy sa v súčasnosti vyplácajú prostredníctvom bánk. Obchodovanie s kradnutým tovarom sa považuje za trestný čin. Spoločný útvar vyšetrovania spája ministerstvo vnútra, ministerstvo financií, úrad generálneho prokurátora a štátnu spravodajskú službu. Konkrétne výsledky v boji proti praniu špinavých peňazí však ostávajú aj naďalej nedostatočné. Je potrebné zlepšiť právne predpisy, zdroje a odborné znalosti využívané pri vyšetrovaní, technologickú podporu a medziinštitucionálnu spoluprácu.

Vo väčšej miere sa využívajú *protidrogové* pracovné skupiny jednotlivých útvarov. Zlepšuje sa spolupráca so zahraničnými partnermi. Budujú sa vhodné skladovacie priestory pre zadržané drogy. Obchodovanie s drogami však stále vzbudzuje vážne obavy. Bolo zadržané značné množstvo *drog*, ktoré je ale stále nízke v porovnaní s množstvom, s ktorým sa podľa odhadov obchoduje v celom Albánsku. Väčšie odhodlanie a posilnená spolupráca medzi policajnými a súdnymi orgánmi sú potrebné na to, aby bolo možné trestne stíhať obchodníkov s drogami a skorumpovaných úradníkov na základe príslušných obvinení. Existuje potreba zlepšiť opatrenia a zariadenia využívané na hraniciach pri odhaľovaní prechovávaní drog.

Bol prijatý nový zákon o štátnej *polícii*, ktorý by mal pomôcť pri odpolitizovaní polície. Zvýšená medzinárodná spolupráca sa zabezpečuje prostredníctvom ratifikovaného Dohovoru o policajnej spolupráci v rámci juhovýchodnej Európy a prostredníctvom strategickej dohody s Europolom. Počet zamestnancov polície sa však znížil bez toho, aby sa venovala pozornosť udržiavaniu kontinuity a kapacity kľúčových útvarov. Úspešnosť vyšetovania a trestného stíhania aj naďalej brzdí slabá komunikácia medzi políciou a prokurátormi. Je potrebné posilniť štruktúry riadenia polície a vnútornej kontroly.

Organizovaný zločin stále predstavuje závažný problém. Bolo zatknutých niekoľko verejne známych zločincov. Zlepšila sa policajná reakcia pri spáchaní závažných zločinov. Pri vyšetovaní a stanovení taktík sa začali využívať nové zariadenia. Zlepšila sa spolupráca s Interpolom a bolo tak možné vydať niekoľko medzinárodných zatýkacích rozkazov. Aj napriek tomu však nedošlo k zadržaniu mnohých osôb. Korupcia a slabá ochrana svedkov stále predstavujú prekážky v boji proti organizovanému zločinu. Problémy súvisiace s IT sťažujú využívanie spravodajstva v oblasti trestnej činnosti. Aj keď došlo k zlepšeniu spolupráce so susednými krajinami v oblasti krádeže vozidiel, spolupráca medzi domácimi agentúrami je nedostatočná, čo spôsobuje znižovanie účinnosti.

Albánsko sa naďalej výrazne podieľalo na vyšetovaní a trestnom stíhaní v oblasti *obchodovania s ľuďmi*. Kontrola hraníc je v súčasnosti o niečo účinnejšia a zlepšila sa medzinárodná spolupráca. Albánsko je však stále vo veľkej miere tranzitnou krajinou a zvýšila sa tam miera obchodovania s ľuďmi zneužívanými na sexuálne účely. Kvôli slabej ochrane svedkov je ochotných svedčiť len málo obetí. Nedostatočná koordinácia brzdí implementáciu vnútroštátnej stratégie zameranej proti obchodovaniu s ľuďmi.

Medzi oddeleniami polície a spravodajskej služby zaoberajúcimi sa bojom proti *terorizmu* došlo k posilneniu spolupráce. To platí aj v prípade spolupráce s medzinárodnými partnermi. Albánsko prijalo zákon o kontrole vývozu vojenských zariadení, ktorý je v súlade s *acquis*. Zariadenia, ktoré používajú analytici a vyšetovatelia v oblasti boja proti terorizmu, a ich školenie sú však stále nedostatočné.

Zákon o *ochrane osobných údajov* v súčasnosti prechádza úpravou, aby bol v súlade s európskymi normami. Zatiaľ však ešte nefunguje nezávislý dozorný orgán na ochranu údajov s dostatočnými právomocami.

Bosna a Hercegovina

Pokiaľ ide o **politické kritériá**, v Bosne a Hercegovine došlo k spomaleniu pokroku. Komplexné inštitucionálne opatrenia a nacionalistická rétorika oslabili reformný plán krajiny, pričom sa nezohľadňovala Daytonská/Parížska mierová dohoda. Je stále potrebné zamerať sa na kľúčové priority európskeho partnerstva. Politickí vodcovia Bosny a Hercegoviny neuskutočnili reformu polície. Nedostatok pokroku v tejto súvislosti a ďalšie významné otázky spôsobujú odklad uzavretia Dohody o stabilizácii a pridružení.

V oblasti **demokracie a právneho štátu** sa dosiahol obmedzený pokrok. Súčasťou systému správy Bosny a Hercegoviny je aj naďalej výrazná prítomnosť medzinárodných síl. Úrad vysokého splnomocnenca/osobitného zástupcu EÚ úzko spolupracuje s Európskou komisiou s cieľom priblížiť Bosnu a Hercegovinu k EÚ. Orgány Bosny a Hercegoviny nepreukázali schopnosť prevziať na seba väčšiu politickú zodpovednosť. Existuje naliehavá potreba prijať opatrenia zamerané na účinné fungovanie ústredných inštitúcií. Rada na presadzovanie mieru

sa rozhodla oddialiť dátum uzavretia Úradu vysokého splnomocnenca na 30. jún 2008 a prehodnotiť situáciu vo februári 2008.

Voľby v októbri 2006 boli vo všeobecnosti v súlade s medzinárodnými normami. Vláda Srbskej republiky bola zostavená v novembri, ale trvalo dlhšie ako štyri mesiace, kým sa vytvorila ústredná vláda a vláda federácie Bosny a Hercegoviny. Určitý pokrok sa dosiahol pri zlepšovaní technických a ľudských zdrojov ústredného parlamentného zhromaždenia, je ale potrebné posilniť dôležité výbory, akým je napríklad výbor pre európsku integráciu. V súvislosti so zlepšovaním koordinácie entít štátu sa nedosiahol žiadny pokrok. Celkový výkon zákonodarných a výkonných inštitúcií je stále nedostatočný. Proces rozhovorov o ústavnej reforme bol pozastavený.

Určitý pokrok bol dosiahnutý v oblasti verejnej správy, je ale potrebné značné zvýšenie úsilie. Posilnil sa úrad koordinátora reformy verejnej správy a uskutočnili sa počiatočné kroky s cieľom implementovať stratégiu reformy verejnej správy, ktorá predstavuje kľúčovú prioritu európskeho partnerstva. Bol zriadený fond na reformu verejnej správy, podporovaný EÚ. Zvýšila sa efektívnosť činnosti agentúr štátnej služby a uskutočnili sa ďalšie kroky v súvislosti s vybavením ústredných ministerstiev a inštitúcií, a to hlavne v zmysle nábory zamestnancov a zabezpečenia kancelárskych priestorov. Je potrebné vynakladať nepretržité úsilie s cieľom zabezpečiť primeranú implementáciu národnej stratégie v oblasti verejnej správy a dosiahnuť pokrok smerom k vytvoreniu efektívnej, profesionálnej, stabilnej, transparentnej a spoľahlivej štátnej služby.

Bosna a Hercegovina dosiahla pokrok v oblasti súdneho systému, keďže znížila svoju závislosť na medzinárodnom spoločenstve, a to tak, že miestni sudcovia a prokurátori nahradili medzinárodných. Fragmentácia súdneho systému a nezrovnalosti právneho rámca aj naďalej narúšajú fungovanie súdnictva. Je potrebné ďalej posilniť nezávislosť a efektívnosť súdneho systému. Ústredný senát pre vojnové zločiny fungoval účinne aj naďalej. Zločincov je však potrebné trestne stíhať s väčším odhodlaním na úrovni entít.

Bosna a Hercegovina dosiahla len malý pokrok v boji proti korupcii, ktorá je aj naďalej rozšírená a predstavuje vážny problém. Neuskutočnila sa primeraná implementácia národnej stratégie boja proti korupcii. V tejto súvislosti je potrebné prijať ráznejšie opatrenia.

Malý pokrok sa dosiahol v súvislosti s ľudskými právami a ochranou menšín. Je potrebné zlepšiť celkovú implementáciu medzinárodných dohovorov o ľudských právach a v plnej miere dosiahnuť zlučiteľnosť právnych predpisov Bosny a Hercegoviny s Európskym dohovorom o ľudských právach. Priestor na zlepšenie existuje aj v súvislosti so snahami zabrániť zlému zaobchádzaniu zo strany orgánov na presadzovanie práva, v boji proti beztrestnosti, ako aj pri zabezpečovaní spravodlivosti a rovnosti pred zákonom. Zvýšené úsilie je potrebné v súvislosti so všeobecným fungovaním systému väzníc vrátane zlých životných podmienok väzňov. Náboženská neznášanlivosť predstavuje problém aj naďalej. V oblasti slobody prejavu a médií ešte nebol prijatý federatívny zákon o verejnoprávnom vysielaní, prostredníctvom ktorého sa dosiahne splnenie priority európskeho partnerstva. Bosna a Hercegovina dosiahla pokrok pri riešení veľkého množstva nevyriešených prípadov v oblasti ľudských práv, ale rozhodnutia súdu sa nevykonali vždy správne.

Súčasťou právneho rámca Bosny a Hercegoviny sú ustanovenia na ochranu práv *žien, detí a sociálne slabých skupín obyvateľstva*, ale celková implementácia nie je dostatočná. Neexistujú žiadne komplexné právne predpisy zamerané na *boj proti diskriminácii*. Žiadny pokrok sa nedosiahol v súvislosti s registráciou konfederácie *odborových zväzov*. Komplexný systém vlády a fragmentácia právnych predpisov v celej krajine aj naďalej narušajú sociálny dialóg. Určitý pokrok sa dosiahol v súvislosti s poskytnutím podpory orgánov na rozvoj *občianskej spoločnosti*, aj keď tento sektor ostáva vo všeobecnosti aj naďalej slabý.

V oblasti ochrany *menšín* je potrebné zvýšiť úsilie s cieľom bojovať proti neznášanlivosti a etnickej diskriminácii, ako aj zlepšiť implementáciu právnych predpisov týkajúcich sa menšín. Nezabezpečilo sa fungovanie ústrednej rady pre národnostné menšiny a príslušných orgánov na úrovni entít. Na mnoho utečencov a osôb vysídlených v rámci krajiny sa nevzťahujú základné ustanovenia týkajúce sa dôchodku a zdravia. Sociálno-hospodárska integrácia navrátencom predstavuje problém aj naďalej. *Rómska menšina* stále čelí veľmi ťažkým životným podmienkam a diskriminácii, a to predovšetkým v oblasti vzdelávania, sociálnej ochrany, zdravotnej starostlivosti, bývania a zamestnanosti. Na implementáciu vnútroštátnej stratégie pre rómske obyvateľstvo je potrebné prijať konkrétne opatrenia.

Určitý pokrok sa dosiahol v súvislosti s *regionálnymi otázkami a medzinárodnými záväzkami*. Bosna a Hercegovina je aktívnym účastníkom regionálnej spolupráce a podporuje Proces spolupráce v juhovýchodnej Európe a Radu pre regionálnu spoluprácu. Uzavrela niekoľko regionálnych dohôd, ktoré zahŕňajú zmenenú a doplnenú Stredoeurópsku dohodu o voľnom obchode a ktoré je potrebné riadne implementovať. Bosna a Hercegovina posilnila svoju spoluprácu s Medzinárodným trestným tribunálom pre bývalú Juhosláviu, pričom táto spolupráca je v súčasnosti na uspokojivej úrovni. Spolupráca s trestným tribunálom v plnom rozsahu je však aj naďalej potrebná na podpísanie SAA a na splnenie kľúčovej priority európskeho partnerstva. Zatiaľ čo Bosna a Hercegovina splnila väčšinu požiadaviek Rady Európy po pristúpení, s ich implementáciou zaostáva. Pokiaľ ide o Medzinárodný trestný súd, dvojstranná dohoda o imunitě s USA nie je v súlade s príslušným spoločným stanoviskom EÚ a s usmerňovacími zásadami.

Vzťahy Bosny a Hercegoviny s jej susednými štátmi sú vo všeobecnosti dobré, aj keď napätá situácia vznikla konkrétne v súvislosti s rozhodnutím Medzinárodného súdneho dvora v súdnom spore Bosny a Hercegoviny proti Srbsku a Čiernej Hore vo veci genocídy. V súvislosti s nevyriešenými otázkami týkajúcimi sa obchodu a hraníc sa dosiahol len malý pokrok.

Bosna a Hercegovina aj naďalej dosahovala vysoké tempo **hospodárskeho rastu**. Makroekonomická stabilita sa vo všeobecnosti zachovala, ale fiškálna udržateľnosť je stále ohrozená. Pretrvávajúca vysoká miera nezamestnanosti spôsobuje veľké obavy aj naďalej. Zhoršenie celkovej politickej situácie v krajine sa odrazilo v spomalení štrukturálnych reforiem a v podnikateľskom prostredí. V celej krajine je ešte potrebné zabezpečiť úplnú hospodársku integráciu medzi entitami.

Pokiaľ ide o **hospodárske kritéria**, Bosna a Hercegovina dosiahla malý pokrok na ceste k vytvoreniu funkčného trhového hospodárstva. Významné reformy sú potrebné na to, aby bolo hospodárstvo schopné z dlhodobého hľadiska odolávať konkurenčnému a trhovému tlaku v rámci Európskej únie.

Tempo hospodárskeho rastu bolo aj naďalej vysoké a rýchle, zatiaľ čo v roku 2006 došlo k výraznému zlepšeniu zahraničnej platobnej bilancie. Prostredníctvom režimu riadenia meny sa aj naďalej posilňovala makroekonomická stabilita a miera inflácie klesla na úroveň, ktorá bola zaznamenaná pred zavedením dane z pridanej hodnoty v januári 2006. V roku 2006 došlo vďaka zavedeniu DPH k zvýšeniu rozpočtových príjmov. Federácia vynaložila úsilie s cieľom zopakovať reformu priameho zdaňovania, ktorá sa zrealizovala v januári 2007 v Srbskej republike a prostredníctvom ktorej sa zjednodušil daňový systém a znížilo sa fiškálne zaťaženie. Proces privatizácie pokročil v Srbskej republike rozsiahlym predajom v sektore telekomunikácií a v ropnom sektore. V roku 2007 sa výrazne zvýšil prílev priamych zahraničných investícií, čo pomohlo pri financovaní vonkajšieho deficitu. Došlo k rýchlemu rozvoju finančného sektora, zatiaľ čo cenová konkurencieschopnosť zostala z veľkej časti zachovaná.

Celková politická situácia a nedostatočný vnútroštátny konsenzus, pokiaľ ide o základy hospodárskej politiky, však viedli k spomaleniu reforiem na úrovni entít, ako aj na iných úrovniach vlády. Nedostatočná miera súdržnosti a konsenzu pri implementácii reforiem bola zreteľná hlavne v rámci federácie, v ktorej došlo k spomaleniu privatizácie a reštrukturalizácie podnikov vo vlastníctve štátu. Miera nezamestnanosti je aj napriek dynamickému hospodárskemu rastu veľmi vysoká. Došlo k zvýšeniu verejných výdavkov, a to najmä v sociálnej oblasti, čo viedlo k zníženiu kvality fiškálnych úprav a zvýšeniu fiškálnych rizík. Značná štrukturálna nepružnosť narúša fungovanie pracovného trhu. Reštrukturalizácia podnikov vo vlastníctve štátu pokračovala pomalým tempom a v oblasti liberalizácie sieťových priemyselných odvetví sa dosiahol obmedzený pokrok. Podnikateľské prostredie stále negatívne ovplyvňujú výrazné nedostatky administratívneho systému, nedostatočné presadzovanie vlastníckych a veriteľských práv a veľká intervencia štátu v oblasti výroby. Rozsiahly tieňový sektor, ktorý narastá vďaka nedostatkom v presadzovaní právnych predpisov a v regulačnom rámci, znižuje daňové príjmy, obmedzuje schopnosť vlády implementovať hospodársku politiku a negatívne ovplyvňuje podnikateľské prostredie.

Bosna a Hercegovina dosiahla vo všeobecnosti obmedzený pokrok v oblasti zosúladzovania svojich právnych predpisov a politik s **európskymi normami**. Určitý pokrok sa dosiahol v oblastiach, akými sú napríklad hospodárska súťaž, doprava, energetika, režim udeľovania víz a azyl. V ostatných oblastiach, akými sú napríklad sociálne politiky a zamestnanosť, sa dosiahol pokrok len v obmedzenej miere. Správa Bosny a Hercegoviny viedla rokovania o SAA profesionálnym a účinným spôsobom, celkovú administratívnu kapacitu tejto krajiny je však potrebné posilniť.

Pokiaľ ide o **vnútorný trh**, v oblasti *voľného pohybu tovaru* došlo k určitému zlepšeniu. Proces príprav v oblasti normalizácie, udeľovania povolení a trhového dohľadu pokročil, hoci len pomalým tempom. Nedostatok orgánov a postupov na posudzovanie zhody aj naďalej obmedzuje vývoznú kapacitu. Otázka zavedenia štruktúry trhového dohľadu na základe príslušných právnych predpisov týkajúcich sa výrobkov a postupného ukončenia kontrol pred uvedením na trh ostáva stále otvorená.

Obmedzený pokrok sa dosiahol v súvislosti so *službami, právom usadiť sa a právom obchodných spoločností*. Zápis do obchodného registra a získavanie povolení ostávajú aj naďalej náročné. Bankový dozor nedosiahol ústrednú úroveň a zostáva zodpovednosťou entity.

V oblasti *voľného pohybu kapitálu* nedošlo k ďalšiemu významnému pokroku, prípravy Bosny a Hercegoviny sa však v tejto oblasti už začali. V súvislosti s *colnými pravidlami* sa ďalší pokrok dosiahol v obmedzenej miere. Otázky, ktoré si zasluhujú osobitnú pozornosť, sa týkajú pravidiel určovania pôvodu, hodnotenia a zón voľného obchodu. V *daňovej oblasti* bol odvod DPH vyšší, ako sa očakávalo, ale nedosiahla sa dohoda v súvislosti so systémom na prerozdelenie príjmov medzi entity a dištrikt Brčko. Určité kroky sa uskutočnili v oblasti harmonizácie priamych daní.

Pokiaľ ide o *hospodársku súťaž*, Bosna a Hercegovina dosahuje stabilný pokrok v oblasti antitrustovej kontroly. Určitý pokrok sa dosiahol aj v oblasti štátnej pomoci, a to vytvorením predbežného zoznamu štátnej pomoci. Stále však neexistuje primeraný regulačný rámec štátnej pomoci. Určitý vývoj nastal v oblasti *verejného obstarávania*, najmä pokiaľ ide o zlepšenie fungovania agentúry pre verejné obstarávanie a kontrolného úradu pre verejné obstarávanie. Malý pokrok sa dosiahol v súvislosti s presadzovaním *práv duševného vlastníctva*.

Žiadny pokrok sa nedosiahol v súvislosti s európskymi normami týkajúcimi sa *sociálnej politiky* a k určitému pokroku došlo pri plnení európskych noriem, ktoré sa týkajú politiky zamestnanosti. Právne predpisy a politiky v oblasti zamestnanosti a v sociálnej oblasti ostávajú vo vysokej miere nesúrodé. Inštitucionálne usporiadanie krajiny spôsobuje aj naďalej brzdu rozvoja potrebných koordinovaných stratégií. Určitý pokrok sa dosiahol v súvislosti s európskymi normami v oblasti *vzdelávania*, a to najmä prijatím zákona o vyššom vzdelávaní, v ktorom sa podporuje účasť na Bolonskom procese. Je potrebné vynaložiť úsilie s cieľom posilniť koordináciu medzi orgánmi pôsobiacimi v oblasti vzdelávania na všetkých úrovniach vlády. Segregácia detí v školách podľa etnických línií zostáva aj naďalej problémom.

Nevýrazný pokrok sa dosiahol pri zabezpečovaní fungovania skutočného vnútorného trhu v rámci Bosny a Hercegoviny, čo predstavuje kľúčovú prioritu európskeho partnerstva. V tejto súvislosti neboli prijaté štátne zákony týkajúce sa povinností, prenájmu a farmaceutických výrobkov.

Pokiaľ ide o *sektorálne politiky*, v oblasti *priemyslu a malých a stredných podnikov (MSP)* nie je možné zaznamenať žiadny významný pokrok. Nedošlo k prijatiu stratégie priemyselnej politiky ani rozvoju stratégie MSP.

Nevýrazný pokrok sa dosiahol v oblasti *poľnohospodárstva*. Politika sa stále rozvíja na úrovni entít a miera koordinácie nie je dostatočná. Rozvoj komplexnej stratégie v oblasti poľnohospodárstva sa odložil, aj keď sa uskutočnili určité kroky zamerané na stanovenie potrebného právneho rámca na ústrednej úrovni. Implementácia právnych predpisov vo fytozdravnej a veterinárnej oblasti a v oblasti bezpečnosti potravín nie je uspokojivá, a to hlavne z dôvodu nedostatočných ľudských a finančných zdrojov a slabej koordinácie medzi službami na ústrednej úrovni a na úrovni entít. Prípravy Bosny a Hercegoviny v oblasti *životného prostredia* sú stále v počiatočnom štádiu. Právne predpisy týkajúce sa životného prostredia na ústrednej úrovni, zamerané na vytvorenie rámca pre celonárodnú harmonizovanú ochranu životného prostredia neboli prijaté, a takisto nebola zriadená ústredná agentúra pre životné prostredie.

Trvalý pokrok pokračuje, aj keď pomalým tempom, pokiaľ ide účasť Bosny a Hercegoviny na rozvoji transeurópskej *dopravnej siete*, keďže sa aktívne zúčastňuje na rozvoji základnej regionálnej dopravnej siete a pôsobí aj v rámci Pozorovacieho výboru pre dopravu v juhovýchodnej Európe. Bosna a Hercegovina vynakladá úsilie zamerané na implementáciu prvej prechodnej fázy v rámci *Dohody o spoločnom európskom leteckom priestore*.

Nevýrazný pokrok sa dosiahol v oblasti *energetiky*. Keďže je Bosna a Hercegovina stranou Zmluvy o založení Energetického spoločenstva, je povinná implementovať príslušné právne predpisy EÚ v oblasti energetiky, a to najmä tie, ktoré sa týkajú plynárenského sektora. V sektore elektrickej energie došlo v súvislosti s prenosom k právnemu oddeleniu a začal fungovať nezávislý systémový operátor (ISO) a distribútor plynu (Transco). Medzi nezávislým operátorom a distribútorom plynu pretrvávajú určité problémy súvisiace s prevedením zodpovednosti, čo má nepriaznivé účinky na fungovanie systému. K časovému odkladu reforiem dochádza najmä v plynárenskom sektore. Celoštátna energetická stratégia ešte nie je rozvinutá.

Pokiaľ ide o *informačnú spoločnosť a médiá*, určitý pokrok sa dosiahol v zmysle liberalizácie sektora telekomunikácií a aproximácie právnych predpisov v audiovizuálnej oblasti s *acquis* prostredníctvom regulačnej agentúry pre komunikácie. V súvislosti s verejnoprávnym vysielaním a zriadením informačnej agentúry na úrovni štátu sa nedosiahol žiadny pokrok. V oblasti *finančnej kontroly* došlo k určitému pokroku.

V oblasti *štatistiky* nedošlo k riadnej implementácii dohody o spolupráci medzi štatistickými inštitúciami na ústrednej úrovni a na úrovni entít. Je potrebné vynaložiť značné úsilie s cieľom zriadiť v Bosne a Hercegovine účinný štatistický systém, ktorý bude v súlade s EÚ.

V oblasti *spravodlivosti, slobody a bezpečnosti* sa dosiahol určitý pokrok, pokiaľ ide o udeľovanie *víz, správu hraníc, azyl a migráciu*. Zrušenie vízovej povinnosti pre všetkých občanov EÚ bolo potvrdené. Na úrovni EÚ boli podpísané dohody o readmisii a o zjednodušení režimu udeľovania víz. Ďalší pokrok sa dosiahol pri zriaďovaní funkčného azylového systému. V boji proti nelegálnej migrácii sa dosiahli lepšie výsledky, aj keď stále existuje veľký priestor na zlepšenie, a to pokiaľ ide o správu hraníc vo všeobecnosti. Bosna a Hercegovina musí vydávať pasy s biometrickými znakmi v súlade s normami EÚ.

Určitý pokrok sa dosiahol v boji proti *praniu špinavých peňazí*. Finančná spravodajská jednotka má viac zamestnancov a zlepšilo sa aj presadzovanie. Pranie špinavých peňazí ostáva aj naďalej závažným problémom, ktorý si vyžaduje zvýšené úsilie. Pokiaľ ide o boj proti *drogám*, uskutočnili sa určité kroky, pričom jedným z nich bolo zriadenie úradu na predchádzanie závislosti na narkotikách. Stále existuje potreba rozvinúť politiku v oblasti drog na ústrednej úrovni v súlade s normami EÚ.

Určitý pokrok sa dosiahol v súvislosti s fungovaním *polície*. Pokračuje sa v procese implementácie nástrojov, akými sú napríklad vyšetrovanie založené na počítačových informačných technológiách, systémy trestnej analýzy a súdna analýza. Došlo k uzavretiu strategickej dohody s Europolom. Nedostatočný pokrok v oblasti reformy polície však oslabuje vyhliadky na vytvorenie jednotných a účinnejších policajných zložiek.

Bosna a Hercegovina dosiahla nevýrazný pokrok, pokiaľ ide o boj proti *organizovanému zločinu a obchodovaniu s ľuďmi*, ktoré aj naďalej vyvolávajú obavy. Implementácia stratégie na boj proti organizovanému zločinu nebola dostatočná. Právny rámec na boj proti organizovanému zločinu síce existuje, je ale potrebné zlepšiť implementáciu právnych predpisov. Ústredná agentúra pre vyšetrovanie a ochranu sa vo väčšej miere venovala vyšetrovaniu a zatkla viac osôb. Teraz je potrebné, aby dosiahla svoju plnú kapacitu, najmä pokiaľ ide o nábor zamestnancov. Došlo k implementácii národného akčného plánu na boj proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2005–2007, ale nebola vypracovaná žiadna stratégia následnej kontroly. Nezrovnalosti medzi právnymi predpismi na ústrednej úrovni a na úrovni entít predstavujú aj naďalej prekážku v procese trestného stíhania za spáchanie závažných trestných činov. Bosna a Hercegovina pokračovala vo svojom úsilí zameranom na boj proti *terorizmu*, stále však nemá k dispozícii dostatočné zdroje. Ústredná agentúra na *ochranu údajov* ešte nebola zriadená.

Chorvátsko

Chorvátsko aj naďalej spĺňa **politické kritériá**. Vo všeobecnosti sa dosiahol pokrok, ale v mnohých oblastiach je potrebné neprestajne vynakladať ďalšie úsilie, a to napríklad v oblasti reformy súdnictva a administratívneho systému, boja proti korupcii, práv menšín a návratu utečencov. Krátkodobé priority prístupového partnerstva boli riešené čiastočne.

Došlo k ďalšiemu posilneniu **demokracie a právneho štátu**. Pri fungovaní vlády ani parlamentu nedošlo k žiadnym významným ťažkostiam. Stále však existuje rozsiahly priestor na ďalšie zlepšenie v oblasti súdnictva, verejnej správy a boja proti korupcii. Značný pokrok v týchto oblastiach je predpokladom na vytvorenie pevného základu úplnej implementácie *acquis*.

V oblasti *verejnej správy* sa dosiahol obmedzený pokrok. Bol prijatý dokument, ktorý zahŕňa základné zásady revízie zákona o všeobecných správnych postupoch, a boli prijaté aj dve ďalšie vykonávacie nariadenia zákona o štátnej službe. Určité zlepšenie sa dosiahlo v oblasti zaškolenia zamestnancov štátnej služby a riadenia ľudských zdrojov. V súvislosti so stanovením všeobecného strategického rámca reforiem a s prijatím nariadení potrebných na implementáciu zákona o štátnej službe však došlo k ďalšiemu odkladu. Administratívny systém ostáva aj naďalej neefektívny. V oblasti riadenia ľudských zdrojov existujú stále rozsiahle nedostatky. Štátna služba je stále vystavená prílišnému politickému vplyvu na všetkých úrovniach, vysokej fluktuácii zamestnancov a nedostatku kvalifikovaného personálu. Aj v tomto prípade je potrebné vynaložiť zvýšené úsilie.

Určitý pokrok sa dosiahol v súvislosti s implementáciou stratégie zameranej na reformu *súdneho systému*. Uskutočnili sa legislatívne a organizačné kroky zamerané na zlepšenie fungovania súdnictva. Ďalší pokrok sa dosiahol pri znižovaní počtu nevyriešených prípadov. Tieto pokroky sú však stále nedostatočné. Nevýrazný pokrok sa dosiahol v súvislosti s posilňovaním spoľahlivosti, nestrannosti, profesionality a právomocí súdnictva. Počet nevyriešených prípadov ostáva veľmi vysoký. V oblasti racionalizácie siete súdov sa dosiahol nevýrazný pokrok. Aj napriek určitému pokroku je potrebné v Chorvátsku ďalej zdokonaľovať trestné stíhanie vojnových zločincov. Stále existuje potreba riešiť otázku predpojatosti proti obžalovaným srbskej národnosti, ako aj otázku ochrany svedkov. Proces reforiem pokračuje, ale je potrebné vynaložiť značné úsilie s cieľom riešiť nedostatky súdneho systému.

Prvé výsledky je možné pozorovať v oblasti *boja proti korupcii*. V súčasnosti prebieha proces implementácie programu zameraného na boj proti korupcii na roky 2006-2008. Došlo k ďalšiemu zlepšeniu právneho rámca na boj proti korupcii. Úrad na boj proti korupcii a organizovanému zločinu (USKOK) zintenzívnil svoju činnosť a zapojil sa do vyšetrovania niekoľkých významných prípadov korupcie. Korupcia však zostáva veľmi rozšírená aj naďalej. Je potrebné zvýšiť úsilie s cieľom zabezpečiť predchádzanie korupcii, odhaľovanie jednotlivých prípadov korupcie a trestné stíhanie páchatel'ov. V žiadnom prípade korupcie vysokopostavených činiteľov nebolo vydané formálne obvinenie ani súdne rozhodnutie. Predstava o konflikte záujmov je veľmi skreslená. V procese implementácie programu zameraného na boj proti korupcii neexistuje dostatočná miera koordinácie a účinný, nestranný monitorovací systém.

Určitý pokrok sa dosiahol v oblasti *ľudských práv a ochrany menšín*. Právne predpisy týkajúce sa ochrany ľudských práv sú vo všeobecnosti primerané, ale v súvislosti s implementáciou existuje stále množstvo závažných problémov.

Určitý pokrok sa dosiahol v súvislosti s implementáciou ústavného zákona o národnostných menšinách. Bol prijatý plán prijímania príslušníkov *menšín* do štátnej správy na rok 2007 a došlo k zvýšeniu finančných prostriedkov vyhradených pre menšiny. Znížil sa počet oznámených prípadov etnicky motivovaného násillia proti príslušníkom srbskej menšiny a pravoslávnej cirkvi. Väčšia pozornosť sa venuje príslušníkom rómskej menšiny.

Príslušníci menšín však aj naďalej čelia vážnym problémom. Chorvátsko musí podporovať zmysel pre toleranciu voči srbskej menšine a prijať príslušné opatrenia na ochranu tých, ktorí môžu byť vystavení prejavom diskriminácie, neznašanlivosti alebo násillia. Srbi čelia osobitným ťažkostiam v oblasti zamestnanosti. *Rómska menšina* stále čelí veľmi ťažkým životným podmienkam a diskriminácii, a to predovšetkým v oblasti vzdelávania, sociálnej ochrany, zdravotnej starostlivosti, bývania a zamestnanosti. Právne ustanovenia a plány sa musia implementovať s väčším odhodlaním, a to najmä v oblasti zamestnanosti. Stále nedošlo k prijatiu komplexnej stratégie ani akčného plánu týkajúcich sa všetkých foriem diskriminácie.

V súvislosti s *návratom utečencov* sa dosiahol len obmedzený pokrok. Pokračovalo sa v procese rekonštrukcie obydlií. Implementácia programov týkajúcich sa bytovej otázky pre bývalých držiteľov nájomných práv je však veľmi nedostatočná. Situácia súvisiaca s implementáciou v mestských oblastiach sa zmenila len minimálne, pričom sa vyriešili len o niečo viac ako 2% prípadov. Okrem toho nebol v oblasti uznávania dôchodkových nárokov dosiahnutý žiadny pokrok. Je potrebné urýchliť snahy pri vytváraní hospodárskych a sociálnych podmienok nevyhnutných pre udržateľnosť návratu utečencov.

Prístup k spravodlivosti obmedzujú nedostatky existujúceho systému právnej pomoci, ako aj vysoké poplatky právnikov a nedokonalý súdny systém. V súvislosti s *podmienkami vo väzení* stále existuje priestor na zlepšenie. Chýbajú väzenské priestory aj personál. Problém s preplnením pokračuje naďalej.

Chorvátsko aj naďalej vynakladá úsilie pri zabezpečovaní *slobody prejavu* vrátane slobody a plurality médií. Občasný politický tlak na médiá však pretrváva.

Plánmi zameranými na zdokonaľovanie *práv žien a detí* sa zvýšila informovanosť. V súvislosti s implementáciou je však potrebné ďalšie zlepšenie. Existuje potreba ďalej posilňovať ochranu žien proti všetkým formám násillia. Takisto je potrebné zrýchliť proces implementácie opatrení týkajúcich sa ochrany práv detí.

Pokiaľ ide o *regionálne otázky a medzinárodné záväzky*, Chorvátsko aj naďalej plne spolupracovalo s Medzinárodným trestným tribunálom pre bývalú Juhosláviu a zabezpečilo celkový súlad s Daytonskou/Parížskou dohodou a Erdutskou dohodou. Neustranné trestné stíhanie je potrebné zabezpečiť v prípadoch, ktoré sa presúvajú z ICTY do právomoci Chorvátska, ako aj v prípadoch, ktoré sa otvorili na domácej pôde.

Všeobecný pokrok pretrvával v oblasti regionálnej spolupráce. Chorvátske predsedníctvo Procesu spolupráce v juhovýchodnej Európe (SEECP) bolo úspešné, čo viedlo k dostatočného pokroku v súvislosti s premenou paktu stability na rámec s väčšou regionálnou zodpovednosťou pozostávajúci z posilneného SEECP a z novej Rady pre regionálnu spoluprácu. Chorvátsko ratifikovalo Stredoeurópsku dohodu o voľnom obchode.

Pri hľadaní konečných riešení rôznych otvorených bilaterálnych otázok medzi Chorvátskom a jeho susedmi, najmä pokiaľ ide o hranice, sa vo všeobecnosti dosiahlo malé zlepšenie. Pokrok predstavuje neoficiálna dohoda medzi predsedami vlád Chorvátska a Slovinska, ktorá sa týka žiadosti zapojiť do riešenia otvorených otázok týkajúcich sa hraníc tretiu stranu, a jej dodržiavanie je nevyhnutné. V decembri 2006 chorvátsky parlament rozhodol, že s účinnosťou od 1. januára 2008 sa chorvátska ekologická a rybolovná ochranná zóna bude vzťahovať na členské štáty EÚ. Toto rozhodnutie sa odkláňa od politickej dohody dosiahnutej medzi dotknutými krajinami v júni 2004, ktorá je uvedená v záveroch Európskej rady zo 16. a 17. júna 2004; túto otázku je potrebné doriešiť. Takisto sa musí zvýšiť úsilie s cieľom ďalej rozvíjať spoluprácu a dobré susedské vzťahy.

V prípade chorvátskeho **hospodárstva** sa zaznamenal posilnený a zvýšený rast. Udržala sa makroekonomická stabilita vrátane nízkej úrovne inflácie. Makroekonomickú stabilitu však môže ovplyvniť vonkajšia nerovnováha. Proces fiškálnej konsolidácie pokračoval a je potrebné ho ďalej prehĺbovať. Štrukturálne reformy aj privatizácia postupovali len pomalým tempom. Vo všeobecnosti sa zlepšilo podnikateľské prostredie, ale nedostatky fungovania verejnej správy a súdnictva aj naďalej brzdili rozvoj súkromného sektora.

Pokiaľ ide o **hospodárske kritériá**, Chorvátsko má funkčné trhové hospodárstvo. Zo strednodobého hľadiska by malo byť schopné odolávať konkurenčnému a trhovému tlaku v rámci Európskej únie za predpokladu, že s dostatočným odhodlaním implementuje svoj komplexný program reforiem zameraný na obmedzenie štrukturálnych nedostatkov.

V súvislosti s diskusiou o základoch trhového hospodárstva sa udržal široký politický konsenzus. Makroekonomické politiky zamerané na udržanie stability prispeli k udržaniu nízkej miery inflácie a stability výmenného kurzu a k značnému zníženiu celkového deficitu verejných financií. Výkon hospodárstva bol aj naďalej silný a zvýšil sa prílev súkromných investícií. Zvýšila sa miera zamestnanosti, a hoci bola miera nezamestnanosti stále vysoká, došlo k jej zníženiu. Zlepšilo sa podnikateľské prostredie a v súvislosti s privatizáciou sa pripravilo a uzavrelo niekoľko významných dohôd. Posilnila sa schopnosť vlády vytvárať strednodobé rámce hospodárskej politiky. Prijatie nových obozretných opatrení viedlo k výraznejšej rekapitalizácii bánk, čo napomohlo udržaniu stability finančného sektora. Ďalší pokrok sa dosiahol pri posilňovaní hospodárskej súťaže v sektore telekomunikácií.

Pokračovalo sa v reformách stratového systému železníc. Hospodárstvo Chorvátska je dobre integrované s EÚ.

Koordinácia hospodárskej politiky je však stále slabá. Narastajúca vonkajšia nerovnováha predstavuje prípadné ohrozenie makroekonomickej stability a vyvoláva potrebu intenzívnejšej fiškálnej konsolidácie. Priaznivé hospodárske prostredie a vysoké príjmy sa nevyužili v plnej miere na zníženie rozpočtového deficitu, ale naopak viedli k zvýšeniu výdavkov. Subvencie poskytované stratovým podnikom a vysoká miera súčasných výdavkov aj naďalej spomaľovali realizáciu štrukturálnych zmien a spôsobili napätie v oblasti verejných financií. V súvislosti s reštrukturalizáciou podnikov sa dosahuje nevyvážený pokrok a stále dochádza k rozsiahlym štátnym zásahom. Realizáciu iniciatívy v súkromnom sektore brzdili nedostatky fungovania verejnej správy a súdnictva, čo viedlo k čiastočnému oslabeniu postupov využívaných pri vstupe na trh a pri opustení trhu a k oslabeniu presadzovania vlastníckych a veriteľských práv. Miera pracovnej mobility ostala aj naďalej obmedzená. Aby bolo možné zlepšiť vyhliadky na udržateľný rast a reálnu konvergenciu, Chorvátsko musí posilniť a prehĺbiť štrukturálne reformy.

Chorvátsko zlepšilo svoju **schopnosť prevziať na seba záväzky vyplývajúce z členstva**. V oblasti príprav zameraných na plnenie požiadaviek EÚ sa dosahuje stabilný pokrok a v niektorých sektoroch dochádza vo veľkej miere k zosúladovaniu s pravidlami EÚ. Je však potrebné vynaložiť značné úsilie, aby sa dosiahol úplný súlad. Vo väčšine oblastí sa dosiahol určitý pokrok, a to hlavne pokiaľ ide o zosúladovanie právnych predpisov, ale aj v súvislosti s budovaním administratívnej kapacity. V rámci niektorých kapitol, akými sú napríklad doprava a životné prostredie, sa udržala miera pokroku dosiahnutá počas uplynulých rokov. V rámci iných kapitol, ktoré sa týkajú napríklad verejného obstarávania a daní, bol pokrok aj naďalej obmedzený. Pokiaľ ide o celkovú úroveň zosúladovania a administratívnej kapacity, je ešte potrebné vynaložiť veľké úsilie.

Určitý pokrok sa dosiahol v súvislosti so zosúladovaním právnych predpisov týkajúcich sa *voľného pohybu tovaru*. Mnohé časti *acquis* sa však ešte stále neuplatňujú. Je preto potrebné vynaložiť veľké úsilie s cieľom zosúladiť právne predpisy a účinne ich implementovať a presadzovať.

V súvislosti s pravidlami EÚ týkajúcimi sa *voľného pohybu pracovníkov* sa dosiahol určitý pokrok, ale bude potrebné zvýšiť úsilie pri zosúladovaní právnych predpisov a pri ich účinnej implementácii a presadzovaní.

Pokiaľ ide o *právo usadiť sa a slobodu poskytovať služby*, dosiahol sa určitý pokrok. Celková miera zosúladovania je dostatočná, ale napriek tomu je potrebné ešte zvýšiť úsilie v niektorých oblastiach.

Chorvátsko dosiahlo určitý pokrok, pokiaľ ide o *voľný pohyb kapitálu*. Celková miera zosúladovania je dostatočná. Je však potrebné vynaložiť väčšie úsilie, a to hlavne v súvislosti s praním špinavých peňazí a s postupmi, ktoré využívajú občania EÚ pri nadobúdaní nehnuteľností.

Chorvátsko dosiahlo určitý pokrok v oblasti *verejného obstarávania*. Administratívna kapacita na všetkých úrovniach systému verejného obstarávania však aj naďalej ostáva nedostatočná. Veľmi veľké úsilie je potrebné vynaložiť pri formovaní všeobecnej stratégie zosúladovania a pri posilňovaní inštitucionálneho usporiadania.

V súvislosti s *právom obchodných spoločností* je možné zaznamenať určitý pokrok. Proces zosúladňovania s *acquis* sa už začal a existuje aj racionálny časový plán a podrobný plán ďalšej činnosti.

Uspokojivý pokrok sa dosiahol v súvislosti s *právami duševného vlastníctva*, a to v oblasti transpozície do právneho poriadku a presadzovania. Proces zosúladňovania s *acquis* je už v pokročilom štádiu, je ale potrebné vynakladať ďalšie úsilie, predovšetkým v súvislosti s presadzovaním.

Chorvátsko aj naďalej dosahovalo určitý pokrok v oblasti *politiky hospodárskej súťaže*. Existuje však potreba ďalej zosúladňovať právne predpisy a posilňovať administratívnu kapacitu, a to najmä kapacitu agentúry pre hospodársku súťaž. V rámci tejto kapitoly už prebieha proces zosúladňovania s *acquis*, ale ešte stále je potrebné vynaložiť značné úsilie, a to hlavne v súvislosti s reštrukturalizáciou oceliarskeho priemyslu a lodeníc v ťažkostiach.

Chorvátsko dosiahlo určitý pokrok v oblasti *finančných služieb* a proces zosúladňovania s *acquis* je už v pokročilom štádiu. Väčšie úsilie je však potrebné vynaložiť predovšetkým s cieľom posilniť bankový dozor a dozorný orgán pre finančný sektor v nebankovom sektore.

Určitý pokrok bol dosiahnutý v oblasti *informačnej spoločnosti a médií*. Zvýšené úsilie je však potrebné vynaložiť pri zabezpečovaní účinnej liberalizácie trhu s telekomunikáciami vrátane zavedenia nových primárnych právnych predpisov a ďalšieho posilňovania agentúry. Vo všeobecnosti Chorvátsko v rámci tejto kapitoly dosiahlo dostatočnú mieru zosúladňovania s *acquis*.

Chorvátsko aj naďalej dosahovalo pokrok v oblasti *poľnohospodárstva a rozvoja vidieka*. V súvislosti s politikou v oblasti kvality a s organickým poľnohospodárstvom sa prípravy nachádzajú v pokročilom štádiu. V súvislosti s rozvojom vidieka sa dosiahol dostatočný pokrok, ale napriek tomu je potrebné zintenzívniť prípravy v rámci nástroja pre predvstupovú pomoc na rozvoj vidieka (IPARD). S cieľom zabezpečiť správnu implementáciu spoločnej poľnohospodárskej politiky je potrebné vynaložiť značné úsilie zamerané na vytváranie administratívnych štruktúr.

V oblasti *rybného hospodárstva* Chorvátsko dosiahlo určitý pokrok. Pokiaľ ide o riadenie rybárskych flotíl, inšpekcie a kontroly, štrukturálne opatrenia a štátnu pomoc, v týchto oblastiach stále existujú nedostatky.

Dostatočný pokrok sa dosiahol v súvislosti s *politikou v oblasti bezpečnosti potravín a politikou vo fytozoozdravnej a veterinárnej oblasti*, a to najmä prijatím rámca a sekundárnych právnych predpisov. Je však potrebné vynaložiť značné úsilie zamerané aj na posilnenie administratívnej kapacity a na prijatie stratégie týkajúcej sa bezpečnosti potravín a jej implementáciu.

V oblasti *dopravy* Chorvátsko aj naďalej dosahovalo dostatočný pokrok v procese zosúladňovania, a to najmä v súvislosti so železničnou a námornou dopravou. Svoju činnosť zameriava na implementáciu prvej prechodnej fázy v rámci Dohody o spoločnom európskom leteckom priestore. Aktívne sa zúčastňuje na rozvoji základnej regionálnej dopravnej siete a pôsobí aj v rámci Pozorovacieho výboru pre dopravu v juhovýchodnej Európe. Existuje však potreba vynaložiť značné úsilie zamerané aj na zabezpečenie primeranej administratívnej kapacity pre väčšinu sektorov dopravy.

V oblasti *energetiky* sa dosiahol dostatočný pokrok. Ďalšie úsilie je však potrebné v procese zosúladovania s *acquis*, a to predovšetkým v oblasti energetickej účinnosti a budovania kapacity na presadzovanie práva. Keďže je Chorvátsko stranou Zmluvy o založení Energetického spoločenstva, je povinné s účinnosťou od júla 2007 implementovať príslušné právne predpisy EÚ v oblasti energetiky.

V *daňovej oblasti* sa dosiahol len veľmi obmedzený pokrok. Proces zosúladovania daňových právnych predpisov nie je ani zďaleka ukončený a je potrebné odstrániť faktickú diskrimináciu v oblasti spotrebnej dane na cigarety. Značné úsilie je potrebné vynaložiť s cieľom posilniť administratívnu kapacitu, a to najmä pokiaľ ide o prepojenie informačných systémov.

V súvislosti s *hospodárskou a menovou politikou* sa dosiahol značný pokrok. Vo všeobecnosti je proces zosúladovania s *acquis* v pokročilom štádiu. Ďalšie úsilie je však potrebné vynaložiť hlavne pri zabezpečovaní úplnej nezávislosti centrálnej banky.

V oblasti *štatistiky* sa dosiahol dostatočný pokrok a z veľkej časti došlo k zosúladeniu základného právneho rámca. Úsilie je však potrebné vyvíjať aj naďalej, a to najmä pokiaľ ide o posilnenie administratívnej kapacity.

Určitý pokrok sa dosiahol v súvislosti s *acquis* v oblasti *zamestnanosti a sociálnej politiky*. Zvýšené úsilie je potrebné s cieľom ukončiť proces zosúladovania a hlavne posilniť administratívnu kapacitu a kapacitu na presadzovanie práva.

V súvislosti s *priemyselnou politikou a politikou podnikov* dosiahlo Chorvátsko dostatočný, ale nevyvážený pokrok. Dosiahla sa aj dostatočná miera zosúladovania. V sektoroch, akým je napríklad výroba lodí, sa dosiahol obmedzený pokrok.

Dostatočný pokrok sa dosiahol v procese zosúladovania *acquis* v oblasti *transeurópskych sietí*.

Určitý pokrok sa dosiahol takisto v súvislosti s *regionálnou politikou a koordináciou štrukturálnych nástrojov*. Existuje však potreba vynakladať ďalšie úsilie zamerané na vytváranie administratívnych štruktúr potrebných na správu finančných prostriedkov z EÚ.

Pokiaľ ide o *základné práva a súdnictvo*, dosiahlo sa určité zlepšenie. Pokrok sa dosiahol v súvislosti s reformou súdnictva, ale stále existujú veľké výzvy, jednou z ktorých je zefektívnenie fungovania súdnictva. Určitý pokrok sa dosiahol v oblasti boja proti korupcii, pričom došlo k ďalšiemu posilneniu právnych predpisov a bolo možné pozorovať aj prvé výsledky v niektorých dôležitých prípadoch, ktorými sa zaoberal Úrad na boj proti korupcii a organizovanému zločinu. Korupcia však aj naďalej ostáva rozšírená a v tejto súvislosti je potrebné neprestajne vynakladať ďalšie úsilie. Vo všeobecnosti sa uplatňujú opatrenia zamerané na zabezpečenie základných práv. Ďalšie úsilie je však potrebné hlavne v súvislosti s implementáciou práv menším vrátane návratu utečencov.

V oblasti *spravodlivosti, slobody a bezpečnosti* Chorvátsko dosiahlo pokrok, a to najmä pokiaľ ide o správu hraníc, azyl a migráciu. Existuje však potreba implementovať integrovaný akčný plán správy hraníc a zdokonaľiť zariadenia. Značné úsilie je potrebné s cieľom zabezpečiť fungovanie administratívnej kapacity a kapacity na presadzovanie práva, a to hlavne v zmysle spolupráce medzi agentúrami, ako aj predchádzať korupcii a bojovať proti organizovanému zločinu.

Dostatočný pokrok sa dosiahol v rámci kapitol, ktoré sa týkajú *vedy a výskumu a vzdelávania a kultúry*. V oboch prípadoch sa vo všeobecnosti dosiahla uspokojivá miera zosúladovania.

V súvislosti so *životným prostredím* sa dosiahol dostatočný pokrok, a to hlavne v oblastiach, akými sú horizontálne právne predpisy, kvalita ovzdušia, odpadové hospodárstvo a chemické látky. Je potrebné posilniť administratívnu kapacitu, najmä na miestnej úrovni. V tejto súvislosti existuje potreba rozvinúť komplexný plán, ako aj získať finančné zdroje na implementáciu a presadzovanie *acquis*.

V súvislosti s *ochranou spotrebiteľov a ochranou zdravia* došlo k zlepšeniu. Dosiahla sa dostatočná miera zosúladovania právnych predpisov. Ďalšie úsilie je však potrebné v procese zosúladovania právnych predpisov v mnohých oblastiach, ako aj v procese ich implementácie a účinného presadzovania.

Chorvátsko dosiahlo pokrok v súvislosti s *colnou úniou*, pričom proces zosúladovania právnych predpisov s *acquis* je na dobrej úrovni. Prípravy zamerané na zlepšenie administratívnej kapacity a rozvíjanie systémov informačných technológií sa však stále nachádzajú v počiatočnom štádiu, a to najmä pokiaľ ide o prepojenosť IT.

Pokrok sa aj naďalej dosahoval v oblasti *vonkajších vzťahov*.

Pokrok pokračoval aj v súvislosti so *zahraničnou, bezpečnostnou a obrannou politikou* a dosiahla sa aj dostatočná miera zosúladovania. Existuje však potreba posilniť implementáciu a presadzovanie kontroly zbraní.

Určitý pokrok sa dosiahol v oblasti *finančnej kontroly*, a to hlavne pokiaľ ide o verejnú vnútornú finančnú kontrolu. Aj v tejto súvislosti je však potrebné vynaložiť ďalšie úsilie. Pokiaľ ide o ochranu finančných záujmov EÚ, musí sa zabezpečiť riadne fungovanie koordinačnej jednotky na boj proti podvodom.

Určitý pokrok sa dosiahol v súvislosti s *finančnými a rozpočtovými ustanoveniami*.

Bývalá juhoslovanská republika Macedónsko

Bývalá juhoslovanská republika Macedónsko dosiahla určitý pokrok pri plnení **politických kritérií**. Časté napätie a problémy pri dosahovaní konštruktívneho dialógu medzi hlavnými politickými partnermi však oslabili účinné fungovanie politických inštitúcií a spomalili proces reforiem. Krátkodobé priority európskeho partnerstva boli čiastočne naplnené.

Implementáciou Ochridskej rámcovej dohody sa aj naďalej prispieva ku upevňovaniu **demokracie a právneho štátu**. Ďalšie úsilie je však potrebné vynaložiť s cieľom úplne implementovať dohodu a posilniť dôveru medzi politickými stranami, ktoré zastupujú rôzne etnické spoločenstvá. Prístup založený na spoločnej dohode a ochota robiť kompromisy sú nevyhnutné, pričom podstata dohody by sa mala presadzovať dôslednejšie. Skutočnosť, že parlament bojkotovala jedna z hlavných opozičných strán, spoločne s nízkou kvalitou spolupráce medzi prezidentom a predsedom vlády, narušili účinné fungovanie politických inštitúcií. Nedávny konflikt v parlamente a napadnutie novinárov predstavujú dôvod na vážne obavy a mali by byť predmetom dôsledného vyšetrovania.

Pokiaľ ide o *reformu verejnej správy*, dochádza k postupnej implementácii zákona o zamestnancoch štátnej služby. Postupne sa uskutočňuje aj proces decentralizácie, pričom sa začala jeho druhá fáza, ktorá sa týka fiškálnej decentralizácie. Verejné orgány posilnili svoju spoluprácu s ombudsmanom. Pripravuje sa implementácia zákona o polícii. Úplná a účinná implementácia reformy polície, ktorá predstavuje kľúčovú prioritu európskeho partnerstva, však aj naďalej ostáva závažným problémom. Fungovanie verejnej správy ostáva aj naďalej slabé a neefektívne a k uplatňovaniu právnych predpisov z oblasti štátnej služby dochádza len v malej miere. Na všetkých úrovniach došlo k neopodstatnenému a netransparentnému prepúšťaniu úradníkov, ktoré viedlo k narušeniu fungovania verejnej správy. Je potrebné vynaložiť značné úsilie zamerané na vytvorenie stabilnej a profesionálnej štátnej služby.

Určitý pokrok sa dosiahol pri implementácii stratégie týkajúcej sa reformy *súdneho systému*, ktorá predstavuje kľúčovú prioritu európskeho partnerstva. Jedna z piatich novozaložených špecializovaných komôr súdu, ktorá sa zaoberá organizovaným zločinom, je už v plnej prevádzke. Akadémia so zameraním na školenie sudcov a prokurátorov už začala svoju činnosť a zavádzajú sa nové systémy IT. Okrem toho sa implementáciou právnych predpisov o súdnych sporoch a ich presadzovaním zefektívňuje fungovanie súdnictva. Vo všeobecnosti však bolo možné pozorovať iba obmedzený účinok reforiem. Neschopnosť dosiahnuť politickú dohodu v súvislosti s vymenovaním ďalších členov súdnej rady znížila jej schopnosť posilňovať nezávislosť a nestrannosť súdnictva. Z tohto dôvodu došlo aj k odkladu realizácie kľúčových prvkov reformy, akým je napríklad zriadenie správneho súdu. Je potrebné prijať právne predpisy týkajúce sa štátnej prokuratúry, pričom rozpočtové prostriedky súdov nie sú dostatočné. Ďalšie úsilie je potrebné pri zabezpečovaní úplnej nezávislosti, efektívnosti a spoľahlivosti súdnictva. Musia sa stanoviť výsledky implementácie nedávnych reforiem.

V procese implementácie nového právneho a inštitucionálneho rámca na *boj proti korupcii* sa dosiahla určitá miera úspechu. Vo viacerých prípadoch došlo k trestnému stíhaniu a odsúdeniu vysokopostavených činiteľov. Zlepšuje sa spolupráca medzi orgánmi na presadzovanie práva. Korupcia je však stále rozšírená a predstavuje závažný problém. V rámci všetkých sektorov existuje potreba zaujať komplexný prístup, ako aj zabezpečiť úplnú implementáciu právnych predpisov, ktoré sa týkajú boja proti korupcii.

Vo všeobecnosti došlo k zlepšeniu v oblasti *ľudských práv a ochrany menšín* vrátane vzťahov medzi príslušníkmi rôznych etník. Uskutočnili sa ďalšie kroky s cieľom implementovať Ochridskú rámcovú dohodu, ako napríklad prijatie stratégie zameranej na zabezpečenie rovnomerného zastúpenia etnických spoločností v rámci správy. Je však potrebné prehĺbiť dôveru medzi príslušníkmi etnických spoločností, a to najmä riešením sociálno-hospodárskych ťažkostí, ktorým čelia všetky menšiny. V súvislosti s *rómskou menšinou* sa dosiahol len malý pokrok, pričom jej príslušníci stále čelia veľmi ťažkým životným podmienkam a diskriminácii, a to predovšetkým v oblasti vzdelávania, sociálnej ochrany, zdravotnej starostlivosti, bývania a zamestnanosti.

Opatrenia zamerané proti *zlému zaobchádzaniu* zadržaných osôb boli prijaté hlavne v rámci spolupráce medzi ombudsmanom a ministerstvom vnútra. Zachytávanie komunikácie je v súčasnosti predmetom právneho rámca. Pokiaľ ide o *slobodu náboženského vyznania*, bol prijatý nový zákon, ktorý umožňuje registráciu náboženských inštitúcií. V súvislosti s *právami žien* sa uskutočnili ďalšie kroky zamerané na vytváranie rovných príležitostí. Ochrana žien proti všetkým formám násillia sa však musí ešte posilniť. Proces implementácie opatrení zameraných na ochranu práv detí by sa mal zrýchliť. Je potrebné rozvinúť rozsiahly sociálny dialóg.

Pokiaľ ide o *regionálne otázky a medzinárodné záväzky*, bývalá juhoslovanská republika Macedónsko je aj naďalej aktívnym účastníkom regionálnej spolupráce a podporuje Proces spolupráce v juhovýchodnej Európe, Radu pre regionálnu spoluprácu a zmenenú a doplnenú Stredoeurópsku dohodu o voľnom obchode. Krajina aj naďalej plne spolupracovala s Medzinárodným trestným tribunálom pre bývalú Juhosláviu (ICTY). Bol prijatý zákon o spolupráci s ICTY. Lepšie fungovanie súdnych inštitúcií je nevyhnutné v procese spracovania súborov, ktoré má ICTY vrátiť do vnútroštátnej právomoci. Krajina má aj naďalej konštruktívny postoj v súvislosti s riešením štatútu Kosova. Pokiaľ ide o Medzinárodný trestný súd, dvojstranná dohoda o imunitě s USA nie je v súlade s príslušným spoločným stanoviskom EÚ a s usmerňovacími zásadami.

Bývalá juhoslovanská republika Macedónsko posilnila svoje dobré vzťahy s krajinami západného Balkánu. Obnovené úsilie a konštruktívny postoj sú potrebné, pokiaľ ide o hľadanie spoločného a vzájomne prijateľného riešenia otázky názvu krajiny s Gréckom, a to pod záštitou OSN a v rámci rezolúcií Bezpečnostnej rady OSN č. 817/93 a 845/93, čím by sa podporila regionálna spolupráca a dobré susedské vzťahy. Malo by sa zabrániť prijímaniu opatrení, ktoré by mohli mať negatívny vplyv na dobré susedské vzťahy.

Pre **hospodárstvo** bývalej juhoslovanskej republiky Macedónsko bola príznačná značne zvýšená miera rastu. Makroekonomická stabilita sa udržala a v oblasti štrukturálnych reforiem došlo k pokroku, ale pretrvávajúca vysoká miera nezamestnanosti predstavuje aj naďalej dôvod na vážne obavy. Nedostatky vo fungovaní inštitúcií a právneho štátu stále narúšajú plynulé fungovanie trhového hospodárstva a ovplyvňujú podnikateľské prostredie.

Pokiaľ ide o **hospodárske kritériá**, bývalá juhoslovanská republika Macedónsko dosiahla veľký pokrok a nachádza sa v ďalšom štádiu budovania funkčného trhového hospodárstva. Zo strednodobého hľadiska by Macedónsko malo byť schopné odolávať konkurenčnému a trhovému tlaku v rámci Európskej únie za predpokladu, že s dostatočným odhodlaním implementuje svoj komplexný program reforiem zameraný na obmedzenie značných štrukturálnych nedostatkov.

V diskusii o základoch hospodárskej politiky sa v krajine udržal rozsiahly konsenzus. Vďaka primeranej kombinácii makroekonomických politik sa udržala makroekonomická stabilita a predvídavosť. Miera hospodárskeho rastu krajiny sa zvýšila, no aj napriek tomu by rast mohol byť ešte intenzívnejší. Miera inflácie bola aj naďalej nízka. Na bežnom účte sa takmer dosiahla platobná bilancia. Miera nezamestnanosti však ostala veľmi vysoká. Prílev priamych zahraničných investícií bol aj naďalej pomerne slabý v porovnaní so situáciou z roku 2006, keď v rámci privatizácie prúdili do krajiny značné investície. Orgány zasahovali aktívnejšie do fungovania hospodárstva tým, že znížili daňové zaťaženie, zlepšili výber daní a zvýšili výdavky. Celkovo sa však na fiškálnych účtoch takmer dosiahla platobná bilancia. Z dôvodu vyšších príjmov a lepších daňových sadzieb sa zvýšila miera odvodu daní. Došlo k ďalšiemu zníženiu pomerne malého dlhu verejných financií, čo viedlo aj k ďalšiemu zníženiu vonkajšej zraniteľnosti krajiny. Z veľkej časti sa zavŕšila liberalizácia cien a obchodu a pokračuje proces privatizácie štátneho majetku. Skrátilo sa trvanie konkurzných konaní a zrýchlil sa postup registrácie majetku. Zvýšila sa miera finančného sprostredkovania a posilnil sa dozor bankového sektora. Okrem toho boli prijaté opatrenia zamerané na zlepšovanie kvality ľudského kapitálu a na modernizáciu infraštruktúry v krajine. Hospodárska integrácia s EÚ sa nachádza v pokročilom štádiu.

Fungovanie trhového hospodárstva však aj naďalej oslabujú inštitucionálne nedostatky. Súdnicstvo aj naďalej predstavuje problematickú oblasť a regulačné a dozorné orgány v niektorých prípadoch nedisponujú potrebnou mierou nezávislosti a potrebným množstvom zdrojov, aby mohli účinne plniť svoje funkcie. Miera právnej istoty je stále nízka a nedostatky správneho systému sú prekážkou v riadnom fungovaní verejnej správy a oslabujú podnikateľské prostredie. Pracovné trhy stále fungujú nedostatočne. Rozsiahly tieňový sektor, ktorý narastá vďaka nedostatkom v presadzovaní právnych predpisov a v regulačnom rámci, znižuje daňové príjmy, obmedzuje schopnosť vlády implementovať hospodársku politiku a negatívne ovplyvňuje podnikateľské prostredie.

Bývalá juhoslovanská republika Macedónsko vynaložila ďalšie úsilie s cieľom zlepšiť svoju **schopnosť prevziať na seba záväzky vyplývajúce z členstva**. Určitý pokrok sa dosiahol pri plnení krátkodobých priorít európskeho partnerstva. Krajina stále čelí veľkým problémom v procese implementácie právnych predpisov a ich účinného presadzovania. Na úplnú implementáciu SAA chýbajú primerané ľudské a finančné zdroje. Po rozsiahlej výmene kvalifikovaných zamestnancov, ku ktorej došlo v rámci politických zmien, sa narušilo úsilie zlepšiť administratívnu kapacitu.

V súvislosti s *voľným pohybom tovarov* sa dosiahol určitý pokrok pri posilňovaní administratívnej kapacity a pri zosúladovaní právnych predpisov s *acquis*, pričom je však tento proces stále iba v počiatočnom štádiu. To isté možno povedať aj v súvislosti s *voľným pohybom pracovníkov a s právom usadiť sa a slobodou poskytovať služby*. V súvislosti s *voľným pohybom kapitálu* sa dosiahol len veľmi obmedzený pokrok. V procese zosúladovania právnych predpisov sa nenapreduje dostatočne rýchlo a administratívna kapacita na implementáciu právnych predpisov v súvislosti s praním špinavých peňazí je nedostatočná.

Pokrok sa dosiahol v oblasti *verejného obstarávania*, v súvislosti s ktorým pokračuje proces zosúladovania právnych predpisov s *acquis*. Administratívna kapacita na úrovni obstarávateľov však nie je dostatočne rozvinutá. Značný pokrok sa dosiahol v súvislosti s *právom obchodných spoločností*, v rámci ktorého proces zosúladovania mierne pokročil. V súvislosti s *právami duševného vlastníctva* sa dosiahol určitý pokrok, najmä pokiaľ ide o zosúladovanie právnych predpisov v oblasti *práv priemyselného vlastníctva* a o zadržiavanie falšovaného tovaru na hraniciach. Administratívna kapacita potrebná na dosiahnutie požadovanej miery presadzovania však stále nie je dostatočná a na obmedzenie pirátstva je potrebná silná politická vôľa.

Pokrok je možné zaznamenať v oblasti *hospodárskej súťaže* vrátane politiky štátnej pomoci. Právne predpisy sú v súčasnosti vo veľkej miere v súlade s *acquis* a posilnila sa kapacita a nezávislosť orgánu hospodárskej súťaže. Ďalšie úsilie je potrebné pri zvyšovaní informovanosti verejnosti o prínosoch politiky hospodárskej súťaže, ako aj pri zlepšovaní chápania poskytovateľov štátnej pomoci v súvislosti so systémom kontroly štátnej pomoci. Aby bolo možné zosúladiť zákon o technickom rozvoji priemyselných zón s *acquis*, je potrebná jeho zmena a doplnenie.

Určitý pokrok sa dosiahol v oblasti *finančných služieb*. Právne predpisy je však potrebné stále zlepšovať, a to najmä pokiaľ ide o sektor poisťovníctva a cenných papierov. Väčšia pozornosť sa musí venovať otázke nepoistených vozidiel. Administratívna kapacita ani záruky funkčnej nezávislosti kontrolórov z nefinančného sektora nie sú dostatočné.

V oblasti *informačnej spoločnosti a médií* sa pokrok dosiahol pri zosúlad'ovaní právnych predpisov s *acquis* a pri posilňovaní hospodárskej súťaže. V oblasti elektronickej komunikácie však krajina aj naďalej porušuje svoje záväzky v rámci Dohody o stabilizácii a pridružení. Miera implementácie a presadzovania právnych predpisov ostáva vo všetkých sektoroch aj naďalej slabá a miera nezávislosti regulátorov nie je dostatočná.

V oblasti *poľnohospodárstva a rozvoja vidieka* sa dosiahol určitý pokrok v súvislosti s rozvojom politik, ale proces zosúlad'ovania sa stále nachádza iba v počiatočnom štádiu. Mierny pokrok sa dosiahol v súvislosti s *politikou v oblasti bezpečnosti potravín a politikou vo fytozdravotnej a veterinárnej oblasti*. Administratívna kapacita vzhľadom na počet zamestnancov a ich kompetencie, potrebná na zabezpečenie riadnej implementácie *acquis*, nie je dostatočná.

V súvislosti s *dopravnou politikou* sa v procese zosúlad'ovania dosiahol pokrok. Bývalá juhoslovanská republika Macedónsko ratifikovala Dohodu o spoločnom európskom leteckom priestore. Aktívne sa zúčastňuje na rozvoji základnej regionálnej dopravnej siete a pôsobí aj v rámci Pozorovacieho výboru pre dopravu v juhovýchodnej Európe. Administratívna kapacita však ostáva nedostatočná v rámci všetkých sektorov. Určitý pokrok sa dosiahol v procese zosúlad'ovania právnych predpisov o obnoviteľných zdrojoch energie a o vnútornom trhu s *energiami*. Keďže je krajina stranou Zmluvy o založení Energetického spoločenstva, je povinná implementovať príslušné právne predpisy EÚ v oblasti energetiky. Administratívna kapacita potrebná na presadzovanie energetickej účinnosti a právnych predpisov o ochrane pred radiáciou nie je dostatočná. Mala by sa posilniť nezávislosť regulátora v oblasti energetiky.

V *daňovej* oblasti došlo k dostatočnému zosúladeniu právnych predpisov o nepriamych daniach, ale v súvislosti s priamymi daňami existujú značné nezrovnalosti. Pokrok sa dosiahol v súvislosti s posilňovaním administratívnej kapacity. Je však potrebné vynaložiť ďalšie úsilie s cieľom zabezpečiť účinnú implementáciu a presadzovanie právnych predpisov.

V procese zosúlad'ovania v oblasti *hospodárskej a menovej politiky* sa dosiahol obmedzený pokrok. Prípravy v tejto oblasti však už prebiehajú. Pokiaľ ide o *štatistiku*, v rámci prioritných oblastí boli prijaté dôležité opatrenia. Musí sa však vynaložiť viac úsilia potrebného na posilnenie administratívnej kapacity.

Pokiaľ ide o *acquis v oblasti zamestnanosti a sociálnej oblasti*, určitý pokrok sa dosiahol pri rozvíjaní stratégií. Z dôvodu nedostatočnej politickej vôle a administratívnej kapacity sa však pri implementácii týchto politik dosiahol v skutočnosti iba obmedzený pokrok. V súvislosti s *priemyselnou politikou a politikou podnikov* sa dosiahol pokrok v niektorých oblastiach, a to hlavne v oblasti podpory poskytovanej malým podnikom. Pokiaľ ide o transeurópske siete, krajina je aktívnym účastníkom regionálnych iniciatív, a proces zosúlad'ovania je v pokročilom štádiu. Veľkú výzvu aj naďalej predstavuje zdokonalenie infraštruktúry. Pokrok je možné zaznamenať v oblasti *regionálnej politiky a koordinácie štrukturálnych nástrojov*. Aj naďalej je však potrebné vynaložiť značné úsilie s cieľom vytvoriť potrebnú inštitucionálnu a administratívnu kapacitu na ústrednej a miestnej úrovni.

Určitý pokrok bol dosiahnutý v oblasti *súdnicstva a základných práv*. Orgány zintenzívnili svoje úsilie zamerané na boj proti korupcii, vďaka čomu bolo možné pozorovať prvé výsledky. Veľkú výzvu však aj naďalej predstavuje potreba zabezpečiť nezávislosť a efektívnosť súdnicstva. Prístup k riešeniu otázky korupcie ešte nie je komplexný. V tejto oblasti sú právne predpisy prijímané v dostatočnej miere, ale existuje potreba zabezpečiť pokračovanie implementácie a špecifické rozdelenie zdrojov, čo si bude aj naďalej vyžadovať prejav silnej politickej vôle.

V oblasti *spravodlivosti, slobody a bezpečnosti* sa uplatňujú základné právne predpisy a vykonávacie právne predpisy boli z veľkej časti prijaté. Ďalšie úsilie je potrebné vynaložiť s cieľom zabezpečiť realizáciu aktívnej politiky súvisiacej s návratom utečencov a zosúladiť postupy využívané pri udeľovaní azylu s európskymi normami. Nevyvážený pokrok sa dosiahol v oblasti policajnej spolupráce a v súvislosti s bojom proti organizovanému zločinu, čo je aj naďalej dôvodom na vážne obavy. Došlo k zadržaniu značného množstva drog. Pokrok v súvislosti s obchodovaním s ľuďmi nebol dostatočný. V súvislosti s bojom proti organizovanému zločinu sa ešte nezaviedol integrovaný spravodajský systém, ktorý majú využívať jednotlivé agentúry. Spoluprácu medzi agentúrami je potrebné posilniť aj v súvislosti s bojom proti terorizmu.

Orgány posilnili svoju funkčnú kapacitu v niekoľkých oblastiach, a to hlavne na ústrednej úrovni. Na miestnej úrovni ostáva administratívna kapacita vo všeobecnosti nedostatočná. V súvislosti so správou hraníc a so schengenským priestorom existuje potreba vytvoriť komunikačné siete a zabezpečiť technické vybavenie a školenia. Dostatočný pokrok sa dosiahol v súvislosti s vydávaním pasov s biometrickými znakmi. Vo všeobecnosti sa musia stanoviť výsledky implementácie a presadzovania, a to najmä pokiaľ ide o boj proti organizovanému zločinu a korupcii, ktorý aj naďalej vyvoláva vážne obavy. Bývalá juhoslovanská republika Macedónsko ešte nie je dostatočne pripravená na implementáciu *acquis* v oblasti spravodlivosti, slobody a bezpečnosti.

V oblasti *vedy a výskumu* sa v rámci procesu zosúladovania dosiahol len malý pokrok a kapacita výskumných ústavov ostáva aj naďalej nedostatočná. Krajina prijala politické opatrenia zamerané na posilnenie procesu zosúladovania v oblasti *vzdelávania a kultúry*. Zdroje potrebné na implementáciu politických reforiem však nie sú dostatočné. Krajina by mala pokračovať v svojich prípravách na zabezpečenie budúcej účasti na programoch Spoločenstva, akými sú napríklad Celoživotné vzdelávanie a Mládež v akcii. Pokrok sa dosiahol pri rozvíjaní právneho rámca v oblasti *životného prostredia*, ale proces implementácie právnych predpisov sa nachádza ešte len v počiatočnom štádiu, a to hlavne v oblastiach, ktoré si vyžadujú značné investície. Administratívna kapacita a finančné zdroje sú stále nedostatočné. V súvislosti s *ochranou spotrebiteľov a ochranou zdravia* sa dosiahol určitý pokrok v procese zosúladovania právnych predpisov a pri budovaní inštitucionálnej kapacity na zabezpečenie ochrany spotrebiteľov a zdravotnej starostlivosti. Existuje potreba zabezpečiť viac ľudských a finančných zdrojov potrebných na úplnú implementáciu právnych predpisov, stratégií a akčných plánov.

V oblasti *colnej únie* sa dosiahol značný pokrok. Pokiaľ ide o administratívnu kapacitu, značný pokrok sa dosiahol v boji proti nezákonnému obchodu a korupcii, ako aj pri výbere daní. Vo všeobecnosti colná správa musí aj naďalej posilňovať svoje snahy o modernizáciu.

Určitý pokrok sa dosiahol v oblasti *vonkajších vzťahov*, ako aj v súvislosti so *zahraničnou, bezpečnostnou a obrannou politikou*. Inštitucionálna a administratívna kapacita, ktorá by umožnila krajine zúčastňovať sa v plnej miere na politikách EÚ v týchto oblastiach, však ešte nie je dostatočne rozvinutá.

Pokrok v oblasti *finančnej kontroly* sa obmedzil len na verejnú vnútornú finančnú kontrolu. Administratívna kapacita príslušných inštitúcií potrebná na plnenie záväzkov vyplývajúcich z *acquis* ostáva aj naďalej nedostatočná. V súvislosti s *finančnými a rozpočtovými ustanoveniami* sa nedosiahol žiadny konkrétny pokrok. Vo vhodnom čase bude potrebné zriadiť príslušné koordinačné štruktúry, stanoviť implementačné pravidlá a posilniť administratívnu kapacitu.

Čierna Hora

Pokiaľ ide o **politické kritériá**, Čierna Hora dosiahla určitý pokrok. Riešila otázky spojené s ďalšími kľúčovými prioritami európskeho partnerstva, ale stále potrebuje dosiahnuť viditeľné výsledky v súvislosti s administratívnou kapacitou a bojom proti korupcii. Po vyhlásení nezávislosti Čierna Hora dosiahla dostatočný pokrok pri zriaďovaní potrebného právneho rámca a inštitúcií. Parlament v októbri 2007 prijal ústavu, ktorá bola z veľkej časti v súlade s európskymi normami. Je potrebné pokračovať v úsilí zameranom na dosahovanie rozsiahlejšieho konsenzu, ktorý sa týka základov budovania štátu.

Určitý pokrok sa dosiahol v oblasti **demokracie a právneho štátu**. Čierna Hora aj naďalej napredovala v súvislosti so správnu a právnou reformou. Určitý pokrok dosiahla aj pri plnení kľúčových priorit európskeho partnerstva a pri posilňovaní administratívnej kapacity. Doteraz je však možné pozorovať iba určité zlepšenie, pričom Čierna Hora ešte nestanovila trvalé výsledky reforiem. Proces reformy súdnictva sa ešte len začína.

Parlament a vláda boli prispôbené požiadavkám nezávislosti. Aj naďalej zvyšovali efektívnosť svojho fungovania. Parlament začal s implementáciou rokovacieho poriadku prijatého v roku 2006, čím dosiahol lepšiu organizáciu práce a posilnil svoju administratívnu kapacitu. Zlepšili sa aj kontrolné funkcie parlamentu. Došlo k miernemu posilneniu parlamentného výboru európskej integrácie, ale stále mu chýba potrebná miera efektívnosti a zamerania. Je potrebné zlepšiť celkovú kapacitu. Vláda prešla reorganizáciou a pokračovalo aj posilňovanie nových inštitúcií, pričom sa pozornosť zamerala na reformu v oblasti obrany, na zahraničné a vnútorné záležitosti. Stále však existuje potreba zefektívniť fungovanie vlády, a to najmä pokiaľ ide o implementáciu právnych predpisov.

Pokračovalo sa v procese reformy *verejnej správy*, ale verejná správa samotná je aj naďalej slabá a neefektívna. Bude potrebné vynaložiť ďalšie úsilie s cieľom zabezpečiť neustrannosť verejnej správy a posilniť jej kapacitu. Zlepšila sa koordinácia európskych záležitostí. Pokračovalo sa v procese implementácie SAA. Zamestnanci vrátane nových pracovníkov v kľúčových vládnych orgánoch a iných agentúrach musia byť dobre zaškolení, aby boli schopní riešiť nielen otázky koordinácie, ale aj všetky priority v rámci procesu implementácie, ktoré sa týkajú záväzkov vyplývajúcich z európskeho partnerstva a SAA.

V súvislosti s reformou *justičného systému* sa dosiahol určitý pokrok. Ústava posilňuje nezávislosť súdnictva prostredníctvom nového orgánu, t. j. súdnej rady, ktorá bude zodpovedná za menovanie a odvolávanie sudcov. Vláda prijala stratégiu v oblasti reformy súdnictva na roky 2007-2012. Posilnilo sa školenie sudcov a prokurátorov. Teraz sa však musia prijať právne predpisy, prostredníctvom ktorých sa má zabezpečiť nezávislosť a spoľahlivosť sudcov a prokurátorov. Parlament má aj naďalej príliš veľký vplyv na menovanie a povyšovanie prokurátorov. Stále prebieha vyšetrowanie v prípade vyhostenia a zmiznutia viac ako 80 bosnianskych občanov z roku 1992, čo vyvoláva obavy v súvislosti s dĺžkou trvania prípadu. Efektívnosť fungovania súdnictva je nedostatočná a vysoký počet nevyriešených prípadov v rámci občianskoprávneho aj trestného konania sa znížil iba mierne.

Korupcia je stále rozšírená a predstavuje závažný problém. Za krok vpred sa môže považovať prijatie prvej správy národnej komisie zameranej na riešenie otázky korupcie, presadzovanie však predstavuje problém aj naďalej. V procese financovania politických strán a volebných kampaní neexistuje transparentnosť. V právnych predpisoch týkajúcich sa konfliktu záujmov štátnych úradníkov stále existujú medzery. V súvislosti s výstavbou a plánovaním využitia krajiny, privatizáciou, koncesiami a verejným obstarávaním existuje značné riziko korupcie. Táto situácia si vyžaduje prijatie naliehavých opatrení, aby bolo možné dosahovať výsledky v boji proti korupcii, a to hlavne v boji proti korupcii vysokopostavených činiteľov. V rámci súdnej a policajnej spolupráce je potrebné posilniť medzinárodnú spoluprácu.

Po vyhlásení nezávislosti sa v súvislosti s *Ľudskými právami a ochranou menšín* dosiahol pokrok pri stanovení potrebného rámca. V máji 2007 sa Čierna Hora stala členom Rady Európy. V svojej ústave uznáva nadradenosť medzinárodných právnych predpisov v oblasti ľudských práv. Čierna Hora prisľúbila retroaktívne uplatňovanie právnych predpisov v oblasti ľudských práv, je ale potrebné jednoznačne objasniť ich právne postavenie. Právne predpisy a prax v oblasti sociálnych práv sú z veľkej časti v súlade s ustanoveniami upravenej Európskej sociálnej charty. Určitý pokrok sa dosiahol pri posilnení práv žien a detí. Ochrana žien proti všetkým formám násillia sa však musí ešte posilniť. Pokračovalo sa v reštitúcii znárodneného majetku, ale stále dochádza k množstvu sťažností v súvislosti so spôsobom implementácie. Je potrebné posilniť činnosť ombudsmana zameranú na ochranu ľudských práv, ako aj vykonávanie jeho dozornej funkcie v rámci verejnej správy.

V máji 2007 Čierna Hora pristúpila k Rámcovému dohovoru o ochrane národnostných menšín, ako aj k Európskej charte regionálnych jazykov a jazykov menšín. Komplexná otázka vymedzenia menšín a ich ochrany sa rieši len čiastočne v zákone o právach národnostných menšín z roku 2006. Ústava predstavuje pevný právny základ na ochranu práv menšín. Životné podmienky utečencov a osôb vysídlených v rámci krajiny vrátane rómskych občanov vzbudzujú vážne obavy. Predovšetkým rómska menšina stále čelí veľmi ťažkým životným podmienkam a diskriminácii, a to predovšetkým v oblasti vzdelávania, sociálnej ochrany, zdravotnej starostlivosti, bývania a zamestnanosti.

Občianska spoločnosť je aj naďalej nestabilná a medzi vládnyimi orgánmi a mimovládnyimi organizáciami pretrváva napätie.

Pokiaľ ide o **regionálne otázky a medzinárodné záväzky**, Čierna Hora je aj naďalej aktívnym účastníkom regionálnej spolupráce. Proces spolupráce s ICTY je aj naďalej uspokojivý. Od vyhlásenia nezávislosti Čierna Hora na seba neustále preberá medzinárodné záväzky. V januári 2007 sa Čierna Hora stala členom významných medzinárodných finančných inštitúcií. Plynulý pokrok sa dosahuje v procese rokovaní o pristúpení k Svetovej obchodnej organizácii. Čierna Hora sa zapája do regionálnej spolupráce v juhovýchodnej Európe a v máji 2007 sa stala členom Procesu spolupráce v juhovýchodnej Európe a zúčastňuje sa činnosti Rady pre regionálnu spoluprácu. Ratifikovala zmenenú a doplnenú Stredoeurópsku dohodu o voľnom obchode (CEFTA) a má dobré vzťahy so svojimi susedmi. Po vyhlásení nezávislosti sa vyriešilo aj mnoho otázok vo vzťahu k Srbsku.

V októbri 2006 Čierna Hora oznámila svoju ratifikáciu Rímskeho štatútu Medzinárodného trestného súdu. Dvojstranná dohoda o imunitě podpísaná v apríli s USA však nie je v súlade s príslušným spoločným stanoviskom EÚ a s usmerňovacími zásadami.

Hospodárstvo Čiernej Hory charakterizoval aj naďalej intenzívny rast a zvýšila sa aj makroekonomická stabilita, no napriek tomu pretrvávajú riziká predovšetkým v súvislosti s rozsiahlym deficitom bežného účtu, ktorý sa v súčasnosti z veľkej časti vyrovnáva prostredníctvom veľkého prílevu priamych zahraničných investícií. Hoci sa uskutočnili štrukturálne reformy, oslabené inštitucionálne kapacity a nedostatky vo fungovaní právneho štátu aj naďalej narúšajú riadne fungovanie trhového hospodárstva.

Pokiaľ ide o **hospodárske kritériá**, Čierna Hora dosiahla pokrok smerom k zabezpečeniu funkčného trhového hospodárstva, hoci aj pomalším tempom. Je potrebné uskutočniť významné reformy, aby bolo hospodárstvo schopné z dlhodobého hľadiska odolávať konkurenčnému a trhovému tlaku v rámci Európskej únie.

Vo všeobecnosti došlo k zvýšeniu makroekonomickej stability. Intenzívny hospodársky rast pomohol vytvoriť pracovné miesta, zatiaľ čo inflácia ostala na nízkej úrovni. Veľký prílev zahraničných investícií podporil hospodársku činnosť. V súvislosti s fiškálnou konsolidáciou bol zaujatý racionálny politický postoj, čo viedlo k pretrvávajúcemu rozpočtovému prebytku. Pokračovalo sa v procese reformy dôchodkového systému. Činnosti finančných sprostredkovateľov sa rozvíjali rýchlym tempom. Zaviedli sa nové mechanizmy na zvýšenie transparentnosti procesu privatizácie. Nové právne predpisy týkajúce sa platobnej neschopnosti spoločností uľahčili možnosť opustiť trh. Poskytovanie subvencií sa obmedzilo na niektoré poprivatizačné opatrenia. Pokračovalo sa v procese reformy verejných služieb. Otvorenosť v rámci obchodu a proces zosúladovania s pravidlami WTO podporili ďalšiu hospodársku integráciu s EÚ.

Makroekonomická stabilita je však do určitej miery ohrozená, a to najmä z dôvodu rozsiahleho vonkajšieho deficitu. Zvýšené ceny energií vyvolali v krajine a vo vláde diskusiu o čiernohorskej energetickej politike a o plánovanej privatizácii dodávateľov energií. Došlo len k miernemu zvýšeniu priemyselnej výroby. Získavanie obchodných povolení a presadzovanie zmlúv stále predstavuje nákladný a časovo náročný proces. Viac úsilia sa musí vynaložiť s cieľom zlepšiť sektor finančných služieb vrátane revízie a implementácie zákona o bankách, zriadenia dozornej agentúry v oblasti poisťovníctva a dozoru nad lízingovými spoločnosťami. Okrem toho veľmi veľký nárast spotrebiteľského úveru a cien aktív naznačuje prehlbovanie makroekonomickej a finančnej nerovnováhy. Hoci došlo k znižovaniu miery nezamestnanosti, bola aj naďalej na vysokej úrovni. Zároveň narastajúce náklady práce aj naďalej narúšali konkurencieschopnosť krajiny. Rozsiahly tieňový sektor,

ktorý narastá vďaka nedostatkom v presadzovaní právnych predpisov a v regulačnom rámci, znižuje daňové príjmy, obmedzuje schopnosť vlády implementovať hospodársku politiku a negatívne ovplyvňuje podnikateľské prostredie.

Krajina dosiahla určitý pokrok pri zosúladovaní noriem s **európskymi normami** a pri posilňovaní svojej administratívnej kapacity, čo viedlo k podpísaniu Dohody o stabilizácii a pridružení s EÚ. Dostatočný pokrok sa dosiahol v oblastiach, akými sú clá a dane, hospodárska súťaž, verejné obstarávanie, voľný pohyb kapitálu a poľnohospodárstvo, zatiaľ čo obmedzený pokrok charakterizoval politiku zamestnanosti a sociálnu politiku, oblasť energetiky, životného prostredia, ako aj spravodlivosti, slobody a bezpečnosti. Je potrebné posilniť proces aproximácie právnych predpisov a kontroly zlučiteľnosti nových právnych predpisov s právnymi predpismi EÚ. Administratívna kapacita krajiny ostáva vo všeobecnosti nedostatočná.

V súvislosti s **vnútorným trhom** došlo k zlepšeniu inštitucionálneho rámca zameraného na zabezpečenie voľného pohybu tovarov, ale proces jeho budovania ešte nebol ukončený. Ľudské a materiálne zdroje nespĺňajú európske normy a proces zosúladovania právnych predpisov v oblasti ochrany spotrebiteľov sa nachádza len v počiatočnom štádiu.

V súvislosti s *pohybom služieb* realizuje Čierna Hora liberálnu politiku, ale existuje potreba značne posilniť finančný dozor. Právny rámec na reguláciu finančného sektora spôsobuje nedostatky v oblasti správy obchodných spoločností a zvládania rizík. V súvislosti s *právom usadiť sa* bol dosiahnutý len malý pokrok; založeniu podniku stále bránia rozsiahle administratívne prekážky a systém udeľovania povolení má reštriktívny charakter. Proces príprav na implementáciu SAA už prebieha v oblasti *voľného pohybu kapitálu*.

Právne predpisy v *colnej* oblasti sú už z veľkej časti v súlade so záväzkami vyplývajúcimi z SAA. Proces zosúladovania je potrebné prehĺbiť v súvislosti s pravidlami určovania pôvodu, tranzitnými postupmi, colným hodnotením a s bojom proti korupcii a pašovaniu. Čierna Hora prijala právne predpisy, na základe ktorých sa do konca roku 2007 uzavrú na pozemných hraniciach obchody bez colnej prírážky. Implementáciu tohto opatrenia je potrebné dôsledne monitorovať. Colné poplatky boli znížené a zosúladené s požiadavkami WTO. Určitý pokrok sa zaznamenal v oblasti priamych *daní*, ale pokiaľ ide o nepriame dane a spoločnosti, v procese zosúladovania sa nenapreduje dostatočne rýchlo. Existuje rozsiahly priestor na zlepšenie administratívnej kapacity.

Proces príprav v súvislosti s *hospodárskou súťažou* vo všeobecnosti napreduje. Čierna Hora musí ďalej posilňovať svoj právny rámec a zriadiť nezávislé orgány pre hospodársku súťaž a štátnu pomoc.

Pokrok sa dosiahol v rámci systému *verejného obstarávania*, ale je potrebné posilniť jeho kapacitu a organizáciu, aby bolo možné uskutočniť efektívnu podporu a monitorovanie sektora.

Vo všeobecnosti je potrebné dosiahnuť pokrok v súvislosti s ochranou *práv duševného vlastníctva*, a to najmä vzhľadom na slabú inštitucionálnu kapacitu, nízku mieru presadzovania, vysokú mieru pirátstva a falšovania a vzhľadom na malú informovanosť verejných orgánov a zainteresovaných strán.

Pokiaľ ide o európske normy týkajúce sa *sociálnej politiky*, pri zvyšovaní ochrany sociálne slabých skupín je potrebné prijímať právne predpisy a stratégie. Existuje potreba zvýšiť súlad s európskymi normami v oblasti *politiky zamestnanosti*, a to najmä v súvislosti s pracovnoprávnymi predpismi a odbornou prípravou. Určitý pokrok sa dosiahol v súvislosti s tripartitným sociálnym dialógom v rámci hospodárskej a sociálnej rady, je ale potrebné objasniť jej mandát a pravidlá zastúpenia.

Pokrok sa dosiahol v oblasti *vzdelávania*, a to hlavne v súvislosti s právnym rámcom a prvými pokusmi decentralizovať vzdelávací systém. Potreba zapojiť do procesu občiansku spoločnosť a zvýšiť dostupnosť školení sa musí riešiť so zvýšeným úsilím.

V súvislosti so *sektorálnymi politikami* dosiahla Čierna Hora len malý pokrok pri implementácii priorít európskeho partnerstva v oblasti *priemyslu a MSP*. Je potrebné vypracovať strategické hodnotenie výskytu konkurenčných výhod a potrieb reštrukturalizácie, ako aj hodnotenie základného vývoja v rámci pracovnoprávných predpisov, energetickej politiky a politiky životného prostredia a zjednodušenia a transparentnosti administratívnych postupov.

V oblasti *poľnohospodárstva* a bezpečnosti potravín, ako aj v súvislosti s *veterinárnymi a fytosanitárnymi otázkami* by sa malo zintenzívniť úsilie. V súvislosti s *rybným hospodárstvom* je potrebné posilniť kapacitu v oblasti kontrol a inšpekcií.

Určitý pokrok sa dosiahol v procese zosúladovania s normami EÚ v oblasti *životného prostredia* a pokračuje sa v procese ďalšej harmonizácie. Zvýšené úsilie je však potrebné vynaložiť pri zlepšovaní implementácie a presadzovania. Posilňovanie administratívnej kapacity si vyžaduje osobitnú pozornosť.

Čierna Hora dosiahla pokrok v oblasti *dopravy*. Svoju činnosť zameriava na implementáciu prvej prechodnej fázy v rámci Dohody o spoločnom európskom leteckom priestore. Aktívne sa zúčastňuje na rozvoji základnej regionálnej dopravnej siete a pôsobí aj v rámci Pozorovacieho výboru pre dopravu v juhovýchodnej Európe (SEETO). Vláda však ešte musí prijať národnú stratégiu zameranú na rozvoj dopravy. Administratívna kapacita sa musí posilniť aj v tejto oblasti.

Určitý pokrok, hoci bol nevyvážený, je možné zaznamenať v sektore *energetiky*. Pokiaľ ide o energetickú infraštruktúru a právny a inštitucionálny rámec, v týchto oblastiach stále existujú značné nedostatky. Dodávka elektriny stále predstavuje vážny problém. Ďalšie úsilie bude potrebné zamerať na dokončenie a prijatie energetickej stratégie a na zaviesenie reforiem v rámci tohto sektora. Keďže je Čierna Hora stranou Zmluvy o založení Energetického spoločenstva, je povinná implementovať príslušné právne predpisy EÚ v oblasti energetiky.

Určitý pokrok bol dosiahnutý v oblasti *informačnej spoločnosti a médií*. Je potrebné prijať legislatívne opatrenia, aby bolo možné účinne liberalizovať trh s elektronickými komunikáciami a dosiahnuť súlad s *acquis* v oblasti služieb informačnej spoločnosti. Zatiaľ čo je agentúra pre televízne a rozhlasové vysielať už v plnej prevádzke a má nezávislé postavenie, existuje potreba posilniť jej kapacitu. Čierna Hora ešte neratifikovala Dohovor UNESCO o kultúrnej rozmanitosti a nepodpísala ani neratifikovala Európsky dohovor o cezhraničnej televízii. Prípravy v tejto oblasti sa nachádzajú len v počiatočnom štádiu.

V oblasti *finančnej kontroly* sa verejná vnútorná finančná kontrola a externý audit nachádzajú len v počiatočnom štádiu vývoja a s využitím primeraných prostriedkov je potrebné posilniť nezávislosť štátneho kontrolného úradu.

V oblasti *štatistiky* sa dosiahol len obmedzený pokrok. Kapacita je aj naďalej nedostatočná a v súvislosti s koordináciou a zdrojmi infraštruktúry v oblasti štatistiky stále existujú veľké nedostatky. Rozvoj spoľahlivej oficiálnej štatistiky sa musí stať prioritou.

V oblasti *spravodlivosti, slobody a bezpečnosti* Čierna Hora začala rozvíjať potrebný právny a inštitucionálny rámec, v tejto súvislosti je však potrebné vynaložiť oveľa viac úsilia. Čierna Hora podpísala s EÚ dohody o readmisii a o zjednodušení režimu udeľovania víz. V období po vyhlásení nezávislosti musí Čierna Hora ešte posilniť svoje implementačné kapacity v súvislosti s jej vlastnými vízami a postupne zavádzať normy EÚ. Takisto musí začať vydávať pasy s biometrickými znakmi v súlade s normami EÚ. V oblasti *hraničnej polície, azylu a migrácie* je možné pozorovať len malý pokrok a je tu potrebné zvýšené úsilie.

Pranie špinavých peňazí je oblasťou, ktorá stále vzbudzuje vážne obavy. Kapacity polície sú stále obmedzené a ešte stále neexistuje riadny monitorovací systém zameraný na finančné operácie mimo bankového systému, a to hlavne v súvislosti s nehnuteľnosťami a zahraničnými investíciami. Určitý pokrok je možné zaznamenať v boji proti pašovaniu drog, ale táto oblasť je stále dôvodom na vážne obavy.

Pokrok sa dosiahol v oblasti reorganizácie *polície*. Musí sa však posilňovať odborná spôsobilosť polície, špecializovaná príprava a rozvoj nástrojov v oblasti spravodajstva a analýzy rizika. Pokiaľ ide o boj proti *organizovanému zločinu*, Čierna Hora nenapreduje dostatočne rýchlo. Organizovaný zločin aj naďalej predstavuje závažný problém a na jeho riešenie je potrebné vynaložiť veľké úsilie. Legislatívne reformy sa uskutočňujú v oblasti boja proti *obchodovaniu s ľuďmi*. Čierna Hora je aj naďalej najmä krajinou určenia a tranzitnou krajinou.

Situácia v súvislosti s *ochranou údajov* vzbudzuje vážne obavy. Zákon o ochrane osobných údajov ešte nebol prijatý. Súčasný právny predpis nespĺňajú príslušnú prioritu európskeho partnerstva a stále nebol vytvorený nezávislý dozorný orgán.

Srbsko

Srbsko dosiahlo určitý pokrok pri plnení **politických kritérií** v rámci európskeho partnerstva. Parlamentné voľby sa uskutočnili v januári 2007 a ich priebeh bol v súlade s medzinárodnými normami. V nasledujúcom období sa však zvýraznili ostré rozpory medzi politickými stranami. To vo všeobecnosti viedlo k spomaleniu tempa reforiem. Otázka Kosova bola aj naďalej v centre politickej agendy. Nacionalistická rétorika je aj naďalej silná a negatívne ovplyvnila politickú situáciu. Po niekoľkých mesiacoch neistoty bola v máji 2007 zostavená nová reformne orientovaná vláda. V rámci spolupráce s ICTY dosiahla rýchle a pozitívne výsledky, vďaka čomu mohla Komisia ukončiť proces rokovaní o Dohode o stabilizácii a pridružení. Predtým, ako bude Srbsko môcť podpísať SAA, musí ešte splniť svoj medzinárodný záväzok plne spolupracovať s ICTY.

V Srbsku sa musí ďalej posilňovať **demokracia a právny štát**. Určitý pokrok sa dosiahol v procese implementácie novej *ústavy*, ktorá nadobudla platnosť v novembri 2006. Bol prijatý ústavný zákon, je však potrebné implementovať niekoľko ustanovení v súlade s európskymi normami, a to najmä v oblasti súdnictva.

Činnosť *parlamentu* komplikovala politická situácia. Prvé zasadnutie parlamentu po jeho inaugurácii sa odročilo a uskutočnilo sa takmer o tri mesiace neskôr z dôvodu zdlhavého procesu rokovaní o zostavení vlády. Časové odklady zostavovania vlády a ostré politické rozpory mali negatívny vplyv na činnosť parlamentu.

V období po konaní parlamentných volieb dočasná vláda vyvíjala len malú aktivitu. Nová vláda sa v svojom programe zamerala na európsku integráciu, ale dosiahnuté výsledky sa rôznili. Vláda v auguste 2007 prijala akčný plán harmonizácie s *acquis* v úsilí zrýchliť proces reforiem. Srbská administratíva sa zúčastňovala rokovaní o SAA profesionálnym spôsobom, čo pomohlo zvýšiť súlad medzi rôznymi ministerstvami a agentúrami. Koordináciu politik je však potrebné zlepšovať aj naďalej. V súvislosti s miestnou správou je ešte potrebné v plnej miere rozvinúť právny rámec.

Kapacita v oblasti *verejnej správy* je vo všeobecnosti dostatočná. Na úrovni štátu bol menovaný ombudsman a vláda teraz musí prijať všetky potrebné opatrenia s cieľom zabezpečiť riadne fungovanie jeho úradu. Pri zabezpečovaní potrebného dohľadu a presadzovania právnych záväzkov je potrebné posilniť regulačné orgány. Pri budovaní nestrannej, spoľahlivej a efektívnej štátnej služby na vládnej aj regionálnej úrovni, vychádzajúcej z profesionálnych kritérií kariérneho rastu, je nevyhnutné pokračovať v procese reforiem.

V súvislosti s *civilným dohľadom nad vojenskými zložkami*, ktorý predstavuje kľúčovú prioritu partnerstva, došlo k zlepšeniu, pričom dôraz sa musí klásť na zabezpečenie účinnosti parlamentnej kontroly a finančného dohľadu. Vo všeobecnosti je ešte potrebné prijať množstvo právnych predpisov a v oblasti obrany sa podľa ústavy očakáva zavedenie nového upraveného právneho rámca.

Reforma *súdnictva*, ktorá takisto predstavuje kľúčovú prioritu partnerstva, nenapreduje dostatočne rýchlo a očakáva sa zavedenie nového právneho rámca. Ústava a ústavný zákon v súčasnosti umožňujú politicky ovplyvniť menovania sudcov. Nebol ešte zriadený odvolací ani správny súd a ústavný súd nezačal fungovať od októbra 2006. Na zabezpečenie nezávislosti a efektívnosti fungovania súdnictva sa musia prijať ďalšie právne a riadiace opatrenia.

Opatrenia prijaté v rámci *boja proti korupcii* zahŕňajú prijatie akčného plánu zameraného na implementáciu národnej stratégie boja proti korupcii. V niekoľkých prípadoch došlo k úspešnému trestnému stíhaniu v prípade trestných činov súvisiacich s korupciou. Korupcia je však stále rozšírená a predstavuje závažný problém. Je potrebné zriadiť protikorupčný úrad a zabezpečiť úplnú implementáciu plánu boja proti korupcii. Takisto existuje potreba zaviesť systematickejší prístup v boji proti korupcii, ktorý by zahŕňal finančnú kontrolu, transparentné postupy verejného obstarávania a účinný parlamentný dohľad.

Vo všeobecnosti sa zlepšili podmienky potrebné na zabezpečenie rešpektovania ***ľudských práv a ochrany menšín*** a Srbsko pri plnení svojich záväzkov dosiahlo pomerne veľký pokrok. Súčasťou novej ústavy je niekoľko ustanovení o ľudských právach a právach menšín, je ale potrebné stanoviť výsledky presadzovania súdnych orgánov vrátane odvolania na ústavný súd. V novej ústave sa zakazuje diskriminácia, no k prijatiu komplexného antidiskriminačného zákona ešte nedošlo. Pokrok sa dosiahol pri posilnení práv žien a detí. Ich ochrana proti všetkým formám násilia sa však musí ešte zvýšiť a je potrebné prijať aj zákon o rodovej rovnosti. Problémy spojené s reštitúciou majetku ešte neboli doriešené.

K určitému zlepšeniu došlo v súvislosti so zastúpením *menšín* vo verejných službách a s používaním jazykov menšín. Nedošlo však k prijatiu právnych predpisov potrebných na kontrolu volieb do národných rád a kontrolu ich povinností. Vzťahy vo Vojvodine medzi príslušníkmi rôznych etník sa aj naďalej zlepšovali. Situácia v južnom Srbsku bola stabilná, ale napätá. Pokrok sa dosiahol v činnosti policajných zložiek, členmi ktorých sú príslušníci viacerých etník. Napätie však pretrváva vo vzťahu medzi komunitami etnických Albáncov so srbským obyvateľstvom. Situácia v Sandžaku sa zhoršila, prehĺbili sa náboženské rozdiely v rámci moslimskej komunity a vo viacerých prípadoch došlo aj k vypuknutiu násilia.

Potreba zlepšiť situáciu *rómskeho* obyvateľstva sa riešila prostredníctvom určitých opatrení zameraných na posilnenie koordinácie aktivít. Rómske obyvateľstvo však stále čelí veľmi ťažkým životným podmienkam a diskriminácii, a to predovšetkým v oblasti vzdelávania, sociálnej ochrany, zdravotnej starostlivosti, bývania a zamestnanosti. Mnoho rómskych obyvateľov čelí ťažkostiam pri získavaní osobnej dokumentácie, čo spätne komplikuje prístup k základným službám.

Pokiaľ ide o **regionálne otázky a medzinárodné záväzky**, Srbsko zohrávalo pozitívnu úlohu pri posilňovaní regionálnej spolupráce, súčasťou ktorej je hlavne Proces spolupráce v juhovýchodnej Európe, Rada pre regionálnu spoluprácu, ako aj zmenená a doplnená Stredoeurópska dohoda o voľnom obchode (CEFTA). Srbsko však musí preukázať konštruktívnejší postoj, pokiaľ ide o zapojenie Kosova podľa rezolúcie Bezpečnostnej rady OSN č. 1244 do regionálnej spolupráce a iných fór. Bilaterálne vzťahy so susednými krajinami sú vo všeobecnosti dobré.

Nová vláda sa vo svojom programe jednoznačne zaviazala plniť svoje medzinárodné záväzky. Srbské orgány následne zlepšili svoju spoluprácu s ICTY, čo viedlo k zatknutiu dvoch obžalovaných a ich vydaniu Haagu. Bola zriadená národná bezpečnostná rada, ktorej predsedá prezident republiky a ktorá je zodpovedná za koordináciu činnosti vojenských a civilných bezpečnostných zložiek. Svoju činnosť obnovila aj národná rada pre spoluprácu s ICTY. Srbsko vo vzťahu k ICTY však ešte nedosiahlo plnú spoluprácu, ktorá by mala viesť k zatknutiu ďalších vojnových zločincov na úteku. Podpísanie Dohody o stabilizácii a pridružení je aj naďalej podmienené dosiahnutím plnej spolupráce zo strany Srbska.

Medzinárodný súdny dvor vo februári 2007 vzniesol obvinenie zo spáchania genocídy v Srebrenici. Súd rozhodol, že v prípade Bosna a Hercegovina verus Srbsko a Čierna Hora sa Srbsko nedopustilo spáchania genocídy a neporušilo tak svoje záväzky v rámci príslušného dohovoru. Súd však rozhodol, že Srbsko neprijalo všetky opatrenia potrebné na to, aby sa zabránilo spáchaniu genocídy v Srebrenici a aby sa páchatelia dostali pred súd.

Srbsko sa zúčastnilo diskusií o budúcom štatúte Kosova pod záštitou vyslanca generálneho tajomníka OSN pre Kosovo. Srbsko však odmietlo poskytnuté odporúčania a trvalo na tom, že Kosovo by malo aj naďalej tvoriť neoddeliteľnú súčasť krajiny, pričom by získalo značnú mieru autonómie. Srbské orgány sa v súčasnosti zapájajú do politických rozhovorov o budúcom štatúte Kosova pod záštitou medzinárodnej trojky, ktorá zahŕňa EÚ, USA a Rusko. Srbsko sa aj naďalej snažilo odrádzať kosovských Srbov od účasti v dočasných inštitúciách samovlády a od účasti na voľbách v Kosove. Vyzvalo ich, aby sa nezúčastnili na voľbách do dočasného národného zhromaždenia a na komunálnych voľbách v Kosove.

Srbsko aj naďalej dosahovalo vysoký **hospodársky** rast, ale výsledky v procese makroekonomickej stabilizácie boli rôznorodé. Zmena kurzu v rámci fiškálnej konsolidácie viedla k zvýšenému riziku vo fiškálnej a makroekonomickej oblasti. Proces nevyhnutných štrukturálnych reforiem pokračoval len pomalým tempom a vysoká miera nezamestnanosti predstavovala aj naďalej závažný problém.

Pokiaľ ide o **hospodárske kritériá**, Srbsko dosiahlo určitý pokrok na ceste k vytvoreniu funkčného trhového hospodárstva. V súvislosti s reformami je potrebné vynaložiť ďalšie úsilie, aby bolo Srbsko schopné zo strednodobého hľadiska odolávať konkurenčnému a trhovému tlaku v rámci Európskej únie.

Orgány z veľkej časti zachovali hlavné prvky zdravej hospodárskej politiky. Hospodárstvo aj naďalej charakterizoval vysoký rast. Udržala sa aj značná miera prílevu zahraničného kapitálu. Znižujúca sa miera inflácie podporila stabilné prostredie pre hospodárskych aktérov. V rámci rozpočtu opäť vznikol prebytok a došlo k značnému zlepšeniu investičnej aktivity.

Proces privatizácie bánk vo vlastníctve štátu sa nachádza v pokročilom štádiu a hospodárska súťaž medzi bankami je silná. Nová vláda je len čiastočne ochotná obnoviť proces privatizácie spoločností vo vlastníctve štátu. Zvýšil sa význam sektora MSP. Miera zahraničného obchodu a investícií aj naďalej rástla a ďalší pokrok sa dosiahol v procese hospodárskej integrácie s EÚ.

Napriek silnému výkonu hospodárstva však miera nezamestnanosti ostáva vysoká. Ďalší pokrok sa musí dosiahnuť v procese privatizácie, pričom sa ešte nezavŕšilo budovanie konkurencieschopného a dynamického súkromného sektora. Fiškálna politika sa v druhej polovici roku 2006 a v roku 2007 zmenila na expanzívnu. V rámci verejného sektora došlo k značnému zvýšeniu miezd. To prispelo k rozsiahlemu zvýšeniu výdavkov ako podielu na HDP v roku 2007, ako aj k zvýšeniu vonkajšej nerovnováhy a inflačných tlakov. Nedostatok pružnosti na pracovnom trhu a vysoké odvody do systému sociálneho zabezpečenia aj naďalej predstavujú prekážku pri tvorbe pracovných miest. Prílev investícií narúšajú nadmerné byrokratické požiadavky a zložité právne predpisy. Obchodné súdy aj naďalej charakterizovala obmedzená kapacita a nedostatok odborných znalostí. Rozsiahly tieňový sektor, ktorý narastá vďaka nedostatkom v presadzovaní právnych predpisov a v regulačnom rámci, znižuje daňové príjmy, obmedzuje schopnosť vlády implementovať hospodársku politiku a negatívne ovplyvňuje podnikateľské prostredie.

Pokiaľ ide o plnenie **európskych noriem**, v procese rokovaní o SAA sa ukázalo, že Srbsko disponuje administratívnou kapacitou dostatočnou na posun smerom k EÚ. Ak sa táto kapacita riadne využije, Srbsko bude schopné implementovať budúcu SAA.

Srbsko dosiahlo určitý pokrok pri plnení priorít partnerstva v oblasti **vnútorného trhu**. V súvislosti s *voľným pohybom tovarov* Srbsko zriadilo nový akreditačný orgán a dosiahlo pokrok v procese uverejňovania vnútroštátnych noriem, stále je však potrebné posilniť administratívnu kapacitu a legislatívny rámec. Srbsko dosiahlo pokrok na ceste k členstvu vo *WTO*. V *daňovej a colnej* oblasti sa dosiahol pokrok v súvislosti s administratívou a právnymi predpismi. Srbsko zmenilo a doplnilo právne predpisy o spotrebných daniach a harmonizovalo svoj zákon o colnom sadzobníku s kombinovanou nomenklatúrou EÚ. Kapacity na presadzovanie práva sú však stále obmedzené. Po zriadení komisie na ochranu *hospodárskej súťaže* sa v tejto oblasti dosiahol určitý pokrok. Je potrebné zabezpečiť nezávislosť tejto komisie. Malý pokrok sa však dosiahol v oblasti kontroly štátnej pomoci a nebol zriadený ani nezávislý orgán pre štátnu pomoc. V oblasti *verejného obstarávania* sa

dosiahol len malý pokrok a je potrebné vynaložiť ďalšie úsilie, pokiaľ ide o zmenu a doplnenie právnych predpisov a posilnenie administratívnej kapacity. Určitý pokrok sa dosiahol v súvislosti s *právami duševného vlastníctva*, a to hlavne vďaka vysvetleniu postavenia inštitútu pre práva duševného vlastníctva, čím sa vyriešila rok trvajúca inštitucionálna kríza. V oblasti *zamestnanosti* sa dosiahol len malý pokrok, zatiaľ čo v oblasti *sociálnej politiky* sa prostredníctvom rozvoja právneho rámca zameraného na zdravie a bezpečnosť pri práci vyvíjalo úsilie aj naďalej. V oblasti *vzdelávania* sa takisto dosiahol len malý pokrok, pričom je potrebné zvýšiť úsilie pri posilňovaní administratívnej kapacity, koordinácie príslušných inštitúcií a väzieb s pracovným trhom.

Srbsko preukázalo pokrok v procese aproximácie s európskymi normami, a to v rámci mnohých *sektorálnych politík*. V oblasti *priemyslu a MSP* sa Srbsko v plnej miere zapája do procesu v rámci Európskej charty pre malé podniky. Prípravy Srbska pokračujú aj v oblasti *poľnohospodárstva*. Vynaložené úsilie sa však musí udržať a presunúť aj do mnohých ďalších špecifických oblastí, akými sú napríklad veterinárne a fytozsanitárne otázky a bezpečnosť potravín. Pokrok sa dosiahol pri zvyšovaní kvality a spoľahlivosti v oblasti štatistiky na pracovnom trhu a v rámci obchodných aktivít, zatiaľ čo ďalší pokrok sa musí dosiahnuť v súvislosti so štatistikou v oblasti poľnohospodárstva a pri posilňovaní administratívnej kapacity.

Určitý pokrok sa dosiahol pri plnení priorít európskeho partnerstva v oblasti *dopravy*. Srbsko zameriava svoju činnosť na implementáciu prvej prechodnej fázy v rámci Dohody o spoločnom európskom leteckom priestore. Túto dohodu však neuplatňuje v praxi. Srbsko sa aktívne zúčastňuje na rozvoji základnej regionálnej dopravnej siete a pôsobí aj v rámci Pozorovacieho výboru pre dopravu v juhovýchodnej Európe. Ďalšie úsilie je potrebné vynaložiť v oblasti cestnej, železničnej a kombinovanej dopravy a takisto je potrebné prijať národnú stratégiu pre celý sektor dopravy. V rámci *energetického* sektora došlo k určitému zlepšeniu, a to hlavne pri liberalizácii vnútorného trhu s energiami. Energetická politika sa však stále nachádza v počiatočnom štádiu vývoja a osobitný dôraz sa bude musieť klásť na zvyšovanie energetickej účinnosti, na obnoviteľné zdroje energie a na ochranu proti radiácii. Keďže je Srbsko stranou Zmluvy o založení Energetického spoločenstva, je povinné implementovať príslušné právne predpisy EÚ v oblasti energetiky.

V oblasti *informačnej spoločnosti a médií* sa dosiahol len malý pokrok. Národná agentúra pre televízne a rozhlasové vysielanie má za úlohu zlepšiť celkovú mieru transparentnosti a spoľahlivosti. V procese prijímania právnych predpisov v oblasti *životného prostredia* v súlade s prioritami európskeho partnerstva sa dosiahol len malý pokrok. Došlo k zvýšeniu úsilia s cieľom rozvíjať kontrolné orgány, ktoré ale nemajú dostatočnú kapacitu potrebnú na zabezpečenie dôsledného presadzovania právnych predpisov v oblasti životného prostredia.

V oblasti *finančnej kontroly* Srbsko nedosiahlo potrebný pokrok a počas sledovaného obdobia došlo k vývoju len v niekoľkých prípadoch. Potreba zaviesť jednotný a účinný systém verejnej vnútornej finančnej kontroly sa musí riešiť prijatím viacerých opatrení.

Určitý pokrok sa dosiahol v oblasti *spravodlivosti, slobody a bezpečnosti*. Srbsko uzavrelo s EÚ dohody o readmisii a o zjednodušení režimu udeľovania víz a bol prijatý zákon o cestovných dokumentoch. Súčasný vízový režim však nie je v plnom súlade s európskymi normami. Srbsko musí takisto v súlade s normami EÚ vydávať pasy s biometrickými znakmi. K prijatiu zákona o cudzincoch ešte nedošlo. Určité zlepšenie sa dosialo v oblasti *kontroly hraníc*, a to aj z toho dôvodu, že srbské ozbrojené zložky odovzdali štátne hranice ministerstvu vnútra. Ďalšie úsilie je potrebné vynaložiť v súvislosti s rozvojom integrovaného systému správy hraníc. Lepšie výsledky je možné pozorovať v súvislosti s *nelegálnou migráciou*, ale v oblasti azylu sa dosiahol len malý pokrok.

Pranie špinavých peňazí predstavuje v Srbsku závažný problém. Proces implementácie nového legislatívneho rámca pokračoval pomalým tempom, pričom stále existuje potreba prijať stratégiu a právne predpisy s cieľom zabrániť praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu. Nedochoádza ani k uplatňovaniu účinných opatrení zameraných na presadzovanie a kontrolu majetkových priznaní. Je potrebné zlepšovať spoluprácu medzi príslušnými štátnymi orgánmi.

Právne predpisy v oblasti boja proti *drogám* sú z veľkej časti v súlade s medzinárodnými dohovormi a srbské orgány presadzovania práva dosiahli určitý pokrok v boji proti pašovaniu drog, pričom mali k dispozícii len obmedzené zdroje. Z dôvodu svojej geografickej polohy predstavuje Srbsko miesto tranzitu rôznych typov drog a je súčasťou tranzitnej cesty na Balkáne. Pri riešení problému drogovej závislosti v krajine a v procese prijímania národnej stratégie sa dosiahol len malý pokrok.

Zákon o *polícii* sa nachádza v procese implementácie a došlo k prijatiu väčšiny právnych predpisov. Ďalšie úsilie je potrebné vynaložiť s cieľom posilniť celkovú administratívnu a odbornú kapacitu policajných zložiek a zvýšiť mieru transparentnosti.

Určitý pokrok sa dosiahol v boji proti *organizovanému zločinu*, pričom sa uzavreli významné prípady vrátane odsúdenia obžalovaných v prípade vraždy bývalého predsedu vlády Djindjiča. Organizovaný zločin však v Srbsku stále predstavuje závažný problém a v tejto súvislosti je potrebné zintenzívniť úsilie. Nedošlo k prijatiu akčného plánu na implementáciu národnej stratégie zameranej na boj proti organizovanému zločinu a špecializovaným policajným zložkám chýba potrebná kapacita na to, aby mohli riadne vykonávať svoje povinnosti. V procese implementácie ustanovení o konfiškácii ziskov z trestnej činnosti sa nedosiahol dostatočný pokrok a je potrebné prijať ďalšie právne predpisy o zhabaní majetku.

Vďaka posilnenej regionálnej spolupráci a prijatej národnej stratégii sa dosiahol pokrok v boji proti *obchodovaniu s ľuďmi*. Srbsko sa považuje za krajinu pôvodu a určenia a za tranzitnú krajinu. V procese rozvíjania jednotného postoja v boji proti terorizmu sa stále nachádza iba v počiatočnom štádiu. V rámci kriminálnej polície bolo vytvorené osobitné oddelenie. K ratifikácii mnohých medzinárodných dohovorov má ešte len dôjsť. V oblasti *ochrany osobných údajov* sa dosiahol len malý pokrok a súčasné právne predpisy nie sú v súlade s európskymi normami.

Kosovo podľa rezolúcie Bezpečnostnej rady OSN č. 1244

Pokiaľ ide o **politické kritériá**, Kosovo dosiahlo pokrok pri plnení určitých kľúčových priorít partnerstva. Dočasné samovládne inštitúcie (DSI) plnili svoje základné úlohy v rámci svojich kompetencií. Rozhodujúcu zákonodarnú a výkonnú právomoc však stále nesie misia Organizácie Spojených národov pre dočasnú správu v Kosove (UNMIK). Vzťahy medzi kosovskými Albáncami a kosovskými Srbmi sú stále napäté. Posilnenie právneho štátu, politika v oblasti boja proti korupcii, boj proti organizovanému zločinu a zintenzívnenie dialógu medzi komunitami, to všetko sú oblasti, ktoré pre Kosovo predstavujú veľké politické výzvy.

V súvislosti s **demokraciou a právnym štátom** sa udržiava celková stabilita aj napriek tomu, že v procese riešenia štatútu Kosova došlo k zdržaniu, a aj napriek výskytu niekoľkých incidentov. V súvislosti s presunom zodpovednosti na DSI sa dosiahol ďalší pokrok. Otázka štatútu bola však aj naďalej v centre kosovskej politiky. Politickí lídri Kosova sa zapájali do procesu riešenia jeho štatútu a spolupracovali s medzinárodným spoločenstvom a plánovacími skupinami EÚ v procese príprav na implementáciu štatútu v súlade s balíkom návrhov osobitného vyslanca generálneho tajomníka OSN⁹. V súčasnosti sa zapájajú do politických rozhovorov o budúcom štatúte Kosova pod záštitou medzinárodnej trojky, ktorá zahŕňa EÚ, USA a Rusko. Vo všeobecnosti sa kosovski Srbi nezúčastňujú na fungovaní DSI. Orgány vykonávajú obmedzenú kontrolu len v tých oblastiach, v ktorých aj naďalej fungujú paralelné inštitúcie vrátane paralelných súdov, ktoré uplatňujú srbské právne predpisy. To platí predovšetkým o samosprávnych obciach na severe. Kosovské inštitúcie je potrebné posilniť na všetkých úrovniach.

Národné zhromaždenie sa aktívnejšie zúčastňovalo na legislatívnom procese, pričom sa zlepšila jeho administratívna a zákonodarná kapacita. Činnosť národného zhromaždenia po prvýkrát vychádzala z ročného pracovného plánu. Administratívnu a zákonodarnú kapacitu národného zhromaždenia je však potrebné posilňovať aj naďalej.

Koaličná *vláda* si aj naďalej udržala stabilitu. Došlo k zlepšeniu ústrednej koordinačnej kapacity úradu predsedu vlády. Vláda považuje záležitosti späté s európskou integráciou za prioritnú oblasť záujmu. Aktívne sa zúčastňovala na zasadnutiach v rámci monitorovacieho mechanizmu procesu stabilizácie a pridruženia. Vláda rozšírila svoje pomocné aktivity na príslušníkov etnických menšín, a to najmä na kosovských Srbov. Z radov kosovských Srbov bol menovaný jeden minister. Samosprávne obce vo väčšej miere rešpektovali rozpočtové obmedzenia. Spolupráca medzi rezortmi vlády a medzi ústrednými a samosprávnymi orgánmi je však aj naďalej zložitá. Pokiaľ ide o zastúpenie menšín v rámci správy, cieľ vlády ešte nebol splnený.

Zlepšila sa efektívnosť fungovania *verejnej správy*. Vláda schválila akčný plán reformy verejnej správy. Činnosť nezávislej dozornej rady je zameraná na zabezpečenie profesionálnej, nestrannej a spoľahlivej štátnej služby. Ústredná a miesta verejná správa Kosova však ostáva aj naďalej nedostatočná a neefektívna. Štátni zamestnanci sú stále vystavení politickému vplyvu. Reformu je potrebné zrealizovať v praxi.

---

⁹ S/2007/168/Add.1.

Súdny systém je aj naďalej slabý a nestabilný, ale v procese zriaďovania potrebných štruktúr už boli prijaté prvé právne opatrenia, ktoré sa teraz musia implementovať. Ministerstvo spravodlivosti a súdna rada Kosova budujú svoje kapacity potrebné na výkon právomocí, ktoré na ne preniesla misia Organizácie Spojených národov pre dočasnú správu v Kosove. Obe prijali stratégie reformy. Ministerstvo prijalo aj operačný plán na rok 2007. Sprevádzkoval sa úrad osobitného prokurátora. V zložitom právnom prostredí, v ktorom existuje veľká miera neistoty, je však súdny systém aj naďalej nedostatočný a zraniteľný. Existuje značné množstvo nevyriešených prípadov vrátane tých, ktoré súvisia s marcovými nepokojmi v roku 2004.

Protikorupčný úrad bol sprevádzkovaný vo februári 2007. Podľa zákona o boji proti korupcii a v rámci akčného plánu podali politici a služobne starší štátni zamestnanci svoje majetkové priznania. Korupcia je však stále rozšírená a predstavuje závažný problém.

V oblasti *ľudských práv a ochrany menšín* došlo len k malému pokroku. Zatiaľ čo došlo k posilneniu inštitucionálneho a právneho rámca na ochranu slobody prejavu, na médiá sa stále vyvíja príliš veľký nátlak, čo vážne obmedzuje otvorenú verejnú diskusiu. Príslušníci menšín a ostatných zraniteľných skupín sú pri výkone slobody zhromažďovania a združovania do istej miery obmedzení. Náboženská sloboda sa nerešpektuje v plnej miere, útoky na miesta náboženského významu pokračujú a v priebehu vyšetrovania nedochádza vždy k uzavretiu prípadov. Nezabezpečilo sa ani riadne fungovanie systému právnej pomoci. Určité zlepšenie sa dosiahlo v súvislosti s väzenským systémom, je ale potrebné zdokonaľiť bezpečnostné normy a normy v oblasti infraštruktúry.

Informovanosť o *právach žien* je v spoločnosti aj naďalej nízka. Existuje potreba ďalej rozvíjať právne predpisy v oblasti rodovej rovnosti, ako aj zintenzívniť proces implementácie. Musí sa posilniť ochrana žien proti všetkým formám násillia. Nedochádza k riadnemu rešpektovaniu *práv detí* a mechanizmy ochrany nie sú dostatočné. Miera úmrtnosti dojčiat je v Kosove stále vysoká. Nie je zabezpečená integrácia a ochrana *sociálne slabých skupín*. Právne predpisy zamerané na boj proti diskriminácii boli vytvorené v súlade s normami EÚ, ale v procese ich implementácie sa dosiahol len malý pokrok. *Práva vlastníctva* nie sú vždy garantované a sú predmetom nejasností a právnej neistoty. Presadzovanie rozhodnutí a rozsudkov je nedostatočné.

Pokiaľ ide o *navrátenecov, utečencov a osoby vysídlené v rámci krajiny*, dosiahol sa len veľmi malý pokrok. Nie je zabezpečená úplná integrácia a ochrana navrátenecov a osôb vysídlených v rámci krajiny.

Práva menšín v Kosove sú garantované zákonom, ale ich výkon v praxi je obmedzený z dôvodu obáv o bezpečnosť. Vládni lídri vynaložili úsilie s cieľom zlepšiť situáciu menšinových spoločenstiev, ale teraz musia svoje úsilie zintenzívniť a uskutočniť konkrétne opatrenia. Príslušníci menšín prejavujú čoraz väčšiu dôveru inštitúcii ombudsmana. Vzhľadom na celkovú situáciu je však užívanie práv obmedzené. Rómska a egyptská komunita a komunita Ashkali stále čelí veľmi ťažkým životným podmienkam a diskriminácii, a to predovšetkým v oblasti vzdelávania, sociálnej ochrany, zdravotnej starostlivosti, bývania a zamestnanosti. Stále neexistuje jednotná stratégia zameraná na integráciu rómskej a egyptskej komunity a komunity Ashkali.

Pokiaľ ide o **regionálne otázky a medzinárodné záväzky**, Kosovo je aktívnym a produktívnym účastníkom iniciatív regionálnej spolupráce, a to do takej miery, do akej mu to umožňuje jeho súčasný štatút. Kosovo podpísalo Stredoeurópsku dohodu o voľnom obchode (CEFTA). Pôsobí aj v rámci Pozorovacieho výboru pre dopravu v juhovýchodnej Európe. Pokračuje v implementácii ustanovení vyplývajúcich zo Zmluvy o založení Energetického spoločenstva a z Dohody o spoločnom európskom leteckom priestore.

Pokiaľ ide o spoluprácu s Medzinárodným trestným tribunálom pre bývalú Juhosláviu (ICTY), dosiahol sa určitý pokrok, ale zastrašovanie svedkov stále predstavuje problém.

Hospodársky vývoj Kosova aj naďalej veľmi spomaľuje politická neistota, nedostatočná implementácia právneho štátu, obmedzená výrobná kapacita a oslabená infraštruktúra. Veľmi vysoká miera nezamestnanosti spôsobuje veľké obavy aj naďalej. Vo všeobecnosti sa aj naďalej uplatňovala racionálna hospodárska politika a uskutočnilo sa aj niekoľko reforiem, ale miera hospodárskeho rastu bola opäť nízka a vonkajšia rovnováha ostala rozkolísaná.

Pokiaľ ide o **hospodárske kritériá**, Kosovo dosiahlo obmedzený pokrok na ceste k vytvoreniu funkčného trhového hospodárstva. V súvislosti s reformami je potrebné vynaložiť značné úsilie, aby bolo hospodárstvo schopné z dlhodobého hľadiska odolávať konkurenčnému a trhovému tlaku v rámci Európskej únie.

Vo všeobecnosti sa aj naďalej uplatňovala racionálna a trhovu orientovaná hospodárska politika. Miera inflácie bola nízka a došlo k poklesu cenovej hladiny domácich tovarov a služieb. Implementácia rozpočtu v roku 2006 a v prvej polovici roku 2007 viedla k jeho značnému prebytku. Dôvodom bol z veľkej časti výnimočný nárast príjmov, ktorý bol vyšší než sa očakávalo, ako aj skutočnosť, že výdavky vlády na investovanie nedosiahli hodnoty stanovené v rozpočte. Kosovo nevytvorilo žiadny zahraničný dlh verejných financií. Došlo k značnému zrýchleniu procesu privatizácie podnikov v bývalom družstevnom vlastníctve, hoci je potrebné uskutočniť ešte mnoho opatrení. Proces inkorporácie podnikov vo vlastníctve štátu je takmer ukončený, ale potreba reštrukturalizácie existuje aj naďalej. V súvislosti so zvýšenou mierou zahraničného vlastníctva došlo k ďalšiemu upevneniu a rozšíreniu finančného sektora.

Hospodársky rast bol však relatívne mierny a nezamestnanosť vysoká. Nedostatočná implementácia právneho štátu, neistota súvisiaca s otázkou štatútu a fiškálne riziká aj naďalej ovplyvňovali fungovanie trhového hospodárstva a podnikateľské prostredie. Koordinácia hospodárskej politiky bola aj naďalej nedostatočná, čo komplikovalo dosiahnutie politického konsenzu a rešpektovanie politických záväzkov. Nestabilita vonkajších účtov pretrvávala z dôvodu ďalšieho zvýšenia obchodného deficitu. V oblasti vývozu Kosovu stále chýba potrebná kapacita a miera konkurencieschopnosti. Rozvoj životaschopného súkromného sektora narušal obmedzený prístup k finančným zdrojom, právna neistota, nedostatočné schopnosti a školenia, slabá technologická základňa a nevyhovujúci stav infraštruktúry v oblasti dopravy, energetiky a komunikácii. Veľké zvýšenie úrokových sadzieb aj naďalej brzdilo proces finančného sprostredkovania. Rozsiahly tieňový sektor, ktorý narastá vďaka nedostatkom v presadzovaní právnych predpisov a v regulačnom rámci, znižuje daňové príjmy, obmedzuje schopnosť vlády implementovať hospodársku politiku a negatívne ovplyvňuje podnikateľské prostredie.

Kosovo dosiahlo ďalší pokrok v procese aproximácie svojich právnych predpisov a politik s **európskymi normami**. V niektorých oblastiach, akými sú napríklad colná oblasť a voľný pohyb tovarov, sa udržal pokrok dosiahnutý počas uplynulých rokov. K malému pokroku však došlo v procese účinnej implementácie a presadzovania právnych predpisov. Zvýšené úsilie je potrebné vynaložiť pri vytváraní administratívnej kapacity, prostredníctvom ktorej bude možné posilniť proces aproximácie a implementácie európskych noriem, a to najmä v boji proti organizovanému zločinu, pri ochrane vonkajších hraníc, v daňovej oblasti a v oblasti energetiky.

Určitý pokrok sa dosiahol pri implementácii priorít európskeho partnerstva v oblasti **vnútorného trhu** EÚ, ale Kosovo sa v svojom úsilí dosiahnuť súlad s európskymi normami nachádza len úplne na začiatku. Určitý pokrok sa dosiahol v súvislosti s *voľným pohybom tovarov*, a to vďaka zavedeniu potrebných právnych predpisov a horizontálnej infraštruktúry. V súvislosti s horizontálnymi opatreniami a s procesom normalizácie sa dosiahol len malý pokrok. Právny rámec, ktorý sa vzťahuje na *právo usadiť sa a na slobodu poskytovať služby*, je stále fragmentovaný. Pokiaľ ide o *voľný pohyb kapitálu*, je potrebné sprehľadniť proces prevodu srbských dinárov do oblastí, ktoré obývajú prevažne kosovski Srbi.

Dobré výsledky je možné pozorovať v *colnej* oblasti. Colná správa posilnila svoju kapacitu a došlo aj k posilneniu jednotky na dodržiavanie colných predpisov, spravodajskej jednotky a odboru vyšetrovania, pričom všetky z nich sú už v prevádzke. V *daňovej* oblasti sa dosiahol len malý pokrok. Fungovanie daňovej správy je neefektívne. Administratívna kapacita na presadzovanie daňových právnych predpisov je stále nedostatočná. Určitý vývoj je možné zaznamenať v oblasti *hospodárskej súťaže*. Pokiaľ ide o oblasť *verejného obstarávania*, zákon, ktorým sa mení a dopĺňa zákon o verejnom obstarávaní z roku 2004, bol uvedený do platnosti. Existuje však potreba zvýšiť úsilie s cieľom posilniť súlad aktivít Kosova v oblasti verejného obstarávania s európskymi normami. Pokiaľ ide o *práva duševného vlastníctva*, je možné zaznamenať len malý pokrok. Falšovanie a pirátstvo sú aj naďalej rozšírené.

Žiadny konkrétny pokrok nie je možné zaznamenať v súvislosti s plnením európskych noriem v oblasti *sociálnej politiky a politiky zamestnanosti*. Neexistuje žiadna jednotná stratégia v oblasti zamestnanosti a inšpektorát práce stále nemá dostatočnú kapacitu na monitorovanie implementácie základných pracovnoprávnych predpisov. Pokiaľ ide o európske normy v oblasti *vzdelávania a výskumu*, určitý pokrok sa dosiahol v súvislosti so vzdelávaním, ale systémy vzdelávania a odbornej prípravy majú stále len veľmi obmedzené kapacity, pričom je potrebné vynaložiť úsilie na stanovenie noriem a zjednotenie systému vyššieho vzdelávania.

V procese rozvoja **sektorálnych politik** je možné zaznamenať určitý pokrok v oblasti *priemyslu a MSP*, a to pokiaľ ide o možnosť rýchlejšie a lacnejšie založiť vlastný podnik. Prípravy v tejto oblasti sa však stále nachádzajú len v počiatočnom štádiu.

V oblasti *poľnohospodárstva, rybného hospodárstva* a vo veterinárnej a fytoosanitarnej oblasti sa dosiahol len malý pokrok.

Určitý pokrok sa dosiahol v oblasti *životného prostredia*. Bolo prijatých mnoho dôležitých právnych predpisov a došlo k posilneniu a integrácii verejných služieb v oblasti vodného a odpadového hospodárstva. Pri poskytovaní verejných služieb v oblasti vodného a odpadového hospodárstva sa však vyskytli problémy s výberom poplatkov. Väčšina administratívnych štruktúr je aj naďalej nestabilná, a ak má byť Kosovo schopné riešiť problémy v oblasti životného prostredia, ktorým čelí, musí tieto štruktúry posilniť.

Informovanosť obyvateľov o otázkach súvisiacich so životným prostredím je aj naďalej veľmi nízka.

Určitý pokrok sa vo všeobecnosti dosiahol v oblasti *dopravy*. Misia Organizácie Spojených národov pre dočasnú správu v Kosove podpísala v jeho mene Dohodu o spoločnom európskom leteckom priestore. Kosovo sa aktívne zúčastňuje na rozvoji základnej regionálnej dopravnej siete a pôsobí aj v rámci Pozorovacieho výboru pre dopravu v juhovýchodnej Európe. Pokrok v sektore železníc je však obmedzený. Pokiaľ ide o oblasť *energetiky*, Kosovo je stranou Zmluvy o založení Energetického spoločenstva, a je preto povinné uplatňovať príslušné právne predpisy EÚ v oblasti energetiky. Ostatné výzvy v rámci tejto oblasti sú však veľmi veľké. Inštitucionálna a legislatívna kapacita príslušných administratívnych štruktúr ostáva aj naďalej slabá. Nezabezpečila sa spoľahlivosť dodávky elektriny. To platí predovšetkým o vidieckych a odľahlých oblastiach. Výber poplatkov predstavuje ďalší problém.

V oblasti *informačnej spoločnosti a médií* sa dosiahol len malý pokrok. Je potrebné dosiahnuť účinnú liberalizáciu trhu s elektronickými komunikáciami, ako aj posilniť jeho konkurencieschopnosť. Pokrok sa dosiahol v oblasti mediálnej reformy, je ale potrebné riešiť otázku stabilného a udržateľného financovania verejnoprávneho vysielania, nezávislej mediálnej rady a menšinových médií.

Určitý pokrok sa dosiahol v oblasti *finančnej kontroly*. V oblasti *štatistiky* je možné pozorovať len malý pokrok. Infraštruktúra v oblasti štatistiky, ako aj riadiaca kapacita štatistického úradu, ostávajú aj naďalej nedostatočné.

V oblasti *spravodlivosti, slobody a bezpečnosti* sa v procese aproximácie právnych predpisov a postupov Kosova s európskymi normami dosiahol nevyvážený pokrok. V Kosove neexistuje *vízový* režim. Činnosť je potrebné zamerať na zavedenie pasov s biometrickými znakmi v súlade s normami EÚ. Rozhodujúcu zodpovednosť za *správu hraníc* nesie stále misia Organizácie Spojených národov pre dočasnú správu v Kosove, jednotky KFOR aj naďalej strážia demarkačnú líniu a policajné zložky a hraničná polícia Kosova sú zodpovedné za riadenie pohybu osôb cez hranice Kosova. Dohody o spolupráci a vzájomnej podpore boli podpísané medzi hraničnou políciou, colnou správou, agentúrou pôsobiacou vo veterinárnej oblasti a oblasti potravín a ministerstvom kultúry, mládeže a športu. Kontroly osôb pri vstupe a pri odchode z Kosova však vždy nezodpovedajú európskym normám.

Neexistuje žiadny zákon o *azyle*. Pre žiadateľov o azyl neexistujú žiadne ubytovacie kapacity. V Kosove žiada o azyl len veľmi málo ľudí. Pokiaľ ide o *readmisiu*, dočasné samovládne inštitúcie (DSI) musia posilniť proces príprav v súvislosti so zvýšením počtu prinavrátených osôb v súlade s európskymi normami; v súčasnosti ešte neexistujú žiadne konkrétne zákony, stratégie, akčné plány či rozpočtové ustanovenia.

Zodpovednosť za boj proti *praniu špinavých peňazí* bola na DSI prenesená len čiastočne. V tejto oblasti je možné pozorovať len nevyvážený pokrok. V mnohých prípadoch došlo k uzavretiu vyšetrovania, ale neboli vynesené žiadne rozsudky. Množstvo aktérov z rôznych oblastí, ktorí sa zúčastňujú na boji proti praniu špinavých peňazí, a absencia jednoznačného rozdelenia právomocí komplikujú proces vyšetrovania a trestného stíhania pri spáchaní trestného činu prania špinavých peňazí. Nedostatok osobitných prokurátorov, ktorý by sa zaoberali otázkou prania špinavých peňazí a hospodárskymi trestnými činmi, ostáva veľkým problémom.

Kosovo je jednou z hlavných ciest prevozu *drog* do západnej Európy. Určitý pokrok sa dosiahol pri prijímaní nových právnych predpisov a pri posilňovaní príslušných administratívnych štruktúr. Zvýšila sa miera zadržania narkotík. Neexistuje však žiadna stratégia na predchádzanie a boj proti nelegálnej preprave a užívaniu drog. Obchodovanie s drogami stále vzbudzuje vážne obavy.

Určité výsledky je možné pozorovať v oblasti *polície*. Vo všeobecnosti si policajné zložky Kosova pri výkone svojich povinností zachovávajú profesionálny a kompetentný prístup, najmä pokiaľ ide o menej závažné zločiny. Proces vyšetrovania závažných trestných činov je však stále neúčinný. Medzinárodná spolupráca a spolupráca medzi agentúrami nie je vždy dostatočná. Neexistuje žiadny zákon o polícii. Podmienky v policajnej vyšetrovacej väzbe nespĺňajú medzinárodné normy. Neexistujú žiadne jednotné postupy a súvisiace formy policajného zadržania. V Kosove na ústrednej ani na regionálnej úrovni stále neexistuje stratégia zameraná na znižovanie trestnej činnosti.

Boj proti *organizovanému zločinu* vrátane boja proti obchodovaniu s ľuďmi predstavuje stále veľkú výzvu. Počet vyšetrovaných prípadov organizovaného zločinu sa značne zvýšil v prvej polovici roku 2007. Došlo k posilneniu príslušných administratívnych štruktúr, ktoré ale aj naďalej ostávajú neúčinné, pretože im chýbajú zručnosti a zariadenia. Legislatívny rámec na boj proti organizovanému zločinu stále nie je dokončený, a to najmä v súvislosti s ochranou svedkov, agentmi v utajení, zhabaním majetku, zákonom o boji s mafiou a samotným zákonom o organizovanom zločine. Žiadna stratégia neexistuje ani v súvislosti s odoberaním zbraní. Kosovo je stále krajinou určenia a tranzitnou oblasťou pre obeť *obchodovania s ľuďmi*. Neexistujú žiadne osobitné právne predpisy týkajúce sa obchodovania s ľuďmi.

V súvislosti s *ochranou osobných údajov* nedošlo k žiadnemu pokroku. Stále neexistujú všeobecné právne predpisy o ochrane údajov a nebol zriadený ani nezávislý dozorný orgán na ochranu údajov.

Turecko

Turecko aj naďalej dostatočne plní kodanské **politické kritériá**. Po jarnej ústavnej kríze sa konali predčasné parlamentné voľby, a to v plnom súlade s demokratickými normami a so zásadou právneho štátu. V roku 2007 sa však v procese politických reforiem dosiahol len obmedzený pokrok. Značné úsilie je potrebné vynaložiť predovšetkým v súvislosti so slobodou prejavu, civilnou kontrolou vojenských zložiek a právami náboženských spoločenstiev, ktorých príslušníci nevyznávajú islam. Ďalší pokrok je potrebné dosiahnuť aj v boji proti korupcii a v súvislosti s reformou súdnictva, právami odborových organizácií a právami žien a detí.

Pokiaľ ide o **demokraciu a právny štát**, parlamentné voľby boli slobodné a spravodlivé, volebná účasť bola vysoká a nový *parlament* teraz lepšie zastupuje politickú rozmanitosť krajiny. Augustová voľba prezidenta parlamentom prebehla v súlade s ústavou. Bola zostavená nová vláda, ktorá predložila reformný plán so zameraním na EÚ.

V procese legislatívnej reformy *verejnej a štátnej správy* sa dosiahol určitý pokrok.

Pokiaľ ide o *civilný dohľad nad vojenskými zločkami*, výsledkom ústavnej krízy na jar roku 2007 bolo opätovné potvrdenie prioritného postavenia demokratického procesu. Vojenské zločky sa predsa len priklonili k názoru verejnosti v otázkach, ktoré sú mimo ich právomoci, pričom existuje potreba zaviesť rozsiahly civilný dohľad nad vojenskými zločkami a parlamentný dohľad nad výdavkami na oblasť obrany.

Určitý pokrok sa dosiahol pri zlepšovaní efektívnosti fungovania *súdництва*. Pokračovalo sa v zaškoľovaní sudcov, prokurátorov a zamestnancov súdu, ako aj v procese modernizácie. Nezávislosť a nestrannosť súdництва stále vzbudzuje obavy.

V *boji proti korupcii* sa dosiahol len malý pokrok. Korupcia je rozšírená. Stále neexistuje všeobecná stratégia boja proti korupcii, akčný plán ani koordinačný mechanizmus v tejto oblasti, čo je dôvodom na znepokojenie.

V oblasti *ľudských práv a ochrany menšín* Turecko dosiahlo pokrok pri ratifikácii medzinárodných nástrojov v oblasti ľudských práv a pri vykonávaní rozsudkov Európskeho dvora pre ľudské práva (ECtHR). Je však potrebné vynaložiť zvýšené úsilie. Takisto existuje potreba zlepšiť inštitucionálny rámec pre ľudské práva.

Právny rámec Turecka zahŕňa rozsiahlu skupinu bezpečnostných opatrení zameraných proti *mučeniu a zlému zaobchádzaniu*. Počet ohlásených prípadov mučenia a zlého zaobchádzania naďalej klesal. K týmto prípadom však dochádza hlavne pred začatím pobytu vo vyšetrovacej väzbe. Turecko musí dôslednejšie vyšetrovať obvinenia, podľa ktorých došlo k porušeniu ľudských práv zo strany bezpečnostných zložiek.

Pokiaľ ide o *slobodu prejavu*, počet prípadov trestného stíhania novinárov, intelektuálov a bojovníkov za ľudské práva z dôvodu nenásilného prejavu názorov sa v roku 2007 zvýšil. To v niektorých prípadoch viedlo k autocenzúre. Článok 301 a iné ustanovenia tureckého trestného zákonníka, ktoré obmedzujú slobodu prejavu, je potrebné zosúladiť s Európskym dohovorom pre ľudské práva a s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva.

Pokiaľ ide o *slobodu náboženského vyznania*, existuje potreba ustanoviť právny rámec v súlade s Európskym dohovorom pre ľudské práva, aby všetky náboženské spoločenstvá mohli fungovať bez zbytočných obmedzení. Pri riešení ťažkostí, ktorým čelia Aleviti a náboženské spoločenstvá, ktorých príslušníci nevyznávajú islam, nedošlo k žiadnemu pokroku. Orgány musia vynaložiť oveľa viac úsilia, aby zabránili diskriminácii, neznašanlivosti a súvisiacim prejavom násillia.

Pozornosť verejnosti sa viac zamerala na otázku rodovej rovnosti a prijalo sa viac opatrení s cieľom posilniť *práva žien*. Pokrok sa dosiahol najmä v súvislosti s ochranou žien pred rôznymi formami násillia. Toto úsilie je však potrebné ešte posilniť. Právny rámec už existuje, ale je potrebná jeho úplná implementácia.

V súvislosti s *právmi detí* sa dosiahol pokrok v niekoľkých oblastiach vrátane evidencie detí po narodení a vzdelávania. V týchto oblastiach je však potrebné zvýšiť úsilie, ako aj zabrániť páchaniu násillia na deťoch a zlepšiť celkovú implementáciu príslušných právnych predpisov.

V súvislosti s *právami odborových organizácií* Turecko nezabezpečilo plné rešpektovanie práv odborových organizácií v súlade s normami EÚ a s príslušnými dohovormi Medzinárodnej organizácie práce (ILO), a to najmä pokiaľ ide o právo organizovať sa, právo na štrajk a právo kolektívne vyjednávať. Na posilnenie práv odborových organizácií je potrebné prijať nové právne predpisy.

V súvislosti s *právami menšín* ostáva situácia v Turecku nezmenená. V procese zosúladovania postupov Turecka s európskymi normami sa nedosiahol žiadny pokrok. Stále existujú obmedzenia pri výkone *kultúrnych práv*, a to najmä pokiaľ ide o používanie iného ako tureckého jazyka v rozhlasovom a televíznom vysielaní, v politickom živote a pri využívaní verejných služieb. V rámci verejného alebo súkromného vzdelávacieho systému neexistujú žiadne možnosti na výučbu kurdskeho jazyka. Rómske obyvateľstvo čelí diskriminácii v oblasti primeraného bývania, vzdelávania, sociálnej ochrany, zdravotnej starostlivosti a zamestnanosti. Násilné vyst'ahovanie predstavuje závažný problém.

Pokiaľ ide o *východ a juhovýchod krajiny*, potreba riešiť hospodárske a sociálne ťažkosti, ktoré sa vyskytujú v regióne, ako aj potreba vytvoriť také podmienky pre prevažne kurdske obyvateľstvo, v akých by mohlo v plnej miere využívať svoje práva a slobody, sa musí riešiť prostredníctvom komplexného prístupu. Pokračovalo sa v procese odškodnenia *osôb vysídlených v rámci krajiny* a boli prijaté opatrenia na zlepšenie implementácie príslušných právnych predpisov. Na riešenie tohto problému, ktorý zahŕňa aj otázku návratu osôb vysídlených v rámci krajiny, však vláda neprijala žiadnu všeobecnú národnú stratégiu.

Zo strany PKK, ktorú má EÚ na svojom zozname teroristických organizácií, došlo k ďalšiemu zvýšeniu počtu *teroristických útokov*.

Pokiaľ ide o *regionálne otázky a medzinárodné záväzky*, Turecko aj naďalej podporovalo snahy OSN pri hľadaní komplexného riešenia *cyperskej otázky*. Na ceste k normalizácii bilaterálnych vzťahov s Cyperskou republikou však nedosiahlo žiadny pokrok. Turecko nezabezpečilo úplnú implementáciu dodatkového protokolu k dohode o pridružení, ani neodstránilo všetky prekážky voľného pohybu tovarov vrátane obmedzení priamych dopravných spojení s Cyprom.

Vzťahy s Gréckom sa vyvíjali pozitívne. Uskutočnili sa ďalšie kroky zamerané na prehĺbovanie dôvery, ale v rámci sporu o hranice sa nedosiahla žiadna dohoda. Turecko aj naďalej zohrávalo pozitívnu úlohu na *západnom Balkáne*. Dobré susedské vzťahy sú stále oblasťou s kľúčovým významom.

Hospodárstvo Turecka charakterizoval aj naďalej intenzívny rast s vysokým prílevom zahraničných investícií. Kombinácia menovej a rozpočtovej politiky bola vo všeobecnosti primeraná. Inflačné tlaky, narastajúca vonkajšia nerovnováha a oslabená fiškálna disciplína v roku 2007 môžu mať vplyv na udržanie makroekonomickej stability. Došlo k spomaleniu tempa štrukturálnych reforiem a nepružnosť pracovného trhu narúša vytváranie pracovných miest.

Pokiaľ ide o **hospodárske kritériá**, Turecko možno považovať za funkčné trhové hospodárstvo. Zo strednodobého hľadiska by malo byť schopné odolávať konkurenčnému a trhovému tlaku v rámci Európskej únie za predpokladu, že implementuje svoj komplexný plán reforiem zameraný na riešenie štrukturálnych nedostatkov.

Hospodársky rast bol veľmi intenzívny, a to hlavne vďaka vyššej miere vývozu, a posilnila sa aj dôvera podnikov. Nová vláda sa zaviazala uskutočniť fiškálnu konsolidáciu a štrukturálnu reformu. Vďaka silnej líre a fiškálnej disciplíne sa aj napriek vysokým nákladom na úvery a určitým výkyvom na finančnom trhu podarilo znížiť verejný dlh. Centrálna banka realizovala opatrnú a racionálnu menovú politiku. Prílev priamych zahraničných investícií najmä vo forme kúpy tureckých podnikov zahraničnými spoločnosťami sa prudko zvýšil a podieľal sa vo väčšej miere na znižovaní rizík súvisiacich s makroekonomickou nerovnováhou.

Daňové úľavy a vyššie náklady v oblasti infraštruktúry však v roku 2007 viedli k fiškálnemu uvoľňovaniu. Aby bolo v roku 2007 možné dosiahnuť rozpočtový cieľ, je potrebné prijať opravné opatrenia. Zvýšenie inflačných tlakov bolo spôsobené predovšetkým cenami potravín a služieb a výškou miezd, a keďže sa neuskutočnili významné politické zmeny, je možné, že sa nedosiahne cieľová miera inflácie, ktorú na rok 2007 stanovila vláda a centrálna banka.

Narastajúci deficit bežného účtu sa aj naďalej z veľkej časti vyrovnáva prostredníctvom prílevu krátkodobého kapitálu. Fiškálny tlak na oblasť práce ostáva aj naďalej veľmi vysoký a v rámci oficiálneho sektora brzdí vytváranie pracovných miest. Štrukturálna nepružnosť pracovného trhu narúša vytváranie pracovných miest a obmedzuje zvýšenie zamestnanosti žien.

Proces privatizácie postupoval spomaleným tempom. Ľudský kapitál bol aj naďalej z veľkej časti zle prispôsobený potrebám rýchlo rastúceho a rozvíjajúceho sa hospodárstva, a to najmä v rámci sektorov so zameraním na vývoz. Medzi regiónmi stále existujú značné rozdiely. Nedostatok transparentnosti pri poskytovaní štátnej pomoci negatívne pôsobí v procese vytvárania účinnej hospodárskej politiky. Plánované reformy systému sociálneho zabezpečenia a energetického sektora sa odložili. Rozsiahly tieňový sektor, ktorý narastá vďaka nedostatkom v presadzovaní právnych predpisov a v regulačnom rámci, znižuje daňové príjmy, obmedzuje schopnosť vlády implementovať hospodársku politiku a negatívne ovplyvňuje podnikateľské prostredie.

Turecko zlepšilo svoju **schopnosť prevziať na seba záväzky vyplývajúce z členstva**. Pokrok sa dosiahol vo väčšine oblastí, a to najmä v rámci kapitola o voľnom pohybe tovaru, finančných službách, transeurópskych sieťach a o vede a výskume. Proces zosúladovania sa nachádza v pokročilom štádiu v rámci oblastí, akými sú napríklad voľný pohyb tovarov, práva duševného vlastníctva, antitrustová politika, energetika, štatistika, podnikanie a priemyselná politika, ochrana spotrebiteľov a ochrana zdravia a veda a výskum. Proces zosúladovania je však potrebné zintenzívniť najmä v oblastiach, akými sú napríklad voľný pohyb služieb, štátna pomoc, poľnohospodárstvo, rybné hospodárstvo, bezpečnosť potravín, politika vo veterinárnej a fytosanitárnej oblasti a životné prostredie. Turecko nespĺnilo mnoho záväzkov vyplývajúcich z colnej únie s EÚ. Existuje potreba posilniť administratívne kapacity Turecka na implementáciu *acquis*.

V súvislosti s *voľným pohybom tovarov* sa proces zosúlad'ovania nachádza vo všeobecnosti v pokročilom štádiu, s výnimkou oznamovacích postupov a vzájomného uznávania. Turecko dosiahlo pokrok vo väčšine oblastí, akými sú napríklad akreditácia, normalizácia, posudzovanie súladu a trhovú dohľad. Nad'alej však existujú určité technické prekážky obchodu. Pokiaľ ide o *právo usadiť sa a slobodu poskytovať služby*, dosiahol sa veľmi obmedzený pokrok; miera zosúlad'ovania ostala nízka. Pokiaľ ide o *voľný pohyb kapitálu*, Turecko dosiahlo pokrok v súvislosti s pohybom kapitálu a bojom proti praniu špinavých peňazí. Dostatočný pokrok sa dosiahol v oblasti *finančných služieb*, a to najmä pokiaľ ide o bankovníctvo, poisťovníctvo a dôchodkové poistenie zamestnancov, a určitý pokrok sa podarilo dosiahnuť na trhoch s cennými papiermi a v súvislosti s investičnými službami.

V oblasti *verejného obstarávania* sa dosiahol len obmedzený pokrok. Došlo k posilneniu administratívnej kapacity. Miera zodpovednosti v procese vytvárania politiky a implementácie však ostáva nevyvážená. V súvislosti s právom *obchodných spoločností* Turecko dosiahlo len malý pokrok. Nedošlo k prijatiu návrhu obchodného zákonníka. V súvislosti s *právmi duševného vlastníctva* sa proces zosúlad'ovania nachádza v pokročilom štádiu. Podarilo sa dosiahnuť aj ďalšie zlepšenie. Procesy implementácie a presadzovania sa však musia značne posilniť. V oblasti *informačnej spoločnosti a médií* Turecko dosiahlo určitý pokrok. Pokračoval proces liberalizácie trhu s elektronickými komunikáciami a informačnými technológiami.

V oblasti *hospodárskej súťaže* sa pokrok dosiahol v súvislosti s antitrustovými pravidlami; proces zosúlad'ovania sa nachádza v pokročilom štádiu. Žiadny pokrok sa však nedosiahol v procese prijímania právnych predpisov v oblasti štátnej pomoci a pri zriaďovaní orgánu na monitorovanie štátnej pomoci. Ukončenie národného plánu reštrukturalizácie oceliarskeho priemyslu je aj nad'alej prioritou. Turecko neoznámilo Komisii svoje schémy štátnej pomoci.

Pokrok v procese zosúlad'ovania v oblasti *poľnohospodárstva a rozvoja vidieka* ostáva obmedzený. Určitý pokrok sa dosiahol v súvislosti s organickým poľnohospodárstvom. Prvé výsledky je možné pozorovať v procese vypracovania návrhu plánu rozvoja vidieka a prijímania vykonávacích právnych predpisov zameraných na využívanie finančných prostriedkov Spoločenstva. V prípravách na sprevádzkovanie operačných štruktúr sa však nenapreduje dostatočne rýchlo. Turecko neodstránilo technické prekážky obchodu s hovädzím mäsom a živým hovädzím dobytkom. V oblasti *rybného hospodárstva* sa pokrok dosiahol v súvislosti s riadením zdrojov a riadením rybárskych flotíl. V procese zosúlad'ovania právnych predpisov však Turecko nedosiahlo žiadny pokrok. V oblasti poľnohospodárstva aj rybného hospodárstva sa implementačné kapacity nachádzajú v počiatočnom štádiu. Malý pokrok sa dosiahol v súvislosti s politikou v oblasti *bezpečnosti potravín a vo fyto-sanitárnej a veterinárnej oblasti*. Účinná kontrola chorôb zvierat, a to najmä slintačky a krívačky, vzbudzuje aj nad'alej veľké obavy. Proces zosúlad'ovania sa nachádza v počiatočnom štádiu.

Určitý pokrok sa dosiahol v súvislosti s *dopravnou politikou*. Proces zosúlad'ovania pokračoval v sektore cestnej, leteckej a námornej dopravy. V sektore železničnej dopravy však Turecko nedosiahlo žiadny pokrok. Odmieťa zosúladiť svoje bilaterálne dohody o leteckých službách uzavreté s členskými štátmi s právnymi predpismi Spoločenstva. Absencia komunikácie medzi riadiacimi centrami leteckej dopravy v Turecku a Cyperskej republike ohrozuje bezpečnosť leteckej dopravy. Dostatočný pokrok sa dosiahol v oblasti *transeurópskych sietí*. Je potrebné prehodnotiť stav dopravnej infraštruktúry. Pokiaľ ide o infraštruktúru, značný pokrok sa dosiahol pri výstavbe plynovodu spájajúceho Turecko s Gréckom, pričom tento proces je takmer zavŕšený. Účasť Turecka na výstavbe plynovodu

Nabucco predstavuje aj naďalej kľúč k úspechu tohto projektu. Určitý pokrok sa dosiahol v oblasti *energetiky*. Bol prijatý rámcový zákon o energetickej účinnosti. Turecko sa však nezaoberalo otázkou stanovenia ambiciózných cieľov v oblasti obnoviteľných zdrojov energie. Vo všeobecnosti sa proces zosúladovania právnych predpisov nachádza v mierne pokročilom štádiu.

V *daňovej* oblasti sa dosiahol určitý pokrok. Turecko však neriešilo otázku rozsahu a sadzieb DPH, štruktúry a sadzieb spotrebných daní, ani otázku nepriamych daní. Diskriminačné zdaňovanie alkoholických a tabakových výrobkov sa uplatňovalo aj naďalej.

Pokrok sa dosiahol v oblasti *štatistiky*, a to najmä v rámci infraštruktúry, kategorizácie a sektorových štatistík. Proces zosúladovania sa vo všeobecnosti nachádza v pokročilom štádiu. V súvislosti s hospodárskou a menovou štatistikou a štatistikou v oblasti poľnohospodárstva a evidencie je však nedokončený.

Určitý pokrok sa dosiahol v oblasti *hospodárskej a menovej politiky*. Proces zosúladovania v tejto oblasti sa vo všeobecnosti nachádza v značne pokročilom štádiu. Existuje však potreba posilniť spoluprácu medzi orgánmi, ktoré sa podieľajú na vytváraní politiky. Pokiaľ ide o *acquis* v oblasti *sociálnej politiky a politiky zamestnanosti*, Turecko dosiahlo len malý pokrok v procese zosúladovania s *acquis*. Existuje potreba posilniť sociálny dialóg a obmedziť tieňový sektor.

Pokrok sa dosiahol v oblasti *podnikania a priemyselnej politiky*: sprevádzkovala sa agentúra na podporu a rast investičnej činnosti a bola prijatá aj stratégia v oblasti turizmu. Vo všeobecnosti Turecko dosiahlo v procese zosúladovania vysokú mieru pokroku. Dostatočný pokrok sa dosiahol v procese zosúladovania s politikami EÚ týkajúcimi sa *vedy a výskumu*. Počet výskumných pracovníkov je však rovnako ako podiel účasti súkromného sektora na výskume obmedzený. Pokrok sa dosiahol v oblasti *vzdelávania a kultúry*, a to hlavne prostredníctvom účasti na programoch Spoločenstva. Vo všeobecnosti Turecko v týchto oblastiach dosiahlo v procese zosúladovania dostatočnú mieru pokroku.

Pokrok je možné zaznamenať v oblasti *regionálnej politiky a koordinácie štrukturálnych nástrojov*, a to najmä pri vytváraní štruktúr na implementáciu tých častí nového nástroja Spoločenstva pre predvstupovú pomoc (IPA), ktoré sa týkajú regionálneho rozvoja. Celkový pokrok v procese zosúladovania bol však aj naďalej obmedzený. Posilňovanie administratívnej kapacity na ústrednej úrovni nenapreduje dostatočne rýchlo. Na regionálnej úrovni došlo k pozastaveniu procesu vytvárania štruktúr na implementáciu opatrení regionálnej politiky.

Pokiaľ ide o oblasť *súdnictva*, je možné zaznamenať určitý pokrok, a to najmä v súvislosti so zaškoľovaním a využívaním informačných technológií v rámci riadenia prípadov; je potrebné vynaložiť zvýšené úsilie s cieľom posilniť nezávislosť súdnictva, a to najmä pokiaľ ide o zloženie Vysokej rady sudcov a prokurátorov. V súvislosti s bojom proti korupcii sa dosiahol len malý pokrok. Neexistuje tu žiadna všeobecná stratégia alebo akčný plán.

Pokiaľ ide o *základné práva*, v súvislosti s právnymi predpismi a výkonom práv v praxi sa dosiahol len malý pokrok. V tejto oblasti je potrebné značne zvýšiť úsilie.

V oblasti *spravodlivosti, slobody a bezpečnosti* bolo Turecko aj naďalej úspešné, a to najmä v boji proti organizovanému zločinu, obchodovaniu s drogami a ľuďmi. Značné úsilie sa však musí neprestajne vyvíjať v oblastiach, akými sú napríklad policajná spolupráca, azyl, migrácia a vonkajšie hranice.

V oblasti *životného prostredia* dosiahlo Turecko značný pokrok pri posilňovaní administratívnej kapacity na ústrednej úrovni. V oblastiach ako horizontálne právne predpisy, kvalita ovzdušia, chemické látky, hluk a odpadové hospodárstvo sa však dosiahol len malý pokrok. Turecku sa nepodarilo dosiahnuť pokrok v oblasti priemyselného znečistenia a zvládania rizík. Celková miera zosúlad'ovania ostala nízka.

Pokiaľ ide o *ochranu spotrebiteľov*, proces zosúlad'ovania sa nachádza v pokročilom štádiu. K určitému pokroku síce došlo, ale proces implementácie nenapreduje dostatočne rýchlo. Združenie spotrebiteľov v Turecku je stále slabé. Turecko dosiahlo určitý pokrok v oblasti *ochrany zdravia*. V procese zosúlad'ovania sa takisto dosiahol mierny pokrok. Prvé výsledky je možné pozorovať v procese posilňovania administratívnej kapacity.

Pokiaľ ide o *colnú úniu*, Turecko dosiahlo vysokú mieru pokroku. Proces zosúlad'ovania však nie je dokončený, pokiaľ ide o zóny voľného obchodu, oslobodenie od cla, boj proti falšovaniu tovarov a postupy využívání po preclení. Obchody bez colnej prírážky na miestach vstupu do Turecka nie sú v súlade s *acquis*. V oblasti *vonkajších vzťahov* Turecko takisto dosiahlo vysokú mieru súladu, čo ale neplatí v procese zosúlad'ovania so stanoviskami EÚ v rámci WTO a OECD.

Turecko aj naďalej dôsledne pokračovalo v procese zosúlad'ovania so spoločnou zahraničnou a bezpečnostnou politikou EÚ. Takisto sa usilovalo aj naďalej podporovať regionálnu stabilitu v súlade s politikami EÚ. Ochota Turecka prispievať do oblasti európskej bezpečnostnej a obrannej politiky je vítaná. Turecko však nesúhlasí s tým, aby sa do spolupráce medzi EÚ a NATO zapojili aj Cyperská republika a Malta. Turecko nedosiahlo súlad so stanoviskom EÚ, ktoré sa týka členstva určitých skupín dodávateľov. Nepodpísalo ani štatút Medzinárodného trestného súdu. Pozemná hranica Turecka s Arménskom ostala zatvorená.

Proces príprav v súvislosti s *finančnou kontrolou* sa nachádza v pokročilom štádiu. Boli prijaté ďalšie vykonávacie právne predpisy. Stále sa však očakáva prijatie upraveného zákona tureckého účtovného dvora. V Turecku nedošlo k aktualizácii politiky a právnych predpisov v oblasti verejnej vnútornej finančnej kontroly. Proces príprav na vytvorenie stálych štruktúr, ktoré budú spolupracovať s Európskym úradom pre boj proti podvodom, sa nachádza v počiatočnom štádiu. V súvislosti s *finančnými a rozpočtovými ustanoveniami* sa nedosiahol žiadny konkrétny pokrok.